

Straffrättsliga frågor

Sammanfattning

I betänkandet behandlar utskottet knappt 150 motionsyrkanden från den allmänna motionstiden 2014. Yrkandena rör bl.a. brott, straffmätning och påföljder.

Med anledning av olika motionsförslag föreslår utskottet 17 tillkännagivanden till regeringen. Förslagen rör i korthet följande frågor:

- skärpta straff för människohandel och koppleri (s. 24)
- det straffrättsliga skyddet för enskildas personliga integritet (s. 29)
- köp av sexuell handling av barn (s. 37)
- köp av sexuell tjänst (s. 37)
- kontakt med barn i sexuellt syfte (s. 38)
- inbrottsstöld (s. 41–42)
- skärpning av straffet för bedrägeri m.m. (s. 45)
- identitetsstöld (s. 45–46)
- systematiska fakturabedrägerier (s. 46)
- synnerligen grovt narkotikabrott (s. 53–54)
- skärpta straff för vissa allvarliga våldsbrott (s. 68)
- straffvärdesbestämning vid flerfaldig brottslighet (s. 68)
- skärpta straff vid grov organiserad brottslighet (s. 75)
- förverkande (s. 75)
- skärpt straffansvar vid underlåtenhet att avslöja och hindra brott i vissa fall (s. 75–76)
- försök till häleri (s. 78)
- deltagande i väpnad konflikt utomlands i vissa fall (s. 85)

Utskottet föreslår att övriga motionsyrkanden avslås.

I ärendet finns 39 reservationer (M, S, SD, MP, C, V, FP och KD) och 9 särskilda yttranden (S, SD, MP, C, V, FP).

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut	4
Redogörelse för ärendet	15
Utskottets överväganden	16
Mord	16
Misshandel	18
Människohandel	20
Fridskränkningarsbrott	25
Uppmaning att begå självmord	26
Olaga hot, ofredande, förtal och förolämpning	27
Mobbning	29
Sexualbrott	31
Hedersrelaterade brott	39
Stöld och snatteri	40
Bedrägeri och annan oredlighet	43
Djurplågeri	46
Hot mot förtroendevalda m.m.	48
Narkotikabrott	51
Skyldighet att bistå den som är nödställd	54
Rattfylleri	55
Tjänstefel	57
Illegal spelverksamhet	58
Allvarlig miljöförstöring	59
Ekobrottslighet	60
Straffmätning m.m.	62
Solidariskt straffansvar för ledande personer i företag	70
Åtgärder mot grov organiserad brottslighet	71
Försök till häleri	76
Preskription	78
Ersättning till frihetsberövade	80
Åtgärder för att förhindra och bekämpa terrorism	81
Det straffrättsliga skyddet för transpersoner	85
Reservationer	91
1. Mord, punkt 1 (SD)	91
2. Starka laserpekare, punkt 2 (SD)	91
3. Barnmisshandelsbrott, punkt 3 (C)	92
4. Misshandel av gravida, punkt 4 (SD)	92
5. Straffbestämmelsen om människohandel, punkt 5 (C)	93
6. Skärpta straff för människohandel och koppleri, punkt 6 (S, MP, V)	94
7. Nationell handlingsplan mot människohandel, punkt 8 (C)	94
8. Utvärdering av straffskärpning för fridskränkingsbrott, punkt 11 (M, C, FP, KD)	95
9. Barnfridskränkingsbrott, punkt 12 (C)	95
10. Våldtäktsbrottets utformning m.m., punkt 17 (M, C, FP, KD)	96
11. Våldtäktsbrottets utformning m.m., punkt 17 (V)	97
12. Hedersrelaterade brott, punkt 25 (M, C, FP, KD)	98
13. Inbrottsstöld, punkt 26 (S, MP, V)	99
14. Ringa stöld, punkt 27 (M, C, FP, KD)	99

15. Metallstöld, punkt 29 (M, C, FP, KD).....	100
16. Skärpning av straffet för bedrägeri m.m., punkt 30 (S, MP, V)	100
17. Identitetsstöld, punkt 31 (S, MP, V).....	101
18. Systematiska fakturabedrägerier, punkt 33 (S, MP, V)	101
19. Djurplågeri, punkt 34 (SD).....	102
20. Hot mot förtroendevalda, punkt 35 (SD)	103
21. Hot mot förtroendevalda, punkt 35 (FP)	103
22. Drogen kat, punkt 37 (SD)	104
23. Skärpta straff för vissa allvarliga våldsbrott, punkt 45 (S, MP, V)....	105
24. Skärpta straff för vissa brott som särskilt drabbar kvinnor, punkt 46 (SD).....	105
25. Straffvärdesbestämning vid flerfaldig brottslighet, punkt 48 (S, MP, V).....	106
26. Kumulationsprincip vid vissa grova brott, punkt 49 (SD).....	106
27. Brotts av sexuell karaktär mot arbetstagare, punkt 50 (SD).....	107
28. Livstidsstraff utan möjlighet till benådning m.m., punkt 51 (SD)	108
29. Införande av en s.k. tredje-gången-gillt-princip, punkt 52 (SD).....	108
30. Användning av otillåtna utredningsmetoder i vissa fall, punkt 53 (SD).....	109
31. Begående av brott i samband med störande av allmän ordning, punkt 54 (SD).....	110
32. Utvisning till men för den tilltalade, punkt 55 (SD).....	110
33. Ny påföljd efter tidigare dom, punkt 56 (SD).....	111
34. Beräkning av dagsbotsbelopp, punkt 58 (SD)	112
35. Skärpt straffansvar vid underlåtenhet att avslöja och hindra brott i vissa fall, punkt 63 (S, MP, V)	112
36. Deltagande i kriminell organisation och därmed sammanhängande frågor, punkt 64 (SD)	113
37. Försök till häleri, punkt 65 (S, MP, V)	114
38. Preskription, punkt 66 (SD).....	115
39. Resor utomlands i syfte att delta i terroristhandlingar eller terroristräning, punkt 68 (SD)	116
Särskilda yttranden	118
1. Betänketid för återhämtning, punkt 10 (C).....	118
2. Det straffrättsliga skyddet för enskildas personliga integritet, punkt 14 (S, MP)	118
3. Våldtäktsbrottets utformning m.m., punkt 17 (V)	118
4. Köp av sexuell handling av barn, punkt 18 (S, MP).....	119
5. Köp av sexuell tjänst, punkt 19 (S, MP).....	119
6. Kontakt med barn i sexuellt syfte, punkt 20 (S, MP)	119
7. Det straffrättsliga skyddet för transpersoner, punkt 71 (V)	120
8. Det straffrättsliga skyddet för transpersoner, punkt 71 (FP).....	120
9. Straffrättsliga frågor – politikens inriktning (SD)	120
<i>Bilaga</i>	
Förteckning över behandlade förslag	121
Motioner från allmänna motionstiden 2014/15	121

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. **Mord**

Riksdagen avslår motion

2014/15:2493 av Richard Jomshof och Kent Ekeroth (SD) yrkandena 1 och 2.

Reservation 1 (SD)

2. **Starka laserpekare**

Riksdagen avslår motion

2014/15:2524 av Kent Ekeroth m.fl. (SD) yrkande 26.2.

Reservation 2 (SD)

3. **Barnmisshandelsbrott**

Riksdagen avslår motion

2014/15:2456 av Johan Hedin (C) yrkande 1.

Reservation 3 (C)

4. **Misshandel av gravida**

Riksdagen avslår motionerna

2014/15:1542 av Johnny Skalin (SD) och

2014/15:2524 av Kent Ekeroth m.fl. (SD) yrkande 3.

Reservation 4 (SD)

5. **Straffbestämmelsen om människohandel**

Riksdagen avslår motionerna

2014/15:1711 av Tuve Skånberg (KD) yrkande 6 och

2014/15:2456 av Johan Hedin (C) yrkande 13.

Reservation 5 (C)

6. **Skärpta straff för människohandel och koppleri**

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad utskottet anför om skärpta straff för människohandel och koppleri. Därmed bifaller riksdagen motion

2014/15:2972 av Beatrice Ask m.fl. (M, C, FP, KD) yrkande 2 och

bifaller delvis motion

2014/15:2524 av Kent Ekeroth m.fl. (SD) yrkande 37.

Reservation 6 (S, MP, V)

7. **Gränsöverskridande åtgärder för att bekämpa människohandel**

Riksdagen avslår motionerna

2014/15:1186 av Jennie Nilsson (S) och

2014/15:1711 av Tuve Skånberg (KD) yrkande 5.

8. Nationell handlingsplan mot människohandel

Riksdagen avslår motion

2014/15:2456 av Johan Hedin (C) yrkande 10.

Reservation 7 (C)

9. Brottsrubricering i visst fall

Riksdagen avslår motion

2014/15:1726 av Désirée Pethrus (KD) yrkande 2.

10. Betänketid för återhämtning

Riksdagen avslår motion

2014/15:2456 av Johan Hedin (C) yrkande 9.

11. Utvärdering av straffskärpning för fridskränkingsbrott

Riksdagen avslår motion

2014/15:2973 av Beatrice Ask m.fl. (M, C, FP, KD) yrkande 6.

Reservation 8 (M, C, FP, KD)

12. Barnfridskränkingsbrott

Riksdagen avslår motion

2014/15:2456 av Johan Hedin (C) yrkande 2.

Reservation 9 (C)

13. Uppmaning att begå självmord

Riksdagen avslår motion

2014/15:1689 av Stefan Nilsson (MP).

14. Det straffrättsliga skyddet för enskildas personliga integritet

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad utskottet anför om det straffrättsliga skyddet för enskildas personliga integritet. Därmed bifaller riksdagen motion

2014/15:2969 av Beatrice Ask m.fl. (M, C, FP, KD) yrkande 6, bifaller delvis motion

2014/15:2313 av Sofia Damm (KD) yrkande 2 och avslår motion

2014/15:1782 av Åsa Lindestam (S).

15. Straffet för olaga hot

Riksdagen avslår motion

2014/15:1489 av Andreas Norlén och Finn Bengtsson (M).

16. Mobbning

Riksdagen avslår motionerna

2014/15:547 av Ola Johansson och Helena Lindahl (C) och

2014/15:987 av Annika Carlsson och Ulrika Carlsson i Skövde (C).

17. Våldtäktsbrottets utformning m.m.

Riksdagen avslår motionerna

2014/15:2 av Karin Karlsbro (FP),

2014/15:137 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkandena 1–3,

2014/15:287 av Edward Riedl (M),

2014/15:756 av Yasmine Larsson (S),

2014/15:2163 av Veronica Lindholm m.fl. (S) yrkandena 1 och 2,

2014/15:2291 av Hillevi Larsson (S),

2014/15:2446 av Désirée Pethrus (KD) yrkande 4,

2014/15:2456 av Johan Hedin (C) yrkandena 4 och 8,

2014/15:2876 av Fredrik Schulte (M) och

2014/15:2973 av Beatrice Ask m.fl. (M, C, FP, KD) yrkande 9.

Reservation 10 (M, C, FP, KD)

Reservation 11 (V)

18. Köp av sexuell handling av barn

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad utskottet anför om köp av sexuell handling av barn. Därmed bifaller riksdagen motionerna

2014/15:2508 av Richard Jomshof och Kent Ekeroth (SD) yrkande 2,

2014/15:2524 av Kent Ekeroth m.fl. (SD) yrkande 32 och

2014/15:2970 av Beatrice Ask m.fl. (M, C, FP, KD) yrkande 8 och bifaller delvis motion

2014/15:2319 av Sofia Damm (KD) yrkandena 1 och 2.

19. Köp av sexuell tjänst

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad utskottet anför om köp av sexuell tjänst. Därmed bifaller riksdagen motionerna

2014/15:2508 av Richard Jomshof och Kent Ekeroth (SD) yrkande 1 och

2014/15:2970 av Beatrice Ask m.fl. (M, C, FP, KD) yrkande 9,

bifaller delvis motion

2014/15:1711 av Tuve Skånberg (KD) yrkande 1 och

avslår motion

2014/15:1711 av Tuve Skånberg (KD) yrkande 2.

20. Kontakt med barn i sexuellt syfte

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad utskottet anför om kontakt med barn i sexuellt syfte. Därmed bifaller riksdagen motion

2014/15:2969 av Beatrice Ask m.fl. (M, C, FP, KD) yrkande 2 och

bifaller delvis motionerna

2014/15:836 av Boriana Åberg (M) och

2014/15:2039 av Hans Hoff (S).

21. Dubbel straffbarhet för köp av sexuell tjänst

Riksdagen avslår motion
2014/15:1696 av Désirée Pethrus (KD).

22. Oaktsamhetskrav i fråga om barns ålder

Riksdagen avslår motion
2014/15:1726 av Désirée Pethrus (KD) yrkande 3.

23. Sexuellt umgänge med elev

Riksdagen avslår motion
2014/15:888 av Tuve Skånberg (KD).

24. Utnyttjande av barn för sexuell posering

Riksdagen avslår motion
2014/15:1711 av Tuve Skånberg (KD) yrkandena 3 och 4.

25. Hedersrelaterade brott

Riksdagen avslår motionerna
2014/15:1725 av Désirée Pethrus (KD),
2014/15:1888 av Robert Hannah m.fl. (FP) och
2014/15:2973 av Beatrice Ask m.fl. (M, C, FP, KD) yrkande 3.
Reservation 12 (M, C, FP, KD)

26. Inbrottsstöld

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad utskottet
anför om inbrottsstöld. Därmed bifaller riksdagen motionerna
2014/15:2246 av Tina Ghasemi (M) och
2014/15:2970 av Beatrice Ask m.fl. (M, C, FP, KD) yrkande 2.
Reservation 13 (S, MP, V)

27. Ringa stöld

Riksdagen avslår motion
2014/15:2970 av Beatrice Ask m.fl. (M, C, FP, KD) yrkande 3.
Reservation 14 (M, C, FP, KD)

28. Systematiska snatteribrott

Riksdagen avslår motion
2014/15:2481 av Eva Lohman (M).

29. Metallstölder

Riksdagen avslår motionerna
2014/15:43 av Johan Pehrson (FP) yrkande 2 och
2014/15:2970 av Beatrice Ask m.fl. (M, C, FP, KD) yrkande 5.
Reservation 15 (M, C, FP, KD)

30. Skärpning av straffet för bedrägeri m.m.

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad utskottet anför om skärpning av straffet för bedrägeri m.m. Därmed bifaller riksdagen motion

2014/15:2969 av Beatrice Ask m.fl. (M, C, FP, KD) yrkande 4 och bifaller delvis motion

2014/15:197 av Roger Haddad (FP).

Reservation 16 (S, MP, V)

31. Identitetsstöld

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad utskottet anför om identitetsstöld. Därmed bifaller riksdagen motion

2014/15:2969 av Beatrice Ask m.fl. (M, C, FP, KD) yrkande 3 och bifaller delvis motionerna

2014/15:1617 av Sofia Damm (KD) och

2014/15:2413 av Finn Bengtsson m.fl. (M).

Reservation 17 (S, MP, V)

32. Utredning av frågan om identitetsstöld

Riksdagen avslår motion

2014/15:1099 av Johnny Skalin (SD).

33. Systematiska fakturabedrägerier

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad utskottet anför om systematiska fakturabedrägerier. Därmed bifaller riksdagen motionerna

2014/15:2969 av Beatrice Ask m.fl. (M, C, FP, KD) yrkande 5 och

2014/15:2972 av Beatrice Ask m.fl. (M, C, FP, KD) yrkande 7 och bifaller delvis motion

2014/15:843 av Lars-Arne Staxäng m.fl. (M).

Reservation 18 (S, MP, V)

34. Djurplågeri

Riksdagen avslår motionerna

2014/15:2784 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkandena 2 och 3 samt

2014/15:2926 av Richard Jomshof m.fl. (SD) yrkandena 1 och 2.

Reservation 19 (SD)

35. Hot mot förtroendevalda

Riksdagen avslår motionerna

2014/15:183 av Maria Malmer Stenergard och Annicka Engblom (M) yrkandena 1 och 2,

2014/15:336 av Andreas Norlén och Finn Bengtsson (M),

2014/15:2326 av Birgitta Ohlsson (FP) och

2014/15:2524 av Kent Ekeröth m.fl. (SD) yrkande 36.

Reservation 20 (SD)

Reservation 21 (FP)

36. Synnerligen grovt narkotikabrott

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad utskottet anför om synnerligen grovt narkotikabrott. Därmed bifaller riksdagen motionerna

2014/15:2970 av Beatrice Ask m.fl. (M, C, FP, KD) yrkande 10 och

2014/15:2972 av Beatrice Ask m.fl. (M, C, FP, KD) yrkande 6 och

bifaller delvis motion

2014/15:288 av Edward Riedl (M).

37. Drogen kat

Riksdagen avslår motion

2014/15:2524 av Kent Ekeroth m.fl. (SD) yrkande 35.

Reservation 22 (SD)

38. Skyldighet att bistå den som är nödställd

Riksdagen avslår motion

2014/15:2121 av Markus Wiechel (SD).

39. Straffbestämmelser om rattfylleri

Riksdagen avslår motionerna

2014/15:1543 av Johnny Skalin (SD) och

2014/15:2506 av Per Bill (M).

40. Eftersupning

Riksdagen avslår motion

2014/15:863 av Lars-Axel Nordell (KD).

41. Tjänstefel

Riksdagen avslår motion

2014/15:682 av Jan Ericson (M).

42. Illegal spelverksamhet

Riksdagen avslår motion

2014/15:2488 av Richard Jomshof och Kent Ekeroth (SD).

43. Allvarlig miljöförstöring

Riksdagen avslår motion

2014/15:1653 av Annika Lillemets m.fl. (MP).

44. Ekobrottslighet

Riksdagen avslår motion

2014/15:2828 av Leif Nysmed och Lars Mejern Larsson (S).

45. Skärpta straff för vissa allvarliga våldsbrott

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad utskottet anför om skärpta straff för vissa allvarliga våldsbrott. Därmed bifaller riksdagen motionerna

2014/15:2970 av Beatrice Ask m.fl. (M, C, FP, KD) yrkande 7 och

2014/15:2972 av Beatrice Ask m.fl. (M, C, FP, KD) yrkande 5 och

bifaller delvis motionerna

2014/15:289 av Edward Riedl (M),

2014/15:1758 av Lars Hjalmered (M) och

2014/15:2524 av Kent Ekeröth m.fl. (SD) yrkande 2.

Reservation 23 (S, MP, V)

46. Skärpta straff för vissa brott som särskilt drabbar kvinnor

Riksdagen avslår motion

2014/15:2871 av Mattias Karlsson m.fl. (SD) yrkande 11.

Reservation 24 (SD)

47. Brott mot viss näringsverksamhet

Riksdagen avslår motion

2014/15:300 av Cecilia Widegren (M) yrkande 1.

48. Straffvärdesbestämning vid flerfaldig brottslighet

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad utskottet anför om straffvärdesbestämning vid flerfaldig brottslighet. Därmed bifaller riksdagen motionerna

2014/15:1904 av Göran Hägglund m.fl. (KD) yrkande 6 och

2014/15:2970 av Beatrice Ask m.fl. (M, C, FP, KD) yrkande 4 och

bifaller delvis motion

2014/15:2524 av Kent Ekeröth m.fl. (SD) yrkande 22.

Reservation 25 (S, MP, V)

49. Kumulationsprincip vid vissa grova brott

Riksdagen avslår motion

2014/15:2524 av Kent Ekeröth m.fl. (SD) yrkande 23.

Reservation 26 (SD)

50. Brott av sexuell karaktär mot arbetstagare

Riksdagen avslår motion

2014/15:2871 av Mattias Karlsson m.fl. (SD) yrkande 10.

Reservation 27 (SD)

51. Livstidsstraff utan möjlighet till benådning m.m.

Riksdagen avslår motion

2014/15:2524 av Kent Ekeröth m.fl. (SD) yrkande 1.

Reservation 28 (SD)

52. Införande av en s.k. tredje-gången-gillt-princip

Riksdagen avslår motion

2014/15:2524 av Kent Ekeröth m.fl. (SD) yrkande 24.

Reservation 29 (SD)

53. Användning av otillåtna utredningsmetoder i vissa fall

Riksdagen avslår motion

2014/15:2524 av Kent Ekeröth m.fl. (SD) yrkande 25.

Reservation 30 (SD)

54. Begående av brott i samband med störande av allmän ordning

Riksdagen avslår motion

2014/15:2524 av Kent Ekeröth m.fl. (SD) yrkande 27.

Reservation 31 (SD)

55. Utvisning till men för den tilltalade

Riksdagen avslår motion

2014/15:2524 av Kent Ekeröth m.fl. (SD) yrkande 18.

Reservation 32 (SD)

56. Ny påföljd efter tidigare dom

Riksdagen avslår motion

2014/15:2524 av Kent Ekeröth m.fl. (SD) yrkande 42.

Reservation 33 (SD)

57. Avskaffa dagsböter som påföljd

Riksdagen avslår motion

2014/15:451 av Boriana Åberg (M).

58. Beräkning av dagsbotsbelopp

Riksdagen avslår motion

2014/15:1265 av Adam Marttinen och Angelika Bengtsson (SD).

Reservation 34 (SD)

59. Straffskärpning på grund av offrets skyddslösa ställning

Riksdagen avslår motion

2014/15:1886 av Lars-Arne Staxäng (M).

60. Solidariskt straffansvar för ledande personer i företag

Riksdagen avslår motion

2014/15:1822 av Thomas Finnborg (M).

61. Skärpta straff vid grov organiserad brottslighet

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad utskottet anför om skärpta straff vid grov organiserad brottslighet. Därmed bifaller riksdagen motion

2014/15:2972 av Beatrice Ask m.fl. (M, C, FP, KD) yrkande 1 och bifaller delvis motion

2014/15:1827 av Thomas Finnborg (M).

62. Förverkande

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad utskottet anför om förverkande. Därmed bifaller riksdagen motion

2014/15:2972 av Beatrice Ask m.fl. (M, C, FP, KD) yrkande 3.

63. Skärpt straffansvar vid underlåtenhet att avslöja och hindra brott i vissa fall

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad utskottet anför om skärpt straffansvar vid underlåtenhet att avslöja och hindra brott i vissa fall. Därmed bifaller riksdagen motion

2014/15:2972 av Beatrice Ask m.fl. (M, C, FP, KD) yrkande 4.

Reservation 35 (S, MP, V)

64. Deltagande i kriminell organisation och därmed sammanhängande frågor

Riksdagen avslår motion

2014/15:2535 av Kent Ekeröth och Adam Marttinen (SD) yrkandena 1, 5–7 och 10.

Reservation 36 (SD)

65. Försök till häleri

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad utskottet anför om försök till häleri. Därmed bifaller riksdagen motion

2014/15:2972 av Beatrice Ask m.fl. (M, C, FP, KD) yrkande 8.

Reservation 37 (S, MP, V)

66. Preskription

Riksdagen avslår motion

2014/15:2524 av Kent Ekeröth m.fl. (SD) yrkande 33.

Reservation 38 (SD)

67. Ersättning till frihetsberövade

Riksdagen avslår motion

2014/15:2482 av Richard Jomshof och Kent Ekeröth (SD) yrkandena 1 och 2.

68. Resor utomlands i syfte att delta i terroristhandlingar eller terroristträning

Riksdagen avslår motionerna

2014/15:1005 av Kent Ekeröth m.fl. (SD) yrkande 4,

2014/15:2936 av Julia Kronlid m.fl. (SD) yrkande 8 och

2014/15:2996 av Beatrice Ask m.fl. (M, C, FP, KD) yrkande 1.

Reservation 39 (SD)

69. Deltagande i väpnad konflikt utomlands i vissa fall

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad utskottet anför om deltagande i väpnad konflikt utomlands i vissa fall. Därmed bifaller riksdagen motion

2014/15:2996 av Beatrice Ask m.fl. (M, C, FP, KD) yrkande 3 och

bifaller delvis motionerna

2014/15:1529 av Mikael Cederbratt och Annicka Engblom (M) yrkande 1,

2014/15:1606 av Mikael Oscarsson (KD),

2014/15:1795 av Per-Ingvar Johnsson och Eskil Erlandsson (C),

2014/15:1904 av Göran Hägglund m.fl. (KD) yrkande 3 och

2014/15:2993 av Karin Enström m.fl. (M) yrkande 19.

70. Begränsning i rätten till ekonomiskt stöd m.m.

Riksdagen avslår motion

2014/15:1872 av Robert Hannah (FP) yrkandena 1–3.

71. Det straffrättsliga skyddet för transpersoner

Riksdagen avslår motionerna

2014/15:190 av Linda Snecker m.fl. (V) yrkandena 6–8 och 10 samt

2014/15:2316 av Jan Björklund m.fl. (FP) yrkande 10.

72. Rättsväsendets arbete med hatbrott

Riksdagen avslår motion

2014/15:190 av Linda Snecker m.fl. (V) yrkande 9.

Stockholm den 12 mars 2015

På justitieutskottets vägnar

Beatrice Ask

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Beatrice Ask (M), Annika Hirvonen (MP), Helene Petersson i Stockaryd (S), Elin Lundgren (S), Krister Hammarbergh (M), Arhe Hamednaca (S), Kent Ekeroth (SD), Anti Avsan (M), Susanne Eberstein (S), Johan Hedin (C), Anders Hansson (M), Petter Löberg (S), Adam Marttinen (SD), Roger Haddad (FP), Linda Snecker (V), Andreas Carlson (KD) och Lawen Redar (S).

Redogörelse för ärendet

I betänkandet behandlar utskottet knappt 150 motionsyrkanden från den allmänna motionstiden 2014. Yrkandena rör bl.a. brott, straffmätning och påföljder.

Utskottets överväganden

Mord

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår två motionsyrkanden om mord. Motionsyrkandena rör straffet för mord och möjligheten att omvandla ett livstidsstraff till ett tidsbegränsat straff.

Jämför reservation 1 (SD).

Motionen

I motion 2014/15:2493 av Richard Jomshof och Kent Ekeröth (båda SD) yrkande 1 begärs ett tillkännagivande om att straffet för mord ska skärpas. Det tidsbestämda straffet skulle exempelvis kunna vara fängelse mellan 18 och 40 år. I yrkande 2 begärs ett tillkännagivande om att livstidsstraff, utan möjlighet att omvandlas till ett tidsbestämt straff, ska kunna utdömas för de allvarligaste morden.

Bakgrund

Gällande rätt

Enligt 3 kap. 1 § brottsbalken döms den som berövar någon annan livet för mord till fängelse på viss tid, lägst tio och högst arton år eller, om omständigheterna är försvårande, på livstid.

Bestämmelsen fick sin nuvarande lydelse genom en lagändring som trädde i kraft den 1 juli 2014 (prop. 2013/14:194, bet. 2013/14:JuU28, rskr. 2013/14:223). Lagändringen innebar att det i straffskalan för mord lades till att straffet är fängelse på livstid om omständigheterna är försvårande. Syftet med lagändringen var att skapa en ordning som medför en ökad användning av fängelse på livstid (a. prop. s. 17, a. bet. s. 8). Bestämmelsen hade dessförinnan ändrats så att det längsta tidsbestämda straffet för mord ökades från tio år till arton år (prop. 2008/09:118, bet. 2008/09:JuU17, rskr. 2008/09:251). I samband med den lagändringen uttalade regeringen att arton år framstod som en väl avvägd högsta nivå för det tidsbestämda fängelsestraffet. Vid behov av strängare straff ansågs möjligheten att döma till livstids fängelse vara tillräcklig (a. prop. s. 27). Utskottet instämde i denna bedömning (a. bet. s 9).

Fram till 2006 kunde den som hade dömts till livstids fängelse få straffet omvandlat till fängelse på viss tid endast genom att regeringen beviljade den livstidsdömde nåd. Möjligheten till nåd i dessa fall kvarstår formellt men har i praktiken kommit att ersättas av lagen (2006:45) om omvandling av fängelse på livstid (omvandlingslagen). Enligt denna lag får den som dömts till fängelse

på livstid eller, om det finns särskilda skäl, Kriminalvården ansöka om att livstidsstraffet ska omvandlas till ett tidsbestämt straff. Ansökan får göras när den dömde har avtjänat minst tio år. Vid prövningen av om straffet ska omvandlas ska domstolen särskilt beakta bl.a. den tid som den dömde har avtjänat, vad som framgår av domen om de omständigheter som legat till grund för straffmätningen och om det finns risk för att den dömde återfaller i brottslighet av allvarligt slag. Om ansökan bifalls ska livstidsstraffet omvandlas till fängelse på viss tid, lägst arton år. Lagen innebär inte någon rätt att få ett livstidsstraff omvandlat till fängelse på viss tid. Straffet kan alltså i praktiken vara livsvarigt.

Tidigare utskottsbehandling

I betänkande 2013/14:JuU28 behandlade utskottet yrkanden liknande de nu aktuella (s. 10–11). Utskottet vidhöll sin tidigare uppfattning att arton år framstår som en väl avvägd högsta nivå för det tidsbestämda fängelsestraffet och att möjligheten att döma till livstids fängelse fick anses vara tillräcklig vid behov av strängare straff. Vidare anförde utskottet att den nu gällande ordningen med möjligheten att omvandla ett livstidsstraff till ett tidsbestämt straff bl.a. innebär en rimlig avvägning mellan behovet av samhällsskydd och den intagnes befogade intresse av att friges. Riksdagen följde utskottets förslag (rskr. 2013/14:223).

Utskottets ställningstagande

Utskottet vidhåller sin uppfattning att arton år framstår som en väl avvägd högsta nivå för det längsta tidsbestämda fängelsestraffet. Vid behov av strängare straff får möjligheten att döma till livstids fängelse anses vara tillräcklig. Utskottet vidhåller också sin uppfattning att den nu gällande ordningen med möjligheten att omvandla ett livstidsstraff till ett tidsbestämt straff innebär en rimlig avvägning mellan behovet av samhällsskydd och den intagnes befogade intresse av att friges. Genom möjligheten att få ett livstidsstraff omvandlat till ett tidsbestämt straff ökar också den dömdes incitament för att själv främja sin frigivning och anpassning i samhället.

Mot bakgrund av det anförda avstyrker utskottet motion 2014/15:2493 (SD) yrkandena 1 och 2.

Misshandel

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om dels användning av farliga laserpekare, dels ett nytt barnmisshandelsbrott. Riksdagen avslår vidare ett motionsyrkande om misshandel av gravida.

Jämför reservationerna 2 (SD), 3 (C) och 4 (SD).

Motionerna

I motion 2014/15:2524 av Kent Ekeröth (SD) begärs i yrkande 26 i denna del ett tillkännagivande om att undersöka hur användning av farliga laserpekare mot andra människor ska klassas som synnerligen grov misshandel.

I motion 2014/15:1542 av Johnny Skalin (SD) begärs ett tillkännagivande om att skärpa straffet för misshandel av gravida. Ett liknande yrkande framförs i motion 2014/15:2524 av Kent Ekeröth m.fl. (SD) yrkande 3.

I motion 2014/15:2456 av Johan Hedin (C) yrkande 1 begärs ett tillkännagivande om att ett nytt barnmisshandelsbrott som inkluderar såväl fysisk som psykisk misshandel bör införas i brottsbalken.

Bakgrund

Gällande rätt

Enligt 3 kap. 5 § brottsbalken döms den som tillfogar en annan person kroppsskada, sjukdom eller smärta eller försätter honom eller henne i vanmakt eller något annat sådant tillstånd, för misshandel till fängelse i högst två år eller, om brottet är ringa, till böter eller fängelse i högst sex månader. Enligt 3 kap. 8 § brottsbalken döms den som av oaktsamhet orsakar en annan person sådan kroppsskada eller sjukdom som inte är ringa, för vållande till kroppsskada eller sjukdom till böter eller fängelse i högst sex månader.

Om brottet som avses i 5 § är grovt, dvs. grov misshandel, döms till fängelse i lägst ett och högst sex år (6 §). När man bedömer om brottet är grovt ska man särskilt beakta om gärningen var livsfarlig eller om gärningsmannen har tillfogat en svår kroppsskada eller allvarlig sjukdom eller annars visat särskild hänsynslöshet eller råhet. Om brottet är att anse som synnerligen grovt, döms dock till fängelse i lägst fyra och högst tio år. När man bedömer om brottet är synnerligen grovt ska man särskilt beakta om kroppsskadan är bestående eller om gärningen har orsakat synnerligt lidande eller om gärningsmannen har visat synnerlig hänsynslöshet.

Av kommentaren till 3 kap. 5 § brottsbalken framgår att (se Berggren m.fl., Brottsbalken [maj 2012, Zeteo], kommentaren till 3 kap. 5 §) sjukdom också inbegriper psykisk sjukdom och psykisk invaliditet. Under sjukdom faller också sådant psykiskt lidande som medför en medicinskt påvisbar effekt, t.ex. en psykisk chock.

Genom en ändring av strålskyddsförordningen (1988:293) som trädde i kraft den 1 januari 2014 krävs tillstånd för att förvärva, inneha, använda, upplåta, överlåta, tillverka eller till Sverige föra in starka laserpekare (laserklass 3R, 3B eller 4). Tillstånd får endast ges för vissa ändamål som anges i förordningen.

Tidigare utskottsbehandling

Utskottet behandlade i betänkande 2012/13:JuU10 (s. 15 f.) ett motionsyrkande om farliga laserpekare. Utskottet konstaterade att det pågick ett arbete inom Miljödepartementet med att införa ett förbud mot starka laserpekare. Om skador som vållats av laserpekare ska bedömas som synnerligen grov misshandel var enligt utskottet en fråga som det är upp till domstolarna att avgöra. Vidare konstaterade utskottet att innehav av laserpekare under vissa förutsättningar kan bedömas som förberedelse till misshandel. Motionen avstyrktes. Riksdagen följde utskottet (prot. 2012/13:74).

Utskottets ställningstagande

Av strålskyddsförordningen följer numera att det krävs tillstånd bl.a. för att använda starka laserpekare. Utskottet vidhåller sin uppfattning att det är en fråga för domstolarna att avgöra om skador som vållats av en laserpekare ska bedömas som synnerligen grov misshandel. Mot denna bakgrund anser utskottet inte att något initiativ ska tas från riksdagens sida med anledning av motion 2014/15:2524 (SD) yrkande 26 i denna del.

Som framgår ovan anses begreppet ”sjukdom” i brottsbalkens bestämmelse om misshandel inbegripa psykisk sjukdom och psykisk invaliditet. Under sjukdom faller också sådant psykiskt lidande som medför en medicinskt påvisbar effekt, t.ex. en psykisk chock. Den nuvarande regleringen är enligt utskottet väl avvägd. Motion 2014/15:2456 (C) yrkande 1 avstyrks.

Enligt utskottets uppfattning ger gällande bestämmelser om bl.a. grov misshandel och synnerligen grov misshandel domstolarna tillräckligt utrymme för att vid bedömningen av en gärnings straffvärde beakta den omständigheten att gärningen riktat sig mot en gravid kvinna. Utskottet avstyrker därmed motionerna 2014/15:1542 (SD) och 2014/15:2524 (SD) yrkande 3.

Människohandel

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad utskottet anför om skärpta straff för människohandel och koppleri. Riksdagen avslår övriga motionsyrkanden om människohandel.

Jämför reservationerna 5 (C), 6 (S, MP, V) och 7 (C) samt särskilt yttrande 1 (C)

Motionerna

I motion 2014/15:2972 av Beatrice Ask m.fl. (M, C, FP, KD) anføres att straffen för människohandel och koppleri bör skäpas (yrkande 2). I motion 2014/15:2524 av Kent Ekeröth m.fl. (SD) yrkande 37 anføres att straffen för trafficking bör skäpas.

I motion 2014/15:2456 av Johan Hedin (C) anføres att Sverige ska följa Europakonventionens krav på 30 dagars reflexionsperiod för vila och återhämtning för offer för människohandel (yrkande 9). Motionären anför att rätten till 30 dagars reflexionsperiod behövs för att den drabbade ska kunna göra sig fri från inflytandet av människohandlarna samt vila och återhämta sig så att han eller hon kan fatta beslut om medverkan i en eventuell rättegång. Vidare föreslås en samlad nationell handlingsplan mot alla former av människohandel (yrkande 10). I yrkande 13 begärs ett tillkännagivande om en effektivare lagstiftning som är tillämpbar på alla sorters människohandel och för alla de led som är inblandade i människohandeln.

I motion 2014/15:1711 av Tuve Skånberg (KD) yrkande 5 begärs ett tillkännagivande om att öka trycket inom EU för att straffbelägga köp av sexuella tjänster i EU:s ramlagstiftning mot människohandel. I yrkande 6 anføres att kravet på ”otillbörliga medel” i bestämmelsen om människohandel bör slopas även för vuxna över 18 år eftersom människohandel annars kan justeras till koppleri.

I motion 2014/15:1726 av Désirée Pethrus (KD) yrkande 2 begärs ett tillkännagivande om behovet av att använda brottsrubriceringen människohandel när barn säljs för sexuella ändamål, i stället för brottsrubriceringen koppleri.

I motion 2014/15:1186 av Jennie Nilsson (S) påtalas behovet av gränsöverskridande åtgärder för att bekämpa människohandel.

Bakgrund

Gällande rätt

Enligt 4 kap. 1 a § första stycket brottsbalken döms den som, i annat fall än som avses i 1 §, genom olaga tvång, vilseledande, utnyttjande av någons utsatta belägenhet eller med annat sådant otillbörligt medel rekryterar,

transporterar, överför, inhyser eller tar emot en person i syfte att han eller hon ska exploateras för sexuella ändamål, avlägsnande av organ, krigstjänst, tvångsarbete eller annan verksamhet i en situation som innebär nödläge för den utsatte, för människohandel till fängelse i lägst två och högst tio år. Av paragrafens andra stycke framgår att den som begår en gärning som avses i första stycket mot en person som inte har fyllt 18 år döms för människohandel även om inte något sådant otillbörligt medel som anges där har använts. Enligt paragrafens tredje stycke är påföljden för ett mindre grovt brott som avses i första eller andra stycket fängelse i högst fyra år.

Våren 2010 beslutade riksdagen om en ny utformning av människohandelsbrottet (prop. 2009/10:152, bet. 2009/10:JuU33, rskr. 2009/10:273). Den nya utformningen som gällt sedan den 1 juli 2010 innebär bl.a. att kravet på att gärningsmannen genom handelsåtgärden ska ta kontroll över offret – det s.k. kontrollrekvisitet – togs bort. Vidare togs kravet på dubbel straffbarhet bort för att svensk domstol ska kunna döma över människohandel som begåtts utomlands.

Av 6 kap. 12 § brottsbalken framgår att den som främjar eller på ett otillbörligt sätt ekonomiskt utnyttjar att en person har tillfälliga sexuella förbindelser mot ersättning, döms för koppleri till fängelse i högst fyra år.

Av 5 kap. 15 § utlänningslagen (2005:716) framgår att ett tidsbegränsat uppehållstillstånd om minst sex månader på ansökan av förundersökningsledaren ska ges till en utlännings som vistas här bl.a. om det behövs för att en förundersökning eller huvudförhandling i brottmål ska kunna genomföras. Av bestämmelsens andra stycke framgår att om utlännings vill ha betänketid för att återhämta sig och för att kunna ta ställning till om han eller hon vill samarbeta med de brottsutredande myndigheterna, ska på ansökan av förundersökningsledaren ett tidsbegränsat uppehållstillstånd om 30 dagar under vissa förutsättningar beviljas.

Pågående arbete m.m.

Regeringen beslutade den 4 september 2014 att en särskild utredare ska undersöka om det finns behov av åtgärder i syfte att säkerställa ett starkt straffrättsligt skydd mot människohandel, köp av sexuell tjänst och köp av sexuell handling av barn (dir. 2014:128). Av direktiven framgår bl.a. följande.

Sverige har varit föremål för utvärdering av hur kraven i Europarådets konvention om bekämpande av människohandel uppfylls. Den expertgrupp (Group of Experts on Action against Trafficking in Human Beings, GRETA) som genomfört utvärderingen presenterade sin rapport i maj 2014. Rapporten innehåller ett antal förslag till åtgärder, bl.a. ökad utbildning till relevanta yrkesaktörer och effektivare brottsutredningar (Report concerning the implementation of the Council of Europe Convention on Action against Trafficking in Human Beings by Sweden, GRETA(2014)11).

Mot denna bakgrund finns anledning att utvärdera tillämpningen av bestämmelsen om människohandelsbrott och vid behov föreslå de

förändringar som behövs för att säkerställa ett starkt och ändamålsenligt skydd mot människohandel. Det finns vidare skäl att undersöka hur de brottsbekämpande myndigheterna utreder och i övrigt arbetar med ärenden om människohandel och överväga behovet av åtgärder för att effektivisera utredningarna och öka lagföringen av människohandel.

Utredaren ska bl.a.

- genomföra en praxisgenomgång i syfte att klarlägga tillämpningen av bestämmelsen om människohandelsbrott och analysera hur den har utvecklats sedan 2010, inklusive utredningar som inte lett till åtal för människohandel eller som har lett till åtal för andra brott
- uppmärksamma och analysera om det finns några särskilda tolkningsproblem eller andra svårigheter vid tillämpningen av straffbestämmelsen
- överväga om det finns behov av att förtydliga eller annars förändra bestämmelsen om människohandelsbrott
- analysera vilka konsekvenser en lagändring skulle medföra för tillämpningen av andra relevanta bestämmelser i brottsbalken
- granska och analysera hur polis och åklagare utreder och i övrigt hanterar ärenden om människohandel
- överväga åtgärder för att stärka kvaliteten och effektiviteten i brottsutredningarna och öka lagföringen av människohandelsbrott
- om utredaren bedömer att det finns behov av författningsändringar eller andra åtgärder, lämna förslag till sådana.

Uppdraget ska redovisas senast den 9 mars 2016.

Europarådets konvention om bekämpande av människohandel (SÖ 2010:8) trädde i kraft den 1 februari 2008. För Sveriges del trädde den i kraft den 1 september 2010 sedan den godkänts av riksdagen i maj 2010 (prop. 2009/10:152, bet. 2009/10:JuU33, rskr. 2009/10:273) och ratificerats av regeringen i samma månad. Enligt konventionens artikel 13.1 ska varje part i sin nationella lag fastställa en period på minst 30 dagar för återhämtning och eftertanke, om det finns skälig anledning att tro att den berörda personen är ett brottsoffer. Denna rätt till återhämtning och eftertanke är för Sveriges del införd i 5 kap. 15 § utlänningslagen (2005:716) sedan den 1 juli 2007 (prop. 2006/07:53, bet. 2006/07:SfU7, rskr. 2006/07:150). Grunden för bestämmelsen i 5 kap. 15 § utlänningslagen är rådets direktiv 2004/81/EG av den 29 april 2004 om uppehållstillstånd till tredjelandsmedborgare som har fallit offer för människohandel eller som har fått hjälp till olaglig invandring och vilka samarbetar med de behöriga myndigheterna. Direktivet har genomförts i svensk rätt genom ovannämnda proposition 2006/07:53. Utredningen om människohandel m.m. gjorde i betänkandet Människohandel och barnåktenskap – ett förstärkt straffrättsligt skydd (SOU 2008:41) en analys av konventionen i fråga om period för återhämtning och betänketid (s. 261–263). Utredningen fann att Sverige uppfyller de åtaganden som föreskrivs i

konventionens artikel 13.1 i fråga om en sådan period. Regeringen delade denna bedömning (prop. 2009/10:152 s. 40).

Länsstyrelsen i Stockholms län har sedan 2009 i uppdrag att samordna arbetet mot prostitution och människohandel för sexuella ändamål. I april 2013 gav regeringen Länsstyrelsen i Stockholms län ett utökat uppdrag som också omfattar människohandel som bedrivs i andra syften än för sexuella ändamål. Länsstyrelsen i Stockholms län ska också verka för stärkt samverkan mellan myndigheter, kommuner, frivillig- och intresseorganisationer samt andra nationella och internationella aktörer, inklusive Sveriges utlandsmyndigheter. I uppdraget ingår att lämna metodstöd och att genomföra kompetensutvecklingsinsatser riktade till de samverkande myndigheterna.

Regeringen gav i november 2013 Statskontoret i uppdrag att utvärdera det arbete som bedrivs mot prostitution och människohandel vid Länsstyrelsen i Stockholms län. Statskontoret överlämnade i april 2014 utvärderingen till regeringen. I utvärderingen anføres att det kan finnas anledning att tillsätta en utredning för att få fram underlag för att bedöma behovet av samordning på längre sikt, och hur det behovet bäst kan mötas. I rapporten pekar Statskontoret på för- och nackdelar med de olika alternativ som det kan finnas skäl att överväga i en sådan utredning. I det korta perspektivet, och i avvaktan på en sådan utredning, bedömer Statskontoret att den mest ändamålsenliga och kostnadseffektiva lösningen troligen är att förlänga länsstyrelsens uppdrag under några år.

Av 2015 års regleringsbrev för Länsstyrelsen i Stockholms län framgår att länsstyrelsen tilldelats medel för att fortsätta arbetet mot prostitution och människohandel för sexuella ändamål.

Tidigare utskottsbehandling

Utskottet behandlade frågor om människohandel senast i betänkande 2013/14:JuU15 (s. 12 f.). Utskottet anförde att det ansåg att arbetet mot människohandel är angeläget och såg därför positivt på det arbete som pågår på området. Vidare konstaterade utskottet att det straffrättsliga skyddet mot människohandel förstärktes genom den lagstiftning som infördes den 1 juli 2010 och kan komma att stärkas ytterligare efter den utvärdering av människohandelsbrottet som aviserats. Vidare skulle Sveriges efterlevnad av Europakonventionens krav på 30 dagars reflexionsperiod för vila och återhämtning för personer som utsatts för människohandel utvärderas av en expertgrupp inom Europarådet. De motioner som tog upp frågor om människohandel avstyrktes. Riksdagen följde utskottet (rskr. 2013/14:159–160).

Utskottets ställningstagande

Handel med människor är en komplex företeelse som innefattar ett hänsynslöst och cyniskt utnyttjande av andra människor. Att förebygga och bekämpa

människohandel är därför en högt prioriterad fråga för Sverige, och strafflagstiftningen är en viktig grund i det arbetet.

Som framgår ovan har en särskild utredare fått i uppdrag bl.a. att undersöka om det finns behov av åtgärder för att säkerställa ett starkt straffrättsligt skydd mot människohandel. I uppdraget ingår bl.a. att överväga om det finns behov av att förtydliga eller annars förändra bestämmelsen om människohandelsbrott. Mot bakgrund av detta avstyrker utskottet motionerna 2014/15:1711 (KD) yrkande 6 och 2014/15:2456 (C) yrkande 13.

Enligt utskottets uppfattning återspeglar de straff som i dag föreskrivs för människohandel och koppleri inte fullt ut brottens allvar. Det är därför angeläget att straffen för dessa båda brott skärps. Utskottet föreslår att riksdagen med bifall till motion 2014/15:2972 (M, C, FP, KD) yrkande 2 och delvis bifall till motion 2014/15:2524 (SD) yrkande 37 gör ett tillkännagivande om att regeringen ska återkomma till riksdagen med förslag om skärpta straff för dessa brott.

När det gäller frågorna om gränsöverskridande åtgärder för att bekämpa människohandel och om att straffbelägga köp av sexuella tjänster i EU:s ramlagstiftning mot människohandel vill utskottet, i likhet med vad utskottet gjorde i sitt yttrande 2013/14:JuU6y, uppmärksamma att Sverige arbetar aktivt för att informera andra länder om de goda erfarenheterna av den svenska sexköpslagstiftningen. Motionerna 2014/15:1186 (S) och 2014/15:1711 (KD) yrkande 5 avstyrks därför.

Utskottet är inte berett att ställa sig bakom förslaget i motion 2014/15:2456 (C) yrkande 10 om en samlad nationell handlingsplan mot människohandel. Motionsyrkandet avstyrks.

Utskottet konstaterar vidare att det är en fråga för domstolarna att avgöra i vilka fall ett visst straffstadgande är tillämpligt. Motion 2014/15:1726 (KD) yrkande 2 avstyrks därmed.

Vad slutligen gäller frågan om föreskriften i Europarådets konvention om bekämpande av människohandel om en period för återhämtning och eftertanke konstaterar utskottet följande. I 5 kap. 15 § utlänningslagen finns en bestämmelse som innebär att en utlänning under vissa omständigheter kan beviljas ett tidsbegränsat uppehållstillstånd om 30 dagar för att han eller hon ska kunna återhämta sig och ta ställning till om han eller hon vill samarbeta med de brottsutredande myndigheterna. Någon anledning för riksdagen att ta något initiativ i frågan finns därmed inte. Motion 2014/15:2456 (C) yrkande 9 avstyrks.

Fridskränkingsbrott

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motioner om att utvärdera effekterna av straffskärpningen för grov kvinnofridskränkning och om att införa ett nytt barnfridskränkingsbrott i brottsbalken.

Jämför reservationerna 8 (M, C, FP, KD) och 9 (C).

Motionerna

I motion 2014/15:2973 av Beatrice Ask m.fl. (M, C, FP, KD) yrkande 6 föreslås att effekterna av straffskärpningen för grov kvinnofridskränkning utvärderas. Motionärerna anför att den moderna tekniken har möjliggjort beteenden som inte kunde förutses när straffbestämmelserna kom till.

I motion 2014/15:2456 av Johan Hedin (C) föreslås att ett nytt barnfridskränkingsbrott införs i brottsbalken (yrkande 2). Det nya brottet ska enligt förslaget ha en högre straffskala än andra fridskränkingsbrott.

Bakgrund

Gällande rätt

Enligt 4 kap. 4 a § brottsbalken döms den som begår brottsliga gärningar enligt 3, 4, 6 eller 12 kap. brottsbalken eller enligt 24 § lagen (1988:688) om kontaktförbud mot en närstående eller tidigare närstående person för grov fridskränkning till fängelse i lägst nio månader och högst sex år. En förutsättning är att var och en av gärningarna utgjort ett led i en upprepad kränkning av personens integritet och att gärningarna varit ägnade att allvarligt skada personens självkänsla.

Om gärningar som anges i första stycket har begåtts av en man mot en kvinna som han är eller har varit gift med eller som han bor eller har bott tillsammans med under äktenskapsliknande förhållanden, ska han i stället dömas för grov kvinnofridskränkning till samma straff.

Tidigare utskottsbehandling

Den ovan nämnda bestämmelsen ändrades senast genom en lagändring som trädde i kraft den 1 juli 2013 (prop. 2012/13:108, bet. 2012/13:JuU25, rskr. 2012/13:251). Ändringen innebar att brotten grov fridskränkning och grov kvinnofridskränkning numera omfattar fler brottstyper än tidigare. Förutom brott mot liv och hälsa, brott mot frihet och frid och sexualbrott omfattas således skadegörelsebrott och överträdelse av kontaktförbud. Vidare höjdes straffminimum från fängelse i sex månader till fängelse i nio månader.

I samband med lagändringen uttalade justitieutskottet (a. bet. s. 8) att reformer på det straffrättsliga området bör utvärderas efter det att lagstiftningen har varit i kraft en tid. Utskottet ansåg det dock varken lämpligt

eller nödvändigt att då närmare bestämma hur en sådan uppföljning borde genomföras. Ett motionsyrkande om uppföljning av och återrapportering till riksdagen om den nya straffminimigränsen avstyrktes. Riksdagen följde utskottet (rskr. 2012/13:251).

Utskottets ställningstagande

Som framgår ovan skärptes straffen för grov fridskränkning och grov kvinnofridskränkning den 1 juli 2013. Utskottet vidhåller sin uppfattning att reformer på det straffrättsliga området bör följas upp och utvärderas efter det att lagstiftningen har varit i kraft en tid. Utskottet anser dock inte att riksdagen i nuläget bör ta något initiativ i frågan. Motion 2014/15:2973 (M, C, FP, KD) yrkande 6 avstyrks.

Utskottet är inte berett att ställa sig bakom förslaget om att införa ett nytt barnfridskränkingsbrott i brottsbalken. Motion 2014/15:2456 (C) yrkande 2 avstyrks.

Uppmaning att begå självmord

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsyrkande om behovet av lagstiftning mot att hetsa andra att ta sitt liv.

Motionen

I motion 2014/15:1689 av Stefan Nilsson (MP) begärs ett tillkännagivande om behovet av lagstiftning mot att hetsa andra att ta sitt liv. Det bör enligt motionären vara olagligt att ge råd om hur man kan ta sitt liv eller att hetsa andra att ta sitt liv.

Bakgrund

Självmord är inte kriminaliserat. Av detta följer att inte heller medhjälp till självmord är kriminaliserat (jämför 23 kap. 4 § brottsbalken).

Utskottet behandlade ett yrkande liknande det nu aktuella i betänkande 2010/11:JuU8 (s. 46 f.). Utskottet anförde att det givetvis är förkastligt att hetsa någon till att begå självmord, sälja medel för självmord eller att sprida metoder för självmord. Medhjälp till självmord är dock inte en straffbar gärning, och utskottet uttalade att det inte var berett att föreslå någon översyn av detta förhållande. Motionsyrkandet avstyrktes. Riksdagen följde utskottet (prot. 2010/11:52).

Utskottets ställningstagande

Utskottet vidhåller sin inställning att det givetvis är förkastligt att hetsa någon till att begå självmord, sälja medel för självmord eller att sprida metoder för självmord. Medhjälp till självmord är dock inte en straffbar gärning, och utskottet är inte berett att föreslå något initiativ i frågan. Motion 2014/15:1689 (MP) avstyrks.

Olaga hot, ofredande, förtal och förolämpning

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad utskottet anför om att översynen av det straffrättsliga skyddet för enskildas personliga integritet genomförs i enlighet med vad som anges i kommittédirektiv 2014:74.

Riksdagen avslår övriga motioner om olaga hot m.m.
Jämför särskilt yttrande 2 (S, MP).

Motionerna

I motion 2014/15:2969 av Beatrice Ask (M, C, FP, KD) yrkande 6 begärs ett tillkännagivande om att förtydliga och modernisera brotten olaga hot, ofredande, förtal och förolämpning. Motionärerna anför att den moderna tekniken har möjliggjort beteenden som inte kunde förutses när straffbestämmelserna kom till.

I motion 2014/15:2313 av Sofia Damm (KD) yrkande 2 begärs ett tillkännagivande om att utreda möjligheten att kriminalisera grova kränkningar på internet. I motionen anfördes att brotten olaga hot, ofredande, förtal och förolämpning behöver förtydligas och anpassas till dagens situation.

I motion 2014/15:1782 av Åsa Lindestam (S) begärs ett tillkännagivande om att de lagar som reglerar människors handlingar på internet bör ses över. Enligt motionären bör påföljden vid kränkningar på internet stå i proportion till det besvär som kränkningarna förorsakar.

I motion 2014/15:1489 av Andreas Norlén och Finn Bengtsson (båda M) begärs ett tillkännagivande om höjt maximistraff för olaga hot. Motionärerna anför att de ställer sig bakom förslaget i betänkande SOU 2014:18 Straffskalorna för allvarliga brott där det föreslås en höjning av minimistraffet för grovt olaga hot från sex månaders till nio månaders fängelse. Motionärerna vill dock peka på att det kan finnas skäl att utreda även maximistraffet för olaga hot av normalgraden.

Bakgrund

Regeringen gav i maj 2014 en särskild utredare i uppdrag att göra en bred översyn av det straffrättsliga skyddet för enskildas personliga integritet,

särskilt när det gäller hot och andra kränkningar (dir. 2014:74). Utredaren ska analysera om det straffrättsliga skyddet är ändamålsenligt eller om det bör förändras. I översynen ska utredaren särskilt ta ställning till om

- straffbestämmelserna om olaga hot, ofredande, förtal och förolämpning och – om det behövs – andra straffbestämmelser till skydd för den personliga integriteten bör förtydligas, utvidgas eller ändras på något annat sätt
- det straffrättsliga skyddet bör kompletteras när det gäller spridning av integritetskränkande uppgifter utanför det grundlagsskyddade området
- det bör införas ett straffansvar för den som tillhandahåller en elektronisk anslagstavla och som inte tar bort eller på annat sätt förhindrar spridning av meddelanden som kränker enskildas personliga integritet.

Utredningen beräknas avsluta sitt arbete senast den 31 januari 2016.

Utredningen om skärpta straff för allvarliga våldsbrott föreslår i betänkande SOU 2014:18 att straffen för vissa allvarliga våldsbrott ska skärpas. När det gäller grovt olaga hot föreslås att det lägsta straffet ska vara fängelse i nio månader i stället för sex månader. Det föreslås inte någon förändring av maximistraffet. Justitiedepartementet har informerat om att betänkandet bereds i Regeringskansliet.

Utredningen om skärpta straffrättsliga åtgärder mot organiserad brottslighet överlämnade i september 2014 betänkandet Organiserad brottslighet – förfälts- och underlåtenhetsansvar, kvalifikationsgrunder m.m. (SOU 2014:63). Utredningens övergripande uppgift var att analysera om det straffrättsliga regelverket på vissa områden kan skärpas för att på ett mer effektivt sätt motverka organiserad brottslighet. Justitiedepartementet har informerat om att betänkandet bereds i Regeringskansliet.

Justitiedepartementet har vidare informerat om att det inom departementet har upprättats en promemoria, Komplettering av förslagen i SOU 2014:63 – äktenskapstvång och olaga hot (Ju2014/7758-L5), som remitterats och för närvarande bereds i Regeringskansliet. I promemorian föreslås att förberedelse och stämpling till grovt olaga hot ska kriminaliseras.

Brottsförebyggande rådet (Brå) fick 2013 i uppdrag av regeringen att kartlägga de polisanmälda hot och kränkningar riktade mot enskilda personer som har skett via internet. Uppdraget redovisades i februari 2015 (Brå-rapport 2015:6). I rapporten beskrivs de polisanmälda brotten karaktär, och en beskrivning ges av såväl de utsatta individerna som av gärningspersonerna, med särskilt fokus på skillnader mellan könen. Brå redovisar också i vilken omfattning de aktuella brotten leder till åtal och lagföring och analyserar de skäl som finns till att ärenden läggs ned. Vidare ges en beskrivning av vilka problem rättsväsendet har i sitt arbete med att utreda och lagföra de aktuella brotten, och det ges vissa förslag på åtgärder mot dessa problem.

Utskottets ställningstagande

Den tekniska utvecklingen och framväxten av internet har inneburit positiva förändringar för yttrandefriheten och den demokratiska debatten. Utvecklingen har emellertid också medfört att hot och andra former av kränkningar av den personliga integriteten tagit nya former.

Det finns enligt utskottets uppfattning anledning att överväga om straffbestämmelserna till skydd för den personliga integriteten i alla delar träffar de beteenden som bör vara straffbara. Detta gäller inte minst med hänsyn till att den moderna tekniken har möjliggjort beteenden som inte kunde förutses när straffbestämmelserna kom till. Exempelvis är bestämmelserna om olaga hot och ofredande ålderdomligt utformade, och de har dessutom fått en relativt snäv avgränsning i praxis. Det bör därför övervägas om strafflagstiftningen bör ändras för att bättre än i dag träffa och motverka det som bör vara straffbart, såväl när det sker på internet som i andra sammanhang. Det bör också övervägas om det finns behov av en ny brottsrubricering som kriminaliserar kränkningar på internet som inte fångas upp av dagens lagstiftning på ett tillräckligt sätt. Det kan bl.a. handla om spridning av kränkande fotografier eller angrepp, såsom förolämpningar och ofredande, riktade mot en person i ett sammanhang av flera likartade angrepp från andra personer.

Som framgår ovan tillsatte den förra regeringen en utredning med uppdrag att göra en bred översyn av det straffrättsliga skyddet för enskildas personliga integritet, särskilt när det gäller hot och andra kränkningar (dir. 2014:74). Utskottet vill betona vikten av att översynen genomförs i enlighet med vad som anges i dessa direktiv. Vad utskottet nu anfört bör riksdagen med bifall till motion 2014/15:2969 (M, C, FP, KD) yrkande 6 och med delvis bifall till motion 2014/15:2313 (KD) yrkande 2 samt med avslag på motion 2014/15:1782 (S) som sin mening ge regeringen till känna.

Utskottet är inte berett att ställa sig bakom förslaget i motion 2014/15:1489 (M) om höjt maximistraff för olaga hot av normalgraden. Motionen avstyrks.

Mobbning

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår två motioner om förbud mot trakasserier och mobbning.

Motionerna

I motion 2014/15:547 av Ola Johansson och Helena Lindahl (båda C) föreslås en översyn av lagstiftningen när det gäller förbud mot trakasserier och mobbning. I motion 2014/15:987 av Annika Carlsson och Ulrika Carlsson i Skövde (båda C) begärs ett tillkännagivande om att införa ett förbud mot

trakasserier och mobbning. Motionärerna anför bl.a. att många av de brott som begås i samband med det som kallas mobbning eller trakasserier redan är straffbelagda, t.ex. som misshandel. På samma sätt som när det gäller kvinnofridsbrott behövs en samlande benämning på upprepade fall av brottsliga gärningar.

Bakgrund

Utskottet har vid ett par tillfällen behandlat motionsyrkanden om att mobbning ska införas som en brottsrubricering i brottsbalken (senast i bet. 2010/11:JuU8 s. 45 f.). Utskottet anförde att det vidhöll sin uppfattning från tidigare, nämligen att mobbning inte bör införas som ett särskilt brott i brottsbalken. Vidare anförde utskottet att flertalet av de handlingar som kan föras in under begreppet mobbning redan är straffbelagda som t.ex. misshandel, ofredande och förolämpning. Även psykiskt våld faller i viss mån in under dessa straffbestämmelser. Det aktuella motionsyrkandet avstyrktes. Riksdagen följde utskottet (prot. 2010/11:52).

Utskottets ställningstagande

Som utskottet tidigare påpekat är flertalet av de handlingar som kan föras in under begreppet mobbning straffbelagda som t.ex. misshandel, ofredande och förolämpning. Även psykiskt våld faller i viss mån in under dessa straffbestämmelser. Utskottet är mot den bakgrunden inte berett att ta något initiativ med anledning av motionerna 2014/15:547 (C) och 2014/15:987 (C).

Sexualbrott

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad utskottet anför om vikten av att översynen av straffskalan för köp av sexuell handling av barn genomförs i enlighet med vad som anges i kommittédirektiv 2014:128.

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad utskottet anför om vikten av att uppdraget att överväga en höjning av straffminimum genom att ta bort böter i straffskalan vid allvarliga fall av köp av sexuell tjänst genomförs i enlighet med vad som anges i kommittédirektiv 2014:128.

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad utskottet anför om att regeringen ska återkomma till riksdagen med förslag som innebär att bestämmelsen om kontakt med barn i sexuellt syfte får en mer ändamålsenlig utformning samt att straffet för kontakt med barn i sexuellt syfte bör skärpas.

Riksdagen avslår övriga motioner om sexualbrott.

Jämför reservationerna 10 (M, C, FP, KD) och 11 (V) samt särskilda yttrandena 3 (V), 4 (S, MP), 5 (S, MP) och 6 (S, MP).

Motionerna

I motion 2014/15:836 av Borianna Åberg (M) begärs ett tillkännagivande om en översyn av lagen om grooming (kontakt med barn i sexuellt syfte). Motionären anför bl.a. att det har visat sig svårt att döma någon för grooming, varför lagen behöver ses över. Även i motion 2014/15:2039 av Hans Hoff (S) begärs en översyn av lagen om kontakt med barn i sexuellt syfte.

I motion 2014/15:2508 av Richard Jomshof och Kent Ekeröth (båda SD) föreslås att brottet grovt sexköpsbrott införs (yrkande 1). Minimistraffet ska vara fängelse.

I motion 2014/15:2 av Karin Karlsbro (FP) anför att sexualbrottsregleringen behöver reformeras. Även i motion 2014/15:2163 av Veronica Lindholm m.fl. (S) yrkande 1 anför att den svenska sexualbrottslagen behöver ses över i sin helhet.

I partimotion 2014/15:137 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkande 3 anför att regeringen bör sörja för att det vidtas ytterligare åtgärder för att höja kompetensen om sexualbrott i rättsväsendet.

I motion 2014/15:888 av Tuve Skånberg (KD) föreslås att ett generellt förbud införs för lärare mot att ha sexuellt umgänge med underåriga elever i åldern 15–18 år.

I motion 2014/15:1696 av Désirée Pethrus (KD) begärs ett tillkännagivande om att utreda möjligheten att göra ett undantag i regeln om dubbel straffbarhet så att köp av sexuella tjänster utomlands blir straffbart.

I motion 2014/15:1711 av Tuve Skånberg (KD) yrkande 1 anförs att straffskalan för köp av sexuell tjänst bör likställas med den för sexuellt utnyttjande. I yrkande 2 anförs att i de fall sexköpet rör en person som fallit offer för människohandel bör brottet likställas med våldtäkt. I yrkande 3 behandlas straffskalan för utnyttjande av barn för sexuell posering. Enligt motionären bör utnyttjande av barn för sexuell posering via internet betraktas som grovt brott med hänsyn till den stora spridningen, och minimistrafvet bör höjas från böter till fängelse. I yrkande 4 anförs att de personer som ansluter kunder till direktsända sexshower via webbkameror ägnar sig åt en ny form av koppleri och ska lagföras därefter.

I motion 2014/15:1726 av Désirée Pethrus (KD) yrkande 3 behandlas frågan om straff för köp av sexuell tjänst. Motionären anför att hänsyn inte bör tas till att sexköparen hävdar att brottsoffret verkade äldre än sin verkliga ålder.

I flera motioner föreslås förändringar av våldtäktsbrottet.

I motion 2014/15:2973 av Beatrice Ask m.fl. (M, C, FP, KD) begärs i yrkande 9 ett tillkännagivande om att införa dels brottet synnerligen grov våldtäkt, dels ett oaktsamhetsbrott i fråga om våldtäkt. Vidare föreslås att våldtäktsbrottet ses över och att frågan om brist på samtycke övervägs.

I motion 2014/15:2446 av Désirée Pethrus (KD) anförs att en samtyckeslagstiftning i någon form bör införas snarast i svensk lagstiftning (yrkande 4).

I motion 2014/15:2456 av Johan Hedin (C) föreslås att våldtäktsbrottet ses över, att ett oaktsamhetsbrott i fråga om våldtäkt införs och att ett krav på samtycke övervägs (yrkande 4). I yrkande 8 i samma motion föreslås att regleringen om mindre grov våldtäkt i 6 kap. 1 § tredje stycket brottsbalken avskaffas.

I partimotion 2014/15:137 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkande 1 föreslås det att regeringen omgående återkommer till riksdagen med det alternativa förslag till en samtyckesreglering i enlighet med bilaga 3 i betänkandet av 2008 års sexualbrottsutredning som innebär att ett samtyckeskrav införs i 6 kap. 1 och 2 §§ brottsbalken. Vidare framförs i yrkande 2 att regeringen bör återkomma till riksdagen med ett förslag som innebär att ett oaktsamhetsbrott införs.

I motion 2014/15:756 av Yasmine Larsson (S) anförs att ett införande av en samtyckeslagstiftning bör utredas. Ett liknande yrkande framförs i motion 2014/15:2163 av Veronica Lindholm m.fl. (S) yrkande 2. Även i motion 2014/15:2291 av Hillevi Larsson (S) behandlas frågan om införande av samtyckeslagstiftning och ett eventuellt oaktsamhetsbrott.

I flera motioner föreslås att straffen för sexualbrott höjs.

I motion 2014/15:2969 av Beatrice Ask m.fl. (M, C, FP, KD) föreslås att straffet för s.k. grooming (kontakt med barn i sexuellt syfte) höjs (yrkande 2).

I motion 2014/15:2970 av Beatrice Ask m.fl. (M, C, FP, KD) begärs i yrkande 8 ett tillkännagivande om skärpt straff för köp av sexuell handling av barn. I yrkande 9 anförs att skärpt straff för grova köp av sexuell tjänst bör övervägas.

I motion 2014/15:287 av Edward Riedl (M) anförs att möjligheten att skärpa straffpåföljden för våldtäkt bör ses över. Ett liknande yrkande framförs i motion 2014/15:2876 av Fredrik Schulte (M).

I motion 2014/15:2508 av Richard Jomshof och Kent Ekeröth (båda SD) anförs i yrkande 2 att minimistraffet för köp av sexuell tjänst av barn ska ändras från böter till fängelse. Ett likalydande yrkande framförs i motion 2014/15:2524 av Kent Ekeröth m.fl. (SD) yrkande 32.

I motion 2014/15:2319 av Sofia Damm (KD) anförs i yrkande 1 att det bör ses över om böter över huvud taget ska finnas med i straffskalan för sexualbrott mot barn. I yrkande 2 anförs att straffsatserna för sexualbrott mot barn bör skärpas.

Bakgrund

Gällande rätt

Enligt 6 kap. 1 § brottsbalken döms den som genom misshandel eller annars med våld eller genom hot om brottslig gärning tvingar en person till samlag eller till att företa eller tåla en annan sexuell handling som med hänsyn till kränkningens allvar är jämförlig med samlag för våldtäkt till fängelse i lägst två och högst sex år.

Detsamma gäller den som med en person genomför ett samlag eller en sexuell handling som enligt första stycket är jämförlig med samlag genom att otillbörligt utnyttja att personen på grund av medvetlöshet, sömn, allvarlig rädsla, berusning eller annan drogpåverkan, sjukdom, kroppsskada eller psykisk störning eller annars med hänsyn till omständigheterna befinner sig i en särskilt utsatt situation.

Om ett brott som avses i första eller andra stycket med hänsyn till omständigheterna vid brottet är att anse som mindre grovt, döms för våldtäkt till fängelse i högst fyra år.

Om ett brott som avses i första eller andra stycket är att anse som grovt, döms för grov våldtäkt till fängelse i lägst fyra och högst tio år. Vid bedömning av om brottet är grovt ska det särskilt beaktas om våldet eller hotet varit av särskilt allvarlig art eller om fler än en förgräp sig på offret eller på annat sätt deltagit i övergreppet eller om gärningsmannen med hänsyn till tillvägagångssättet eller annars visat särskild hänsynslöshet eller råhet.

Enligt 6 kap. 3 § brottsbalken döms den som förmår en person att företa eller tåla en sexuell handling genom att allvarligt missbruka att personen befinner sig i beroendeställning till gärningsmannen för sexuellt utnyttjande av person i beroendeställning till fängelse i högst två år. Om brottet är grovt, döms för grovt sexuellt utnyttjande av person i beroendeställning till fängelse i lägst sex månader och högst fyra år. Vid bedömning av om brottet är grovt ska särskilt beaktas om fler än en förgräp sig på offret eller på annat sätt deltagit i övergreppet eller om gärningsmannen annars visat särskild hänsynslöshet.

Den som i syfte att begå ett sexualbrott mot ett barn under 15 år träffar en överenskommelse med barnet om ett sammanträffande och därefter vidtar någon åtgärd som är ägnad att främja att ett sådant sammanträffande kommer till stånd, döms enligt 6 kap. 10 § brottsbalken för kontakt med barn i sexuellt syfte till böter eller fängelse i högst ett år.

Frågan om svensk domstols behörighet regleras i huvudsak i 2 kap. brottsbalken. Av 1 § framgår att svenska domstolar alltid är behöriga att döma över brott som är begångna i Sverige. Därutöver finns en vidsträckt behörighet att döma också över brott som har begåtts utomlands. Så omfattar den svenska domsrätten t.ex. i princip alla brott som har begåtts i utlandet av svenska medborgare eller av utlänningar med hemvist i Sverige (2 § första stycket). Vissa begränsningar uppställs dock i denna s.k. extraterritoriella behörighet. En sådan begränsning följer av 2 § andra stycket och innebär bl.a. att gärningen ska vara straffbar enligt såväl svensk lag som lagen på gärningsorten. Det ska alltså vara fråga om dubbel straffbarhet.

Från kravet på dubbel straffbarhet görs i 2 § fjärde stycket vissa undantag. Således undantas bl.a. brottet köp av sexuell handling av barn (6 kap. 9 § brottsbalken). Däremot undantas inte brottet köp av sexuell tjänst (6 kap. 11 § brottsbalken).

Pågående arbete

Regeringen beslutade i augusti 2014 att ge en särskild utredare i uppdrag att göra en översyn av våldtäktsbrottet (dir. 2014:123). I november 2014 beslutade regeringen att utredningen ska ombildas till en parlamentariskt sammansatt kommitté (dir. 2014:144). Kommittén har antagit namnet 2014 års sexualbrottskommitté. Enligt direktiven ska kommittén

- göra en översyn av våldtäktsbrottet
- genomföra en praxisgenomgång i syfte att kartlägga hur våldtäktsbrottet har tolkats och tillämpats
- lämna förslag på hur en reglering för ett särskilt straffansvar för oaksamhetsbrott avseende våldtäkt bör utformas
- överväga om det bör införas en samtyckesbaserad regleringsmodell för våldtäkt
- granska och analysera hur de brottsbekämpande myndigheterna utreder ärenden om våldtäkt och hur rättsväsendet i övrigt hanterar sådana ärenden
- analysera orsakerna till att så få våldtäktsanmälningar leder till åtal och fällande dom
- överväga åtgärder för hur rättsväsendet ytterligare kan förbättra sitt arbete inom området
- lämna de förslag till författningsändringar eller andra åtgärder som behövs
- redovisa de rättsliga och ekonomiska konsekvenserna av förslagen.

Den 28 januari 2015 beslutade regeringen om tilläggsdirektiv till 2014 års sexualbrottskommitté (dir. 2015:5). Kommittén ska utöver vad som framgår av redan beslutade kommittédirektiv

- ta ställning till om straffet för de mest allvarliga fallen av våldtäkt och våldtäkt mot barn bör skärpas
- analysera om den befintliga lagstiftningen erbjuder ett tillräckligt starkt skydd mot vissa sexuella övergrepp som med hjälp av modern teknik sker via internet
- överväga om åtgärder kan vidtas för att förbättra rutinerna när det gäller förordnande av målsägandebiträde
- lämna nödvändiga författningsförslag.

Kommittén ska slutredovisa sitt uppdrag senast den 1 oktober 2016.

Vidare gav regeringen i juni 2014 en utredare i uppdrag att biträda Justitiedepartementet med att se över straffbestämmelsen om kontakt med barn i sexuellt syfte (Ju2014/4084/P). Utredaren ska ta ställning till om straffansvaret för brottet är lämpligt utformat eller om det finns skäl att utvidga eller på annat sätt förändra bestämmelsen. Utredaren ska särskilt analysera och ta ställning till om straffskalan för brottet bör ändras. Om utredaren finner att lagstiftningen bör ändras ska författningsförslag lämnas. Uppdraget ska redovisas senast den 10 juni 2015.

Som framgår av vad som anförs ovan i avsnittet Människohandel beslutade regeringen den 4 september 2014 att en särskild utredare ska undersöka om det finns behov av åtgärder för att säkerställa ett starkt straffrättsligt skydd mot människohandel, köp av sexuell tjänst och köp av sexuell handling av barn (dir. 2014:128). Vid behov av förändringar ska förslag till sådana lämnas. Utredaren ska bl.a.

- utvärdera vilket genomslag 2011 års skärpning av straffet för köp av sexuell tjänst har fått
- analysera och ta ställning till om det finns behov av att förändra straffbestämmelsen om köp av sexuell tjänst för att säkerställa att försvarande omständigheter får genomslag vid straffvärdebedömningen, och i det sammanhanget särskilt överväga en höjning av straffminimum genom att ta bort böter i straffskalan vid allvarliga fall av köp av sexuell tjänst
- se över straffskalan för köp av sexuell handling av barn
- utvärdera tillämpningen av oaktamhetskravet i 6 kap. 13 § brottsbalken som innebär att en gärningsman kan dömas för vissa sexualbrott mot barn även om han eller hon inte insåg men hade skäligen anledning att anta att barnet inte hade uppnått en viss ålder.

Regeringen beslutade den 29 januari 2015 om att ge utredaren tilläggsdirektiv (dir. 2015:6). Enligt tilläggsdirektiven ska utredaren analysera och ta ställning till om brottet köp av sexuell tjänst ska undantas från kravet på dubbel straffbarhet.

Uppdraget ska redovisas senast den 9 mars 2016.

Tidigare utskottsbehandling

Utskottet har tidigare behandlat motionsyrkanden motsvarande det som nu är aktuellt i motion 2014/15:888 (KD), senast våren 2013 (bet. 2012/13:JuU20 s. 32 f.). Utskottet hade då ingen annan uppfattning än när det absoluta förbudet mot sexuella handlingar mellan lärare och elev avskaffades, dvs. att straffvärda fall omfattas av bestämmelsen i 6 kap. 3 § brottsbalken. Utskottet avstyrkte motionsyrkandet. Riksdagen följde utskottets förslag (rskr. 2012/13:234).

I betänkande 2010/11:JuU22 med anledning av proposition 2010/11:77 Skärpt straff för köp av sexuell tjänst behandlades frågan om huruvida brottet köp av sexuell tjänst skulle undantas från kravet på dubbel straffbarhet (s. 9 f.). Utskottet delade regeringens bedömning att det saknades tillräckliga skäl att undanta brottet köp av sexuell tjänst från kravet på dubbel straffbarhet och avstyrkte motioner som förespråkade ett sådant undantag. Utskottet vidhöll denna uppfattning i betänkande 2012/13:JuU20 (s. 36).

I betänkande 2012/13:JuU20 behandlade utskottet även motionsyrkanden om att straffskalan för köp av sexuella tjänster borde likställas med den för sexuellt utnyttjande. Utskottet konstaterade att straffmaximum för köp av sexuell tjänst hade höjts den 1 juli 2011 från fängelse i sex månader till fängelse i ett år. Utskottet ansåg inte att det fanns skäl för en ytterligare höjning av straffmaximum. I samma betänkande behandlade utskottet ett motionsyrkande om att brottet bör likställas med våldtäkt i de fall sexköpet rör en person som fallit offer för människohandel. Utskottet anförde att det inte var berett att föreslå att köp av sexuell tjänst, där den som säljer tjänsten fallit offer för människohandel, utan vidare bör likställas med våldtäkt. Huruvida det rör sig om våldtäkt fick enligt utskottet bedömas utifrån vad som förevarit i varje enskilt fall. Motionsyrkandena avstyrktes. Riksdagen följde utskottets förslag (rskr. 2012/13:234).

I betänkande 2012/13:JuU20 behandlade utskottet dessutom motionsyrkanden med samma lydelse som de nu aktuella om att utnyttjande av barn för sexuell posering via internet ska betraktas som ett grovt brott med hänsyn till den stora spridningen och till att de personer som ansluter kunder till direktsända sexshower via webbkameror ägnar sig åt en ny form av koppleri som bör lagföras därefter. Utskottet anförde att frågan om vad som ska utgöra grovt brott när det gäller utnyttjande av barn för sexuell posering och vilka handlingar som ska bedömas som koppleri i första hand bör lösas inom rättstillämpningen. Riksdagen borde inte ta något initiativ. Motionsyrkandena avstyrktes. Riksdagen följde utskottets förslag (rskr. 2012/13:234).

Utskottets ställningstagande

Flera av de aktuella motionerna behandlar våldtäktsbrottets utformning. Som framgår ovan pågår för närvarande en översyn av våldtäktsbrottet (dir. 2014:123, 2014:144 och 2015:5). Kommittén har som framgår av direktiven ett brett uppdrag. Således ska kommittén, utöver att göra en översyn av våldtäktsbrottet, bl.a. lämna förslag på hur en reglering av ett särskilt straffansvar för oaktsamhetsbrott i fråga om våldtäkt bör utformas samt överväga om det bör införas en samtyckesbaserad regleringsmodell för våldtäkt. Kommittén ska också ta ställning till om straffet för de mest allvarliga fallen av våldtäkt och våldtäkt mot barn bör skärpas. Vidare ska kommittén överväga åtgärder för hur rättsväsendet ytterligare kan förbättra sitt arbete inom området. Kommitténs arbete bör inte föregripas. Utskottet avstyrker därför motionerna 2014/15:2 (FP), 2014/15:137 (V) yrkandena 1–3, 2014/15:287 (M), 2014/15:756 (S), 2014/15:2163 (S) yrkandena 1 och 2, 2014/15:2291 (S), 2014/15:2446 (KD) yrkande 4, 2014/15:2456 (C) yrkandena 4 och 8, 2014/15:2876 (M) och 2014/15:2973 (M, C, FP, KD) yrkande 9.

När det gäller frågan om köp av sexuell handling av barn är det utskottets uppfattning att straffet för ett sådant brott normalt bör vara fängelse. För att åstadkomma detta tillsatte den förra regeringen, som framgår ovan, en utredning med uppdrag att bl.a. överväga om straffskalan för detta brott bör ändras och i det sammanhanget särskilt överväga en höjning av brottets straffminimum genom att ta bort böter i straffskalan (dir. 2014:128). Utskottet vill betona vikten av att uppdraget genomförs i enlighet med dessa direktiv. Vad utskottet nu anfört bör riksdagen med bifall till motion 2014/15:2970 (M, C, FP, KD) yrkande 8, 2014/15:2508 (SD) yrkande 2 och 2014/15:2524 (SD) yrkande 32 och med delvis bifall till motion 2014/15:2319 (KD) yrkandena 1 och 2 som sin mening ge regeringen till känna.

Även när det gäller allvarliga fall av köp av sexuell tjänst, t.ex. där den som säljer en sexuell tjänst är offer för människohandel eller koppleri, vill utskottet framhålla det angelägna i att straffet fullt ut motsvarar brottslighetens allvar. Den förra regeringen gav därför som nämndes i förra stycket en utredare i uppdrag att utvärdera vilket genomslag 2011 års höjning av straffmaximum för brottet köp av sexuell tjänst har fått. I uppdraget ingår bl.a. att analysera och ta ställning till om det finns behov av att förändra straffbestämmelsen för att säkerställa att försvärande omständigheter får genomslag vid straffvärdebedömningen, och i det sammanhanget särskilt överväga en höjning av straffminimum genom att ta bort böter i straffskalan vid allvarliga fall av köp av sexuell tjänst. Utskottet vill betona vikten av att uppdraget genomförs i enlighet med dessa direktiv. Vad utskottet nu anfört bör riksdagen med bifall till motion 2014/15:2970 (M, C, FP, KD) yrkande 9 och med delvis bifall till motionerna 2014/15:1711 (KD) yrkandena 1 och 2 och 2014/15:2508 (SD) yrkande 1 som sin mening ge regeringen till känna.

Brottsförebyggande rådet (Brå) har som påpekats ovan haft i uppdrag att följa upp och utvärdera tillämpningen av straffbestämmelsen om kontakt med

barn i sexuellt syfte. Av Brås studie framgår bl.a. att tillämpningsområdet för bestämmelsen är mycket snävt. Mot bakgrund av vad som framkom i Brås studie beslutade den förra regeringen att ge en utredare i uppdrag att biträda Justitiedepartementet med att se över bestämmelsen (Ju2014/4084/P). Utredaren ska särskilt analysera och ta ställning till om straffskalan för brottet bör ändras. Uppdraget ska redovisas senast den 10 juni 2015.

Enligt utskottets uppfattning är det, bl.a. med hänsyn till vad som framkommit i Brås studie, angeläget att bestämmelsen om kontakt med barn i sexuellt syfte får en mer ändamålsenlig utformning. Utskottet anser vidare att straffet för kontakt med barn i sexuellt syfte bör skärpas. Regeringen bör återkomma till riksdagen med ett förslag som tillgodoser vad utskottet nu anfört. Vad utskottet nu anfört bör riksdagen, med bifall till motion 2014/15:2969 (M, C, FP, KD) yrkande 2 och med delvis bifall till motionerna 2014/15:836 (M) och 2014/15:2039 (S), som sin mening ge regeringen till känna.

Som påpekas ovan är frågan om huruvida brottet köp av sexuell tjänst ska undantas från kravet på dubbel straffbarhet för närvarande föremål för en översyn (dir. 2015:6). Översynen bör inte föregripas. Motion 2014/15:1696 (KD) yrkande 1 avstyrks. Det framgår också ovan att tillämpningen av oaktsamhetskravet i 6 kap. 13 brottsbalken ska utvärderas (dir. 2014:128). Oaktsamhetskravet innebär att en gärningsman kan dömas för vissa sexualbrott mot barn även om han eller hon inte insåg men hade skälig anledning att anta att barnet inte hade uppnått en viss ålder. Riksdagen bör därför inte ta något initiativ med anledning av motion 2014/15:1726 (KD) yrkande 3. Motionsyrkandet avstyrks.

Utskottet vidhåller sin uppfattning att 6 kap. 3 § brottsbalken på ett lämpligt sätt reglerar vilka fall av sexuella situationer mellan lärare och elever som är straffbara. Utskottet är således inte berett att föreslå att det absoluta förbudet mot sexuella handlingar mellan lärare och elever ska återinföras. Motion 2014/15:888 (KD) avstyrks.

Utskottet är alltjämt av uppfattningen att frågan om vad som ska utgöra grovt brott när det gäller utnyttjande av barn för sexuell posering och vilka handlingar som ska bedömas som koppleri i första hand bör lösas inom rättstillämpningen. Något initiativ bör därför inte tas med anledning av motion 2014/15:1711 (KD) yrkandena 3 och 4. Motionsyrkandena avstyrks.

Hedersrelaterade brott

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motioner om hedersrelaterade brott.
Jämför reservation 12 (M, C, FP, KD).

Motionerna

I motion 2014/15:2973 av Beatrice Ask m.fl. (M, C, FP, KD) yrkande 3 begärs ett tillkännagivande om att stävja och lagföra hedersbrott.

I motion 2014/15:1888 av Robert Hannah m.fl. (FP) anförs att brottsbalkens bestämmelse om försvårande omständigheter vid bedömning av straffvärdet bör kompletteras så att den avser det fallet att den tilltalades motiv varit att skydda sin egen eller någon närståendes heder.

I motion 2014/15:1725 av Désirée Pethrus (KD) anförs att en lag som särreglerar hedersbrott bör införas i brottsbalken. Motionären anför att en särskild brottsrubricering skulle ha en avskräckande effekt.

Bakgrund

Gällande rätt

Motivet till ett brott kan och ska alltid beaktas vid straffmätningen. Det framgår t.ex. av 29 kap. 1 § brottsbalken att den som bedömer en gärnings straffvärde särskilt ska beakta den skada, kränkning eller fara som gärningen inneburit, vad gärningsmannen har insett eller borde ha insett om detta samt de avsikter eller motiv som han eller hon haft. Dessutom kan vissa av de försvårande omständigheter som anges i 29 kap. 2 § brottsbalken ofta vara tillämpliga vid hedersrelaterade brott, kanske främst punkt 3 om huruvida gärningsmannen utnyttjat någons skyddslösa ställning eller särskilda svårigheter att värja sig och punkt 8 om brottet varit ägnat att skada tryggheten och tilliten hos ett barn i dess förhållande till en närstående person. Ett hedersrelaterat motiv kan således beaktas som en försvårande omständighet enligt gällande lagstiftning.

Pågående arbete

Regeringen beslutade i april 2012 att tillkalla en nationell samordnare med uppdrag att åstadkomma en kraftsamling för att motverka våld i nära relationer (dir. 2012:38). Samordnaren överlämnade i juni 2014 betänkandet Våld i nära relationer – en folkhälsofråga (SOU 2014:49). I betänkandet gör samordnaren bedömningen (s. 230 f.) att det behöver utredas närmare huruvida hedersrelaterade motiv för ett brott ska utgöra en försvårande omständighet av straffvärdet enligt 29 kap. 2 § brottsbalken. Justitiedepartementet har informerat om att betänkandet bereds i Regeringskansliet.

Tidigare utskottsbehandling

Utskottet behandlade motionsyrkanden om hedersrelaterade brott i betänkande 2012/13:JuU10 s. 12 f. Utskottet anförde att det har förståelse för de synpunkter som framfördes i motionerna om att hedersrelaterad brottslighet ska bedömas som allvarlig, men noterade att gällande bestämmelser ger rätten möjlighet att beakta förekomsten av hedersrelaterade motiv vid straffskärpningsgrunden och anförde att någon ytterligare straffskärpningsgrund därför inte är nödvändig. Riksdagen följde utskottet (rskr. 2012/13:74).

Utskottets ställningstagande

Utskottet vill åter uttrycka sin förståelse för synpunkterna att hedersrelaterad brottslighet ska bedömas som allvarlig. Som framgår ovan görs i betänkande SOU 2014:49 bedömningen att det behöver utredas närmare om hedersrelaterade motiv för ett brott ska utgöra en försvårande omständighet av straffvärdet enligt 29 kap. 2 § brottsbalken. Betänkandet bereds i Regeringskansliet. Denna beredning bör inte föregripas. Motionerna 2014/15:1888 (FP), 2014/15:1725 (KD) och 2014/15:2973 (M, C, FP, KD) yrkande 3 avstyrks.

Stöld och snatteri

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad utskottet anför om att regeringen ska återkomma till riksdagen med förslag om att införa ett nytt brott – inbrottsstöld – med minimistraflet fängelse i ett år. Övriga motionsyrkanden avslås.

Jämför reservationerna 13 (S, MP, V), 14 (M, C, FP, KD) och 15 (M, C, FP, KD).

Motionerna

I motion 2014/15:2970 av Beatrice Ask m.fl. (M, C, FP, KD) yrkande 2 föreslås att brottet inbrottsstöld införs med minimistraflet fängelse i ett år. Ett liknande yrkande framförs i motion 2014/15:2246 av Tina Ghasemi (M).

I yrkande 3 i motion 2014/15:2970 föreslås att brottet ringa stöld införs. Motionärerna anför att brottsrubriceringen snatteri bör avskaffas och ersättas med ringa stöld. Även i motion 2014/15:2481 av Eva Lohman (M) behandlas frågan om snatteri. Enligt motionären bör systematiska och upprepade stölder till ett värde under 1 000 kronor under en kortare tidsperiod betraktas som stöld i påföljdshänseende.

Ett par motioner tar upp frågan om metallstölder. I motion 2014/15:2970 av Beatrice Ask m.fl. (M, C, FP, KD) yrkande 5 anfördes att skärpta åtgärder mot metallstölder bör övervägas. I motion 2014/15:43 av Johan Pehrson (FP)

yrkande 2 anförs att de straffrättsliga påföljderna vid stöld av metall bör ses över.

Bakgrund

Gällande rätt

Straffbestämmelser om stöld, snatteri och grov stöld finns i 8 kap. brottsbalken.

Enligt 8 kap. 1 § brottsbalken ska den som olovligen tar något som tillhör någon annan med uppsåt att tillägna sig det dömas, om tillgreppet innebär skada, för stöld till fängelse i högst två år. Av 2 § följer att om brott som avses i 1 § med hänsyn till det tillgripnas värde och övriga omständigheter vid brottet är att anse som ringa, ska för snatteri dömas till böter eller fängelse i högst sex månader. Om brottet är att anse som grovt ska dömas till fängelse i lägst sex månader och högst sex år (4 §). Vid bedömningen av om brottet är grovt ska det bl.a. särskilt beaktas om det har begåtts efter ett intrång i en bostad.

Pågående arbete

En särskild utredare har haft i uppdrag att utreda ett straffrättsligt skydd för egendom (Egendomsskyddsutredningen). Utredaren redovisade sitt uppdrag i december 2013 i betänkandet Stärkt straffrättsligt skydd för egendom (SOU 2013:85). I betänkandet behandlas bl.a. brottsrubriceringen av ringa stöld (snatteri) och hur systematiska inslag ska bedömas. Utredningen föreslår att när det gäller vad som ska bedömas som grov stöld bör inte bara intrång i permanentbostad beaktas utan även intrång i annat liknande boende. Justitiedepartementet har informerat om att betänkandet bereds i Regeringskansliet.

I oktober 2014 presenterade 2013 års skrothandelsutredning utredningen Handel med begagnade varor och med skrot – vissa kontrollfrågor (SOU 2014:72). Utredningen föreslår bl.a. att ett förbud införs mot att använda kontanter, checkar och postväxlar som betalningsmedel vid handel med metallskrot i näringsverksamhet. Ett syfte med förbudet är att ge polisen bättre förutsättningar att utreda metallstölder. Regeringskansliet har informerat om att betänkandet är under beredning.

Utskottets ställningstagande

Som framgår ovan föreslog Egendomsskyddsutredningen i sitt betänkande SOU 2013:85 att när det gäller vad som ska bedömas som grov stöld bör inte bara intrång i permanentbostad beaktas utan även intrång i annat liknande boende. Utredningen föreslog inte någon straffskärpning för brottet grov stöld. Som framkommit ovan bereds betänkandet i Regeringskansliet.

Bostadsinbrott leder i dag till orimligt låga straff jämfört med annan brottslighet. Straffen beaktar inte i tillräcklig grad den kränkning av

brottsoffren som intrång i bostäder innebär. Bakom många inbrott ligger dessutom organiserade ligor. Straffet för att bryta sig in i någons hem måste enligt utskottet bli mer kännbart. Utskottet anser därför att ett nytt brott – inbrottsstöld – bör införas med minimistrafvet fängelse i ett år. Utskottet föreslår att riksdagen, med bifall till motionerna 2014/15:2970 (M, C, FP, KD) yrkande 2 och 2014/15:2246 (M), gör ett tillkännagivande till regeringen om att regeringen ska återkomma till riksdagen med ett förslag som tillgodoser vad utskottet anför.

Egendomsskyddsutredningen föreslår att brottsbeteckningen snatteri byts ut mot ringa stöld. Betänkandet bereds som ovan anförts i Regeringskansliet. Beredningen bör inte föregripas. Motion 2014/15:2970 (M, C, FP, KD) yrkande 3 avstyrks.

När det gäller vad som anförts i motion 2014/15:2481 (M) om att systematiska och upprepade stölder till ett värde under 1 000 kronor under en kortare tidsperiod ska betraktas som stöld i påföljdshänseende konstaterar utskottet att det är en fråga för domstolarna att avgöra vilket lagrum som är tillämpligt och hur påföljden ska bestämmas i enskilda fall. Motionen avstyrks.

Som påpekas ovan överlämnade 2013 års skrothandelsutredning sitt betänkande i oktober 2014. I betänkandet föreslås att ett förbud införs mot att använda kontanter, checkar och postväxlar som betalningsmedel vid handel med metallskrot i näringsverksamhet. Ett syfte med förbudet är att ge polisen bättre förutsättningar att utreda metallstölder. Betänkandet bereds i Regeringskansliet. Denna beredning bör inte föregripas. Motionerna 2014/15:2970 (M, C, FP, KD) yrkande 5 och 2014/15:43 (FP) avstyrks.

Bedrägeri och annan oredlighet

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad utskottet anför om att regeringen ska återkomma till riksdagen med förslag om att skärpa straffen för bedrägeribrott med systematiska inslag och se över bedrägeribrottets utformning för att säkerställa en god anpassning till it-relaterade brott.

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad utskottet anför om att regeringen ska återkomma till riksdagen med ett förslag om att kriminalisera identitetsstöld.

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad utskottet anför om att regeringen senast den 1 oktober 2015 ska återkomma till riksdagen med förslag om att införa en ny straffbestämmelse som tar sikte på systematiska fakturabedrägerier.

Riksdagen avslår en motion om att utreda identitetsstöld eftersom den får anses tillgodosedd.

Jämför reservationerna 16 (S, MP, V), 17 (S, MP, V) och 18 (S, MP, V).

Motionerna

I motion 2014/15:2969 av Beatrice Ask m.fl. (M, C, FP, KD) yrkande 3 anfördes att en särskild bestämmelse bör införas i brottsbalken som kriminaliserar s.k. identitetsstöld. I yrkande 4 anfördes att det krävs en skärpning av straffen för bedrägeribrott med systematiska inslag. Motionärerna anför vidare att det behövs en översyn av bedrägeribrottets utformning för att säkerställa en god anpassning till it-relaterade brott. I yrkande 5 anfördes att regeringen senast den 1 juni 2015 bör återkomma till riksdagen med förslag till en ny straffbestämmelse, grovt fordringsbedrägeri, som tar sikte på systematiska fakturabedrägerier. Ett likalydande yrkande framförs i motion 2014/15:2972 av Beatrice Ask m.fl. (M, C, FP, KD) yrkande 7.

I motion 2014/15:843 av Lars-Arne Staxäng m.fl. (M) begärs ett tillkännagivande om behovet av krafttag för att motverka bluffakturor till privatpersoner och företag.

I motion 2014/15:2413 av Finn Bengtsson m.fl. (M) efterfrågas lagändringar för att identitetsstöld bättre ska kunna bekämpas. Motionärerna anför bl.a. att straffen för brottslighet med stulna identiteter bör skärpas.

I motion 2014/15:197 av Roger Haddad (FP) påtalas vikten av att förebygga bedrägeribrott genom skärpta id-kontroller.

I motion 2014/15:1099 av Johnny Skalin (SD) föreslås att en utredning tillsätts om hur identitetsstöld effektivare ska kunna beivras. Även i motion 2014/15:1617 av Sofia Damm (KD) begärs en utredning av frågan om hur

medborgare och företagare kan skyddas från kriminella som kapar deras identitet.

Bakgrund

Gällande rätt

Enligt 9 kap. 1 § brottsbalken döms den som med vilseledande förmår någon till handling eller underlåtenhet, som innebär vinning för gärningsmannen och skada för den vilseledde eller någon i vars ställe han eller hon är för bedrägeri till fängelse i högst två år. Av kapitlets 3 § framgår att om brottet är att anse som grovt, ska det bedömas som grovt bedrägeri. För det brottet ska dömas till fängelse, lägst i sex månader och högst i sex år. Vid bedömning av om brottet är grovt ska särskilt beaktas om gärningsmannen ”missbrukat allmänt förtroende eller begagnat falsk handling eller vilseledande bokföring eller om gärningen eljest varit av särskilt farlig art, avsett betydande värde eller inneburit synnerligen kännbar skada”.

Pågående arbete

Som anförts tidigare har en särskild utredare haft i uppdrag att utreda ett stärkt straffrättsligt skydd för egendom (Egendomsskyddsutredningen). Utredaren redovisade sitt uppdrag i december 2013 i betänkandet Stärkt straffrättsligt skydd för egendom (SOU 2013:85) och har haft i uppdrag att undersöka om det finns ett behov av att stärka det straffrättsliga skyddet för egendom och föreslå de författningsändringar som det finns anledning till. Utredaren har bl.a. övervägt lämpliga åtgärder för att komma till rätta med problemet med identitetsstöld. De alternativ till kriminalisering som finns eller skulle vara tänkbara att införa, bl.a. civilrättsliga åtgärder i form av skadestånd, har bedömts vara otillräckliga för att lösa problemen. Inte heller möjligheterna till försäkringsersättning har bedömts som ett godtagbart alternativ till straffrättslig upprättelse. Utredaren föreslår därför att olovlig användning av andras identitetsuppgifter ska straffbeläggas som ett särskilt brott som benämns identitetsintrång. Utredaren föreslår vidare en ny straffbestämmelse, som tar sikte på systematiska fakturabedrägerier. Brottet ska bara finnas i en grov form och benämnas grovt fordringsbedrägeri.

I februari 2014 gav regeringen en särskild utredare i uppdrag att kartlägga omfattningen och karaktären av problemen med fakturabedrägerier (dir. 2014:12). Utredaren ska med beaktande av kartläggningen överväga behovet av förändringar i framför allt civilrättslig, näringsrättslig och civilprocessrättslig lagstiftning. Vid behov ska utredaren föreslå ändringar. Utredaren ska också ta ställning till om andra slags åtgärder bör vidtas, t.ex. informationsinsatser riktade till företag eller myndighetsuppdrag. Uppdraget ska redovisas senast den 1 september 2015.

Justitie- och migrationsministern uttalade i en interpellationsdebatt (ip. 2014/15:193) den 27 januari 2015 följande:

Egendomsskyddsutredningen har föreslagit en särskild kriminalisering av både identitetsstöld och systematiska fakturabedrägerier. Utredningens förslag har remitterats, och många remissinstanser är positiva till förslagen. Samtidigt lämnar remissinstanserna också en rad synpunkter som vi nog måste överväga i den fortsatta beredningen. Också i dessa delar avser jag att återkomma med de förslag som behövs. När det gäller identitetsstöld avser regeringen att lägga fram ett förslag till kriminalisering redan under våren.

Tidigare utskottsbehandling

I betänkande 2013/14:JuU15 behandlade utskottet (s. 23 f.) flera motioner om identitetsstöld. Utskottet ansåg att på grund av den stora skada som identitetsstöld kan vålla bör regeringen se över om inte respekten för enskildas integritet kräver både straffrättsliga och andra åtgärder mot identitetsstöld och i förekommande fall vidta sådana åtgärder. Utskottet föreslog ett tillkännagivande med denna innebörd. Riksdagen följde utskottet (rskr. 2013/14:159–160).

I samma betänkande (s. 23 f.) behandlade utskottet även motioner om fakturabedrägerier. Utskottet anförde att Egendomsskyddsutredningen föreslagit att ett nytt brott kallat grovt fordringsbedrägeri ska införas när det gäller systematiska fakturabedrägerier. Beredningen av betänkandet borde enligt utskottet inte föregripas. Motionerna avstyrktes, och riksdagen följde utskottet (rskr. 2013/14:159–160).

Utskottets ställningstagande

Modern teknik innebär att omfattande bedrägerier kan utföras mot enskilda. Enligt utskottets uppfattning är synen på bedrägeribrott med systematiska inslag inte tillräckligt sträng. Straffen för denna typ av brott måste därför skärpas. Dessutom bör bedrägeribrottets utformning ses över för att säkerställa en god anpassning till it-relaterade brott. Utskottet föreslår därför att riksdagen med bifall till motion 2014/15:2969 (M, C, FP, KD) yrkande 4 och med delvis bifall till motion 2014/15:197 (FP) gör ett tillkännagivande om att regeringen ska återkomma till riksdagen med ett förslag som tillgodoser vad utskottet anför.

Att drabbas av en identitetsstöld är en allvarlig kränkning i den personliga sfären och medför ett stort lidande för den utsatte. Egendomsskyddsutredningen presenterade i december 2013 sitt betänkande SOU 2013:85, i vilket utredningen bl.a. föreslog att olovlig användning av andras identitetsuppgifter ska straffbeläggas som ett särskilt brott som benämns identitetsintrång. Utredningen remitterades, och remisstiden gick ut under våren 2014. Enligt utskottets uppfattning är det angeläget att identitetsstöld kriminaliseras så snart som möjligt. Utskottet föreslår att riksdagen med bifall till motion 2014/15:2969 (M, C, FP, KD) yrkande 3 och med delvis bifall till

motionerna 2014/15:1617 (KD) och 2014/15:2413 (M) gör ett tillkännagivande om att regeringen ska återkomma till riksdagen med ett förslag som tillgodoser vad utskottet anför.

Som framgår ovan har frågan om identitetsstöld varit föremål för utredning. Motion 2014/15:1099 (SD) får därmed anses tillgodosedd och avstyrks.

Ett annat allvarligt problem som utskottet vill belysa är förekomsten av bluffakturor. Bluffakturor har blivit ett samhällsproblem i och med att det rör sig om omfattande utskick som ofta görs inom ramen för en organiserad verksamhet. En ensam gärningsman eller en grupp av gärningsmän kan med hjälp av modern teknik snabbt skicka ut bluffakturor som tillsammans avser miljonbelopp. Även i denna del har Egendomsskyddsutredningen lämnat förslag till ny lagstiftning. Enligt utredningens förslag ska en ny straffbestämmelse som tar sikte på systematiska fakturabedrägerier införas. Brottet ska bara finnas i en grov form och benämnas grovt fordringsbedrägeri. Utskottet vill understryka vikten av att ett sådant brott snarast införs och föreslår att riksdagen med bifall till motionerna 2014/15:2969 (M, C, FP, KD) yrkande 5, 2014/15:2972 (M, C, FP, KD) yrkande 7 och med delvis bifall till 2014/15:843 (M) gör ett tillkännagivande om att regeringen senast den 1 oktober 2015 ska återkomma till riksdagen med ett förslag som tillgodoser vad utskottet anför.

Djurplågeri

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motioner om införande av brottet grovt djurplågeri samt om straffet för djurplågeri.

Jämför reservation 19 (SD).

Motionerna

I kommittémotion 2014/15:2784 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkande 2 föreslås att brottsrubriceringen grovt djurplågeri införs. I yrkande 3 föreslås att straffet för djurplågeri höjs. Motionärerna föreslår att straffet för grovt djurplågeri ska vara lägst ett års fängelse och högst fyra års fängelse. Liknande yrkanden framförs i motion 2014/15:2926 av Richard Jomshof m.fl. (SD) yrkandena 1 och 2.

Bakgrund

Gällande rätt

Av 16 kap. 13 § brottsbalken framgår att den som uppsåtligen eller av grov oaktsamhet, genom misshandel, överansträngning eller vanvård eller på annat

sätt, otillbörligen utsätter djur för lidande, döms för djurplågeri till böter eller fängelse i högst två år.

I djurskyddslagen (1988:534) finns bestämmelser om vård och behandling av husdjur och försöksdjur. Den som bryter mot dess bestämmelser kan dömas för brott mot djurskyddslagen till böter eller fängelse i högst två år (36 §).

Pågående arbete

En särskild utredare har haft i uppdrag att se över djurskyddslagstiftningens utformning och innehåll. I uppdraget har ingått djurskyddslagens bestämmelser om straff och påföljd. Uppdraget omfattar inte någon översyn av djurplågeribestämmelsen i 16 kap. 13 § brottsbalken, utan bestämmelsen berörs endast i den mån det har betydelse för förhållandet mellan djurplågeribrott och brott mot djurskyddslagen. Utredaren lämnade i november 2011 betänkandet Ny djurskyddslag (SOU 2011:75) och föreslår där att ett grovt brott mot djurskyddslagen införs där straffskalan är fängelse i högst fyra år. För grovt brott mot djurskyddslagen ska dömas om brott mot lagen har begåtts med uppsåt och medfört eller kunnat medföra omfattande djurlidande, betydande ekonomisk vinning för djurhållaren, eller annars är av väsentlig betydelse från djurskyddssynpunkt. Det ska även gå att döma någon för grovt brott mot djurskyddslagen, om brottet har utförts organiserat eller systematiskt eller har utförts med förslagenhet. Till följd av att ett grovt brott mot djurskyddslagen införs förordar utredaren att en allmän översyn även görs av brottsbalkens bestämmelse om djurplågeri.

Utredningens förslag har i vissa delar lett till lagstiftning (prop. 2013/14:41, bet. 2013/14:MJU14, rskr. 2013/14:151). Den 1 april 2014 infördes således bestämmelser om förbud mot att genomföra sexuella handlingar med djur. Den som bryter mot förbudet döms till böter eller fängelse i högst två år. Dessutom behandlades i det lagstiftningsärendet vissa frågor om försöksdjur.

Näringsdepartementet har informerat om att utredningens förslag i övriga delar bereds vidare i Regeringskansliet.

Utskottets ställningstagande

Som framgår ovan bereds betänkandet Ny djurskyddslag (SOU 2011:75) i de delar det inte lett till lagstiftning i Regeringskansliet. I betänkandet berörs frågan om en allmän översyn av brottsbalkens bestämmelse om djurplågeri. Denna beredning bör inte föregripas. Motionerna 2014/15:2784 (SD) yrkandena 2 och 3 och 2014/15:2926 (SD) yrkandena 1 och 2 avstyrks.

Hot mot förtroendevalda m.m.

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motioner om ett stärkt straffrättsligt skydd för förtroendevalda samt om förändringar av bestämmelsen om våld eller hot mot tjänsteman.

Jämför reservationerna 20 (SD) och 21 (FP).

Motionerna

I motion 2014/15:183 av Maria Malmer Stenergard och Annicka Engblom (båda M) yrkande 1 anförs att en utvidgning av det straffbara området för hot mot tjänsteman bör utredas. Motionärerna anförs att det bör utredas om det straffbara området för hot och våld mot tjänsteman kan utvidgas till att omfatta även mer subtila hot. I yrkande 2 anförs att minimistraffet för hot och våld mot tjänsteman bör höjas till fängelse i ett år.

I motion 2014/15:336 av Andreas Norlén och Finn Bengtsson (båda M) begärs ett tillkännagivande om att motverka hot mot förtroendevalda och journalister och att ge dessa grupper ett stärkt straffrättsligt skydd.

I motion 2014/15:2524 av Kent Ekeröth m.fl. (SD) yrkande 36 anförs att folkvalda ska omfattas av det skydd som anges i 17 kap. brottsbalken om brott mot allmän verksamhet.

I motion 2014/15:2326 av Birgitta Ohlsson (FP) anförs att det krävs straffskärpningar vid våld, hot och trakasserier mot förtroendevalda.

Bakgrund

Gällande rätt

Den som med våld eller hot om våld förgriper sig mot en person i dennas myndighetsutövning, tvingar eller hindrar personen att göra något eller hindrar personen från att göra något som ingår i myndighetsutövningen eller hämnas för något som personen har gjort i sin myndighetsutövning döms enligt 17 kap. 1 § brottsbalken för våld eller hot mot tjänsteman till fängelse i högst fyra år eller, om brottet är ringa, till böter eller fängelse i högst sex månader. Detsamma gäller om någon förgriper sig mot en person som tidigare har utövat myndighet, på grund av något som personen har gjort eller inte gjort i samband med myndighetsutövningen.

Pågående arbete m.m.

Brottsförebyggande rådet (Brå) hade under 2013 i uppdrag att undersöka omfattningen av hot, våld och trakasserier mot förtroendevalda. Kartläggningen publicerades i maj 2014 (Brå-rapport 2014:9) och är en uppföljning av den tidigare rapporten Politikernas trygghetsundersökning från 2012 (Brå-rapport 2012:14). Brå gjorde under 2014 en fördjupad analys

utifrån resultaten i de båda undersökningarna. Dessutom tog Brå under 2014 fram en skrift med förslag till åtgärder för att förhindra och hantera incidenter mot förtroendevalda.

Justitiedepartementet gav i januari 2014 (Ju2014/235/P) en utredare i uppdrag att genomföra en kartläggning av domar om brott mot politiskt förtroendevalda från 2000 till april 2014. Utredaren redovisade sitt arbete i juni 2014.

Utredaren anser att det finns goda förutsättningar inom ramen för nuvarande lagstiftning att bättre kunna utreda och lagföra brott mot förtroendevalda och pekar på ett antal faktorer som kan ha betydelse för detta arbete.

- Tydlig kodning och checklista. Brott mot förtroendevalda måste åsättas en tydlig kodning för att möjliggöra att polis och åklagare prioriterar dessa brott och särskilt analyserar och följer upp dem.
- Tydliggöra gärningsmannens motiv. Åklagare måste utveckla en särskild hantering av dessa fall för att tydliggöra de eventuella politiska motiven bakom brotten och därmed kunna förklara för domstolen varför det finns försvårande omständigheter.
- Förundersökning bör ledas av åklagare. Samtliga förundersökningar bör ledas av en åklagare för att säkerställa en enhetlig och aktiv förundersökning. Det bör vara ett begränsat antal åklagare som handlägger denna typ av ärenden, och de bör samverka i ett särskilt nätverk för att utveckla en enhetlig praxis och hantering.

Kulturdepartementet (som numera har ansvar för demokratipolitik) har informerat om att utredarens förslag bereds i Regeringskansliet.

Regeringen gav i september 2014 Brå i uppdrag att kartlägga omfattningen och utvecklingen av hot, våld och trakasserier mot politiskt förtroendevalda under valåret 2014. Uppdraget ska redovisas till Regeringskansliet (Justitiedepartementet) senast den 1 mars 2016.

Organisationen Sveriges Kommuner och Landsting har tagit fram en rapport om hot och våld mot förtroendevalda som ger exempel på hur man kan arbeta med frågan.

Kultur- och demokratiminister Alice Bah Kuhnke anförde i oktober 2014 i svaret på fråga 2014/15:18 bl.a. följande.

Hot och våld mot förtroendevalda är ett allvarligt problem som måste tas på stort allvar. Det förebyggande arbetet behöver utvecklas. Staten, kommunerna och de politiska partierna är alla viktiga aktörer i detta. Utifrån den kunskap som i dag finns om problemet kommer regeringen att prioritera arbete med konkreta förebyggande åtgärder. Det är framför allt genom förebyggande åtgärder som vi kan minska problemets omfattning. Detta är ett arbete vi måste göra gemensamt. Regeringen har en roll men även de politiska partierna och andra behöver delta.

Tidigare utskottsbehandling

Utskottet har behandlat frågor om våld mot förtroendevalda vid flera tillfällen och anförde i betänkande 2013/14:JuU10 (s. 29 f.) att brottet våld eller hot mot tjänsteman förutsätter att hotet eller våldet riktar sig mot någon i ”hans myndighetsutövning”. Eftersom våld eller hot mot förtroendevalda många gånger inte riktar sig mot den förtroendevaldes myndighetsutövning är lagstiftningen om våld eller hot mot tjänsteman inte tillämplig på dessa. Däremot är sådana gärningar i regel straffbara som misshandel eller olaga hot. Utskottet anförde att det såg mycket allvarligt på förekomsten av våld, hot och trakasserier mot förtroendevalda politiker men ansåg inte att det fanns skäl för riksdagen att göra något tillkännagivande till regeringen om att denna grupp ska omfattas av det skydd som ges i 17 kap. brottsbalken. Riksdagen följde utskottet (prot. 2012/13:74). I betänkande 2013/14:JuU15 (s. 27 f.) vidhöll utskottet denna inställning och tillade att utskottet såg positivt på att en utredare fått i uppdrag att kartlägga och analysa domstolarnas bedömning av straffvärdet för brott som rör hot eller våld mot förtroendevalda. Utskottet utgick från att resultatet av detta utredningsarbete vid behov skulle följas upp med lämpliga åtgärder. Riksdagen följde utskottet (rskr. 2013/14:159–160).

Utskottets ställningstagande

Utskottet ser alltså allvarligt på förekomsten av våld, hot och trakasserier mot förtroendevalda politiker men vidhåller att något tillkännagivande inte bör göras till regeringen om att förtroendevalda bör omfattas av det skydd som ges i 17 kap. brottsbalken. Utskottet är inte heller berett att föreslå någon utvidgning av det straffbara området när det gäller brottet våld eller hot mot tjänsteman eller någon annan förändring av bestämmelsen.

Utskottet konstaterar vidare att den utredare som haft i uppdrag att kartlägga domar om brott mot politiskt förtroendevalda har redovisat sitt arbete och i det sammanhanget lämnat ett antal förslag till åtgärder. Förslagen bereds i Regeringskansliet, och denna beredning bör inte föregripas.

Utskottet anser sammanfattningsvis att något tillkännagivande till regeringen inte bör göras med anledning av motionerna 2014/15:183 (M) yrkandena 1 och 2, 2014/15:336 (M), 2014/15:2326 (FP) och 2014/15:2524 (SD) yrkande 36. Motionsyrkandena avstyrks.

Narkotikabrott

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad utskottet anför om att regeringen ska återkomma till riksdagen med förslag om ändring av straffskalorna för grovt narkotikabrott och grov narkotikasmuggling.

Riksdagen avslår en motion om gränsen för grov narkotikasmuggling när det gäller drogen kat.

Jämför reservation 22 (SD).

Motionerna

I motion 2014/15:2970 av Beatrice Ask m.fl. (M, C, FP, KD) yrkande 10 anføres att brottet ”synnerligen grovt narkotikabrott” bör införas. Brottet föreslås leda till fängelse i lägst sex och högst tio år. I motion 2014/15:2972 av Beatrice Ask m.fl. (M, C, FP, KD) yrkande 6 begärs att straffen för narkotikabrott skärps.

I motion 2014/15:288 av Edward Riedl (M) framförs att möjligheten att skärpa straffpåföljden vid försäljning av narkotika bör ses över.

I motion 2014/15:2524 av Kent Ekeroth m.fl. (SD) yrkande 35 anføres att gränsen för grov narkotikasmuggling bör sättas till 20 kilo för drogen kat.

Bakgrund

Gällande rätt

I narkotikastrafflagen (1968:64) står följande.

Den som olovligen

1. överlåter narkotika,
2. framställer narkotika som är avsedd för missbruk,
3. förvärvar narkotika i överlåtelsesyfte,
4. anskaffar, bearbetar, förpackar, transporterar, förvarar eller tar annan sådan befattning med narkotika som inte är avsedd för eget bruk,
5. bjuder ut narkotika till försäljning, förvarar eller befordrar vederlag för narkotika, förmedlar kontakter mellan säljare och köpare eller företar någon annan sådan åtgärd, om förfarandet är ägnat att främja narkotikahandel, eller
6. innehar, brukar eller tar annan befattning med narkotika döms, om gärningen sker uppsåtligen, för narkotikabrott till fängelse i högst tre år. (1§ första stycket).

Är brottet att anse som grovt döms till fängelse, lägst två år och högst tio år.

Vid bedömande huruvida brottet är grovt skall särskilt beaktas, om det har utgjort ett led i en verksamhet som har bedrivits i större omfattning eller yrkesmässigt, avsett särskilt stor mängd narkotika eller eljest varit av särskilt farlig eller hänsynslös art. Bedömningen ska grundas på en sammanvägning av omständigheterna i det särskilda fallet (3 §).

I 3 § lagen (2000:1225) om straff för smuggling finns bestämmelser om smugglingsbrott. Av 6 § framgår att om en gärning som avses i 3 § gäller narkotika, döms för narkotikasmuggling till fängelse i högst tre år. Vidare framgår av 6 § att om brottet är att anse som grovt, döms för grov narkotikasmuggling till fängelse, lägst två och högst tio år. Vid bedömningen av om brottet är grovt ska det särskilt beaktas om gärningen avsett en särskilt stor mängd narkotika, om gärningen ingått som ett led i en verksamhet som bedrivits i större omfattning eller yrkesmässigt, eller om verksamheten eller gärningen annars varit av särskilt farlig eller hänsynslös art.

Pågående arbete

Regeringen beslutade i maj 2013 att ge en särskild utredare i uppdrag att överväga och föreslå de ändringar som behövs för att åstadkomma en modern straffrättslig reglering för narkotikabrott och narkotikasmugglingsbrott som tydligt ger uttryck för en sträng, fast och konsekvent syn på all illegal hantering av narkotika (dir. 2013:62). I uppdraget ingick att

- kartlägga och analysera praxis
- ta ställning till vilka omständigheter som särskilt ska beaktas vid bedömningen av om ett brott är grovt
- överväga behovet av förändringar med avseende på gradindelningen av narkotikabrott och narkotikasmugglingsbrott
- även i övrigt överväga behovet av förändringar i straffskalorna för dessa brott.

I direktiven anförde regeringen att påföljderna i narkotikamål tidigare bestämts på ett förhållandevis schablonmässigt sätt och i stor utsträckning grundats på värden som är angivna i tabeller. Genom Högsta domstolens dom av den 16 juni 2011 (NJA 2011 s. 357) inleddes en omläggning av denna praxis. I domarna från juni 2011 och framåt har Högsta domstolen framhållit betydelsen av att samtliga omständigheter i det enskilda fallet beaktas i narkotikamål på samma sätt som i brottmål i allmänhet.

Utredningen presenterade i juni 2014 betänkandet *Synnerligen grova narkotikabrott* (SOU 2014:43). I betänkandet föreslås sammanfattningsvis följande:

- Straffskalorna för grovt narkotikabrott och grov narkotikasmuggling, som nu är fängelse i lägst två och högst tio år, ska delas upp i ett grovt brott och ett synnerligen grovt brott.
- För grovt narkotikabrott eller grov narkotikasmuggling ska dömas till fängelse i lägst två och högst sju år.
- För narkotikabrott eller narkotikasmugglingsbrott som är att anse som synnerligen grovt ska dömas till fängelse i lägst sex och högst tio år.

I betänkandet anføres att syftet med förslaget om en uppdelad straffskala är att göra lagstiftningen tydligare och att skapa förutsättningar för domstolarna att

döma ut det straff som en viss gärning är värd. Avsikten är inte att generellt påverka straffnivåerna. Förslagen innebär emellertid att straffen kommer att skärpas för vissa gärningar som avsett hantering av mycket stora mängder narkotika. På så sätt kommer en sträng syn på illegal hantering av narkotika till tydligt uttryck.

Av Regeringskansliets propositionsförteckning för riksmötet 2014/15 framgår att regeringen avser att överlämna en proposition om narkotikabrott i september 2015.

Tidigare utskottsbehandling

I betänkande 2012/13:JuU10 (s. 39 f.) behandlade utskottet motioner som efterfrågade en skärpt bedömning av vad som utgör grovt brott vid innehav av kat. Utskottet hänvisade till att det är en sak för rättstillämpningen att utifrån farlighetsbedömningar m.m. avgöra vilka mängder som i praktiken bör utgöra gränserna för de olika brottstyperna i narkotikastrafflagen. Utskottet konstaterade vidare att Högsta domstolen i ett antal domar under 2011 gjort generella uttalanden om principerna för rubricering och straffmätning i narkotikamål samt om art och mängd som straffvärdefaktorer. Dessa uttalanden har fått till följd att de mängdbedömningar som tidigare tillämpats inte längre har en lika avgörande inverkan på om ett narkotikabrott ska bedömas som grovt. Motionerna avstyrktes, och riksdagen följde utskottet (prot. 2012/13:74).

Utskottets ställningstagande

Utskottet vill understryka att narkotikalagstiftningen ska återspegla en sträng, fast och konsekvent syn på narkotikabrott. Den olagliga narkotikahandeln äventyrar såväl människors hälsa och livskvalitet som staters lagliga ekonomi, stabilitet och säkerhet. För att på ett trovärdigt sätt kunna möta de problem som narkotikabrottslighet för med sig måste det straffrättsliga regelverket vara effektivt och ha en ändamålsenlig utformning.

Sverige ligger i underkant när det gäller straffen för de allra grövsta narkotikabrotten. Straffet för dessa brott bör vara fängelse i lägst sex och högst tio år. Som framgår ovan föreslog Narkotikastraffutredningen i sitt betänkande (SOU 2014:43) att straffskalorna för grovt narkotikabrott och grov narkotikasmuggling ska delas upp i ett grovt brott och ett synnerligen grovt brott. För grovt narkotikabrott eller grov narkotikasmuggling ska dömas till fängelse i lägst två och högst sju år. För narkotikabrott eller narkotikasmugglingsbrott som är att anse som synnerligen grovt ska dömas till fängelse i lägst sex och högst tio år. Enligt utskottets uppfattning är förslagen väl avvägda. Det är angeläget att utredningens lagförslag genomförs så snart som möjligt. Utskottet föreslår därför att riksdagen med bifall till motion 2014/15:2970 (M, C, FP, KD) yrkande 10 och 2014/15:2972 (M, C, FP, KD) yrkande 6 och med delvis bifall till 2014/15:288 (M) gör ett tillkännagivande

till regeringen om att den ska återkomma till riksdagen med ett förslag som tillgodoser vad utskottet nu anför.

När det gäller motion 2014/15:2524 (SD) yrkande 35 vidhåller utskottet sin uppfattning att det är en sak för rättstillämpningen att utifrån farlighetsbedömningar m.m. avgöra vilka mängder som i praktiken bör utgöra gränserna för de olika brottstyperna i narkotikastrafflagen. Motionsyrkandet avstyrks.

Skyldighet att bistå den som är nödställd

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår en motion om att frågan om att införa en civilkuragelag bör utredas.

Motionen

I motion 2014/15:2121 av Markus Wiechel (SD) anförts att frågan om att införa en civilkuragelag bör utredas.

Bakgrund

Pågående arbete

Handlingspliktutredningen lämnade i mars 2011 betänkandet Allmän skyldighet att hjälpa nödställda? (SOU 2011:16). Utredaren avråder från att införa en straffsanktionerad allmän skyldighet att bistå nödställda personer, dvs. vad som även brukar benämnas en civilkuragelag. I enlighet med sitt uppdrag presenterar utredaren likväl en teknisk modell till en sådan lagstiftning. Utredaren har inte funnit något behov av att i övrigt förtydliga, utvidga, på annat sätt ändra eller samla gällande bestämmelser eller införa nya sådana om skyldighet att agera vid farliga situationer.

Justitiedepartementet har informerat om att betänkandet bereds i Regeringskansliet.

Tidigare utskottsbehandling

Utskottet behandlade i betänkande 2010/11:JuU8 ett yrkande om att bistå den som är nödställd och anförde att det med tillfredsställelse noterades att frågan om huruvida straffrättsligt ansvar ska införas för den som underlåter att bistå den som är i nöd var föremål för utredning av en särskild utredare. Detta utredningsarbete och den därpå följande beredningen borde enligt utskottet inte föregripas. Motionen avstyrktes, och riksdagen följde utskottet (prot. 2010/11:52).

Utskottets ställningstagande

Betänkandet Allmän skyldighet att hjälpa nödställda? (SOU 2011:16) bereds i Regeringskansliet. Denna beredning bör inte föregripas. Motion 2014/15:2121 (SD) avstyrks.

Rattfylleri

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motioner om rattfyllerilagstiftningen.

Motionerna

I motion 2014/15:2506 av Per Bill (M) behandlas frågor om att stoppa rattfylleri och återfall i rattfylleri. I motionen behandlas bl.a. frågor om återfall i brott, möjlighet att beslagta fordon, obligatoriskt alkoholås för den som dömts för rattfylleri och strängare straff för grovt rattfylleribrott. Motionären anför att en översyn av nuvarande regelverk är nödvändig för att polisen ska ha möjlighet att effektivt stoppa ratttonyktra.

I motion 2014/15:1543 av Johnny Skalin (SD) begärs ett tillkännagivande om vad som anförs i motionen om noll promille. Motionären anför att promillegränsen för att framföra fordon bör bestämmas till noll.

I motion 2014/15:863 av Lars-Axel Nordell (KD) begärs att riksdagen lagstiftar mot s.k. eftersupning.

Bakgrund

Gällande rätt

Enligt 4 § första stycket lagen (1951:649) om straff för vissa trafikbrott (trafikbrottslagen) ska den dömas för rattfylleri som kör ett motordrivet fordon eller en spårvagn efter att ha förtärt alkoholhaltiga drycker i så stor mängd att alkoholkoncentrationen under eller efter färden uppgick till minst 0,2 promille i blodet eller 0,10 milligram per liter i utandningsluften.

För rattfylleri döms också, enligt paragrafens andra stycke, den som kör ett motordrivet fordon eller en spårvagn efter att ha intagit narkotika som avses i 8 § narkotikastrafflagen (1968:64) i så stor mängd att det under eller efter färden finns något narkotiskt ämne kvar i blodet. Detta gäller dock inte om narkotikan intagits i enlighet med en läkares eller annan behörig receptutfärdares ordination.

Av tredje stycket i samma paragraf framgår att även den som vid framförandet av ett motordrivet fordon eller en spårvagn är så påverkad av alkoholhaltiga drycker att det kan antas att han eller hon inte på betryggande sätt kan framföra fordonet ska dömas för rattfylleri (s.k. kliniskt rattfylleri). Detsamma gäller om föraren är lika påverkad av något annat medel.

Straffet för rattfylleri är böter eller fängelse i högst sex månader. Om brottet är grovt, ska föraren enligt 4 a § trafikbrottslagen dömas för grovt rattfylleri till fängelse i högst två år. När man bedömer om brottet är grovt ska man särskilt beakta om föraren har haft en alkoholkoncentration som uppgått till minst 1,0 promille i blodet eller 0,50 milligram per liter i utandningsluften, om föraren annars har varit avsevärt påverkad av alkohol eller något annat medel eller om framförandet av fordonet har inneburit en påtaglig fara för trafiksäkerheten.

Tidigare utskottsbehandling m.m.

Utskottet behandlade i betänkande 2013/14:JuU15 (s. 29 f.) ett motionsyrkande om att gränsen för trafiknykterhetsbrott bör bestämmas till noll promille. Utskottet anförde att det ansåg att den nuvarande gränsen för när en förare av ett motordrivet fordon eller en spårvagn gör sig skyldig till rattfylleri är väl avvägd och avstyrkte motionen. Riksdagen följde utskottet (rskr. 2013/14:159–160).

Regeringen överlämnade i november 2014 propositionen Skärpta regler om förverkande av fordon vid trafikbrott (prop. 2014/15:26) till riksdagen. I propositionen föreslås att om någon har gjort sig skyldig till olovlig körning, rattfylleri eller grovt rattfylleri ska man vid bedömningen av om förverkandet behövs för att förebygga fortsatt brottslighet särskilt beakta om gärningsmannen tidigare har gjort sig skyldig till sådan brottslighet. Endast om ett förverkande är uppenbart oskäligt får man låta bli att förverka ett fordon. Propositionen har helt nyligen behandlats i justitieutskottet, varvid utskottet tillstyrkte regeringens förslag (bet. 2014/15:JuU10). Riksdagen följde utskottet (rskr. 2014/15:112).

Socialutskottet föreslog i mars 2011, i betänkande 2010/11:SoU8, att riksdagen skulle ge regeringen till känna att den skulle återkomma till riksdagen med ett förslag till kriminalisering av eftersupning. Socialutskottet anförde att det inte är rimligt att någon ska kunna klara sig undan ansvar för rattfylleri genom att hävda att man i efterhand förtärt exempelvis alkohol. Justitieutskottet hade i ett yttrande till socialutskottet framfört uppfattningen att eftersupning inte borde kriminaliseras och att den aktuella motionen borde avstyrkas. Riksdagen följde socialutskottets förslag (rskr. 2010/11:203).

Justitieministern gav i juli 2012 en utredare i uppdrag att biträda departementet med att överväga lagstiftning om eftersupning (Ju 2012:I). Utredaren redovisade uppdraget i promemorian Straffansvar för eftersupning (Ds 2013:28). Den analys som görs i promemorian mynnar ut i bedömningen att ett straffansvar för efterförtäring och efterbruk inte bör införas. Justitiedepartementet har informerat om att promemorian bereds i Regeringskansliet.

Utskottets ställningstagande

Alkoholpåverkade förare utgör en stor riskfaktor i trafiken. Det finns ett klart samband mellan förekomsten av trafikolyckor och rattfylleri. Det förhåller sig dessutom så att en stor andel av de förare som döms för rattfylleri är återfallsförbrytare i samma brott. Att minska antalet återfall i trafikbrott är därför ett viktigt led i arbetet med att nå de mål som riksdagen satt upp för trafiksäkerheten (se prop. 2010/11:26 s. 19). Det är därför med tillfredsställelse som utskottet konstaterar att riksdagen helt nyligen beslutat om skärpta regler när det gäller förverkande av fordon vid trafikbrott (bet. 2014/15:JuU10, rskr. 2014/15:112). De nya reglerna träder i kraft den 1 april 2015.

När det gäller frågan om gränsen för när en förare av ett motordrivet fordon eller en spårvagn gör sig skyldig till rattfylleri vidhåller utskottet sin uppfattning att denna gräns är väl avvägd. Även i övrigt anser utskottet att de nuvarande reglerna om rattfylleri och grovt rattfylleri är väl avvägda. Motionerna 2014/15:1543 (SD) och 2014/15:2506 (M) avstyrks därmed.

Slutligen konstaterar utskottet att frågan om s.k. eftersupning bereds i Regeringskansliet. Denna beredning bör inte föregripas. Utskottet avstyrker därför även motion 2014/15:863 (KD).

Tjänstefel

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsyrkande om att återinföra det personliga ansvaret för offentliganställda vid grova tjänstefel i samband med myndighetsutövning.

Motionerna

I motion 2014/15:682 av Jan Ericson (M) föreslås att det personliga ansvaret för offentliganställda vid grova tjänstefel i samband med myndighetsutövning återinförs.

Bakgrund

Den som uppsåtligen eller av oaktsamhet vid myndighetsutövning genom en handling eller underlåtenhet åsidosätter vad som gäller för uppgiften ska enligt 20 kap. 1 § brottsbalken dömas för tjänstefel till böter eller fängelse i högst två år. Om gärningen är att anse som ringa med hänsyn till gärningsmannens befogenheter, uppgiftens samband med myndighetsutövningen i övrigt eller på grund av andra omständigheter, ska gärningsmannen inte dömas till ansvar.

Om ett sådant brott har begåtts uppsåtligen och är att anse som grovt, ska gärningsmannen dömas för grovt tjänstefel till fängelse, lägst sex månader och högst sex år. När man bedömer om brottet är grovt ska man särskilt beakta om

gärningsmannen allvarligt har missbrukat sin ställning eller om gärningen för någon enskild eller det allmänna har medfört allvarligt förfång eller en otillbörlig förmån som är betydande.

Vid tiden före 1975 års ämbetsansvarsreform var det straffrättsliga ansvaret för fel och försummelse i tjänsten lika mycket värt som det disciplinära ansvaret. Ett långtgående, särskilt straffrättsligt ansvar gällde för offentligt anställda tjänstemän. För i princip varje fel eller försummelse i tjänsten kunde ansvar utdömas för åtminstone tjänstefel. För tjänstefel dömdes en ämbetsman som av försummelse, oförstånd eller oskicklighet åsidosatte vad som ålåg honom eller henne enligt lag, instruktion eller annan författning, särskild föreskrift eller tjänstens beskaffenhet. (Se Eskil Hinn och Lennart Aspegren, Offentlig arbetsrätt, En kommentar till lagreglerna om statlig och kommunal anställning, 18 maj 2010, Zeteo.)

Utskottet behandlade i betänkande 2012/13:JuU10 (s. 31 f.) ett motionsyrkande med samma lydelse som det nu aktuella. Utskottet anförde att det ansåg att den nuvarande utformningen av bestämmelsen om tjänstefel är väl avvägd. Motionsyrkandet avstyrktes. Riksdagen följde utskottet (prot. 2012/13:74).

Utskottets ställningstagande

Utskottet anser att den nuvarande utformningen av bestämmelsen om tjänstefel är väl avvägd. Det bör därför inte göras något tillkännagivande till regeringen med anledning av motion 2014/15:682 (M). Motionen bör avslås.

Illegal spelverksamhet

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsyrkande om illegal spelverksamhet.

Motionen

I motion 2014/15:2488 av Richard Jomshof och Kent Ekeröth (båda SD) anfördes att regeringen ska återkomma till riksdagen med ett lagförslag som innebär att illegalt gatuspel om pengar ska ge minst fängelse som straff samt utvisning ur landet efter avtjänat straff.

Bakgrund

Olovligt spel eller liknande verksamhet kan bestraffas enligt bestämmelserna om dobbleri i brottsbalken eller enligt lotterilagen (1994:1000).

16 kap 14 § brottsbalken har följande lydelse.

Anordnar någon olovligen för allmänheten spel eller liknande verksamhet, vars utgång helt eller till väsentlig del beror på slumpen, och framstår

verksamheten med hänsyn till sin art, insatsernas ekonomiska värde och övriga omständigheter som äventyrlig eller ägnad att tillföra anordnaren en betydande ekonomisk vinning, dömes för dobbleri till böter eller fängelse i högst två år.

Av 54 § lotterilagen framgår att den som uppsåtligen eller av grov oaktsamhet olovligt anordnar lotteri ska dömas till böter eller fängelse i högst sex månader. Om brottet är grovt är straffet fängelse i högst två år.

När det gäller olovligt spel eller liknande verksamhet innebär gränsdragningen mellan brottsbalken och lotterilagen att de mer kvalificerade fallen omfattas av brottsbalkens bestämmelse om dobbleri. (Se Berggren m.fl., Brottsbalken, 1 juli 2014, kommentaren till 16 kap. 14 §.)

Bestämmelser om utvisning på grund av brott finns i 8 a kap. utlänningslagen (2005:716).

Utskottets ställningstagande

Olovligt spel eller liknande verksamhet kan bestraffas enligt bestämmelserna om dobbleri i brottsbalken eller enligt lotterilagen. Fängelse ingår i straffskalan för båda brotten. Vidare framgår av bestämmelserna i 8 a kap. utlänningslagen att en utlänning som inte är EES-medborgare eller familjemedlem till en EES-medborgare under vissa omständigheter får utvisas ur Sverige om han eller hon döms för ett brott som kan leda till fängelse. Enligt utskottets uppfattning är bestämmelserna väl avvägda. Motion 2014/15:2488 (SD) avstyrks därmed.

Allvarlig miljöförstöring

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår en motion om att livsmiljöförstörelse ska inkluderas i Romstadgan.

Motionen

I motion 2014/15:1653 av Annika Lillemets m.fl. (MP) begärs ett tillkännagivande om ecocide. Motionärerna anför att livsmiljöförstörelse, ecocide, betyder ”omfattande skada på eller förstörelse av ekosystem eller livsmiljö inom ett avgränsat geografiskt område”. Sverige bör ta initiativ för att ecocide ska inkluderas i Romstadgan när den ska revideras 2015.

Bakgrund

Romstadgan för Internationella brottmålsdomstolen (Romstadgan) antogs vid en diplomatkonferens i Rom den 17 juli 1998. Genom Romstadgan inrättades en permanent internationell domstol för utredning och lagföring av vissa allvarliga internationella brott (Internationella brottmålsdomstolen). Sverige

tillträdde stadgan den 28 juni 2001 (prop. 2000/01:122, bet. 2000/01:JuU30, ytr. 2000/01:KU13y, rskr. 2000/01:284). Efter att 60 stater anslutit sig till stadgan trädde den i kraft den 1 juli 2002.

I 10 § lagen (2014:406) om straff för folkmord, brott mot mänskligheten och krigsförbrytelser finns bestämmelser om krigsförbrytelser genom användande av förbjudna stridsmedel.

Utskottets ställningstagande

Utskottet har förståelse för vad som anförs i motionen om vikten av att arbeta mot allvarlig miljöförstöring. I många fall är det fråga om skador som är svåra, i vissa fall omöjliga, att reparera. Utskottet är emellertid inte berett att ställa sig bakom yrkandet om att livsmiljöförstörelse ska inkluderas i Romstadgan. Motion 2014/15:1653 (MP) avstyrks därmed.

Ekobrottslighet

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår en motion om en helhetsöversyn av ekobrottsligheten i Sverige.

Motionerna

I motion 2014/15:2828 av Leif Nysmed och Lars Mejern Larsson (båda S) anförs att det bör göras en helhetsöversyn av ekobrottsligheten i Sverige. Motionärerna anför bl.a. att det inte finns någon aktör som har helhetsansvaret för att se över lagstiftningen och konsekvenserna av den ekonomiska brottsligheten.

Bakgrund

Den 1 juli 2013 fick Ekobrottsmyndigheten ett nationellt ansvar för de ärenden som myndigheten handlägger enligt sin instruktion. Ekobrotts-myndigheten ansvarar därmed för ekobrottsbekämpning i hela landet. Tidigare var ansvaret för att utreda misstänkt ekonomisk brottslighet och besluta om åtal delat mellan å ena sidan Ekobrottsmyndigheten och å andra sidan Åklagarmyndigheterna och polismyndigheterna.

I oktober 2014 presenterade 2013 års skrothandelsutredning utredningen Handel med begagnade varor och med skrot – vissa kontrollfrågor (SOU 2014:72). Utredningen föreslår bl.a. att ett förbud införs mot att använda kontanter, checkar och postväxlar som betalningsmedel vid handel med metallskrot i näringsverksamhet. Ett syfte med förbudet är att ge polisen bättre förutsättningar att utreda metallstöld. Regeringskansliet har informerat om att betänkandet är under beredning.

Den 2 augusti 2014 trädde en ny lag om näringsförbud i kraft (lagen [2014:836] om näringsförbud). Genom den nya lagen utökades kretsen av personer som kan få näringsförbud till att omfatta alla som faktiskt utövar ledning över en verksamhet, oavsett i vilken associationsrättslig form verksamheten bedrivs. Det s.k. ställningsansvaret, som innebär att vissa funktionärer i en juridisk person alltid presumeras leda verksamheten, utvidgades till att omfatta även vissa företrädare för utländska filialer och stiftelser.

Utskottets ställningstagande

Utskottet konstaterar att Ekobrottsmyndigheten relativt nyligen har omorganiserats och att myndigheten numera har ett nationellt ansvar för de ärenden som myndigheten handlägger enligt sin instruktion. Vidare konstaterar utskottet att 2013 års skrothandelsutredning presenterat förslag om bl.a. att ett förbud införs mot att använda kontanter, checkar och postväxlar som betalningsmedel vid handel med metallskrot i näringsverksamhet samt att förslaget bereds i Regeringskansliet. Som framgår ovan har dessutom en ny lag om näringsförbud nyligen trätt i kraft. Genom lagen utökades kretsen av personer som kan få näringsförbud. Enligt utskottets uppfattning bör riksdagen i nuläget inte ta något ytterligare initiativ på området. Motion 2014/15:2828 (S) avstyrks.

Straffmätning m.m.

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad utskottet anför om att regeringen senast den 1 oktober 2015 ska återkomma till riksdagen med förslag om att genomföra de lagförslag som framförs i betänkandet Straffskalorna för allvarliga våldsbrott (SOU 2014:18).

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad utskottet anför om att regeringen ska återkomma till riksdagen med förslag om att regelverket om straffvärdesbestämning vid flerfaldig brottslighet ska skärpas och ge uttryck för en strängare syn på flerfaldig brottslighet än vad som är fallet i dag.

Riksdagen avslår övriga motioner om straffmätning.

Jämför reservationerna 23 (S, MP, V), 24 (SD), 25 (S, MP, V), 26 (SD), 27 (SD), 28 (SD), 29 (SD), 30 (SD), 31 (SD), 32 (SD), 33 (SD) och 34 (SD).

Motionerna

I motion 2014/15:2970 av Beatrice Ask m.fl. (M, C, FP, KD) yrkande 4 begärs ett tillkännagivande om en strängare syn på återfall i likartad brottslighet när straffet ska bestämmas. Motionärerna anför att domstolarna i vissa fall använder sig av en s.k. mängdrabatt när en person döms för flera brott samtidigt. Påslaget i straff blir i dessa fall proportionellt sett lägre för varje ny gärning som brottslingen döms för. I yrkande 7 framförs att regeringen senast den 1 juni 2015 bör återkomma till riksdagen med förslag som innebär skärpta straff för våldsbrott.

I motion 2014/15:2972 av Beatrice Ask m.fl. (M, C, FP, KD) yrkande 5 anför att regeringen senast den 1 juni 2015 bör återkomma till riksdagen med förslag om skärpta straff för dråp, synnerligen grov misshandel, grov misshandel, grovt rån, grov utpressning, grovt olaga hot och grovt olaga tvång.

I motion 2014/15:289 av Edward Riedl (M) anför att möjligheten att skärpa straffpåföljden för grova våldsbrott bör ses över.

I motion 2014/15:300 av Cecilia Widegren (M) yrkande 1 anför att en översyn av tillämpningen av straffskalan för vissa brott mot viss näringsverksamhet bör övervägas. Motionären anför att det främst är pålsdjursfarmningen som drabbats av våld både mot anläggningar och mot enskilda personer. Men även näringsidkare som arbetar med fjäderfä och äggproduktion eller djurfodertillverkning har drabbats under de senaste åren, anför motionären.

I motion 2014/15:451 av Borian Åberg (M) anför att dagsböter bör avskaffas som påföljd. Motionären anför att det sällan görs någon formell kontroll av den åtalades ekonomiska situation om det inte finns starka

misstankar om bötesfus, Det innebär att den som är åtalad kan uppge att han eller hon är arbetslös och därmed dömas till en låg dagsbot.

I motion 2014/15:1758 av Lars Hjalmered (M) begärs att regeringen skyndsamt återkommer till riksdagen med förslag till skärpta straff för brott som dråp, synnerligen grov misshandel, grovt rån, grov utpressning, grovt olaga hot, grovt olaga tvång, narkotikabrott samt köp av sexuell handling av barn.

I motion 2014/15:1886 av Lars-Arne Staxäng (M) framförs ett yrkande om skärpta straff för särskilt utsatta personer. När människor som kan bedömas vara särskilt utsatta utsätts för brott, som exempelvis handikappade personer eller äldre med rullator, bör rättsväsendet på ett tydligare sätt markera mot de kriminella, anför motionären.

I motion 2014/15:1265 av Adam Marttinen och Angelika Bengtsson (båda SD) begärs ett tillkännagivande om att verka för att ändra Åklagarmyndighetens praxis i beräkningen av dagsbotsbeloppet vid strafföreläggande. Motionärerna anför att det bör vara praxis att alltid göra en kontroll över den misstänktes inkomster för att kunna basera dagsbotsbeloppet på så riktiga uppgifter som möjligt.

I motion 2014/15:2524 av Kent Ekeröth m.fl. (SD) framförs ett yrkande om riktiga livstidsstraff (yrkande 1). Motionärerna anför att det för de allra grövsta brotten bör införas ett riktigt livstidsstraff, där den dömda inte har möjlighet till benådning, tidsbestämning av straff eller oövervakad permission. I yrkande 2 anför att regeringen ska återkomma med lagförslag som ska resultera i strängare straff för framför allt vålds-, sexual- och narkotikabrott samt för stöld, rån och inbrott. I yrkande 18 anför att det faktum att en gärningsman utvisas inte ska innebära att straffet sänks. I yrkande 22 lämnas förslag om åtgärder vid flerfaldig brottslighet. Enligt motionärerna bör det strafftillägg som föreskrivs i 26 kap. 2 § brottsbalken utökas. En gärningsman som begått flera brott får därmed ett förlängt straff. I vissa fall finns det emellertid behov av att frångå regeln om strafftillägg. Har en person begått flera grova våldsbrott och sedan blir ställd inför rätta ska kumulationsprincipen kunna användas, vilket innebär att gärningsmannen får sina straff adderade på varandra (yrkande 23). I yrkande 24 anför att en tredje-gången-gillt-princip bör införas. Principen bör gälla för allvarliga brott och innebära att gärningsmannen döms till lagens maximistraff för det brott som har det högsta maximistraffet plus det högsta tillägg som ges vid flerfaldig brottslighet. Principen ska endast omfatta de brott som tidigare straffats med fängelse. Vidare ska principen begränsas till allvarligare brott som våldsbrott, sexualbrott, stöld-, rån-, och häleribrott samt brott som är relaterade till organiserad brottslighet. Principen ska även vara förenad med en tidsram så att den begränsas i tid i relation till när brotten begicks för att undvika orimliga effekter om en person begått två brott i sina tidiga år och sedan haft en lång tid av laglydighet. I yrkande 25 anför att det faktum att otillåtna eller kränkande utredningsmetoder använts för att klarlägga en gärningsmans skuld inte ska beaktas i strafflindrande hänseende. I yrkande 27 anför att det bör anses som

försvarande att begå ett brott under, eller omedelbart efter, en allvarlig störning av den allmänna ordningen. I yrkande 42 begärs ett tillkännagivande om återgång till tidigare straff vid ny brottslighet. Motionärerna anför att det är ett grovt systemfel när en livstidsdömd brottsling i vissa fall kan frigges villkorligt och begå nya allvarliga brott under prövotiden utan att återgå till livstidsstraff.

I partimotion 2014/15:2871 av Mattias Karlsson m.fl. (SD) yrkande 10 begärs ett tillkännagivande om skydd mot våld av sexuell karaktär för yrkesutövare i allmänhet. I yrkande 11 begärs ett tillkännagivande om skärpta straff för sexualbrott, olaga förföljelse och grov kvinnofridskränkning.

I partimotion 2014/15:1904 av Göran Hägglund m.fl. (KD) yrkande 6 begärs ett tillkännagivande om vikten av att skärpa straffen för seriebrott.

Bakgrund

Gällande rätt

Av 29 kap. 1 § brottsbalken framgår att straff, med beaktande av intresset av en enhetlig rättstillämpning, ska bestämmas inom ramen för den tillämpliga straffskalan efter brottets eller den samlade brottslighetens straffvärde. Vidare framgår av 29 kap. 2 § 3 att som försvarande omständigheter vid bedömningen av straffvärdet ska, vid sidan av vad som gäller för varje särskild brottstyp, särskilt beaktas om gärningsmannen utnyttjat någon annans skyddslösa ställning eller svårigheter att värja sig. Bestämmelsen tar bl.a. sikte på brott som begåtts mot handikappade eller äldre. (Se Berggren m.fl., Brottsbalken, 1 juli 2014, Zeteo, kommentar till 29 kap. 2 §.)

29 kap. 4 § brottsbalken reglerar betydelsen av återfall vid straffmätningen. Det framgår av bestämmelsen att rätten vid straffmätningen utöver brottets straffvärde i skärpande riktning ska ta hänsyn till om den tilltalade tidigare gjort sig skyldig till brott, om inte förhållandet beaktas genom påföljdsvalet eller i tillräcklig utsträckning genom förverkande av villkorligt medgiven frihet. Vid denna bedömning ska särskilt beaktas vilken omfattning den tidigare brottsligheten haft, vilken tid som förflutit mellan brotten samt om den tidigare och den nya brottsligheten är likartade eller brottsligheten i båda fallen är särskilt allvarlig.

Av de s.k. billighetsskälerna (29 kap. 5 § brottsbalken) framgår att rätten vid straffmätningen utöver brottets straffvärde i skälig omfattning ska beakta ett antal omständigheter, bl.a. om den tilltalade lider men genom att han eller hon på grund av brottet utvisas ur riket (punkt 4). Av lagrummets andra stycke framgår att om det finns någon omständighet som avses i första stycket får rätten, om det finns särskilda skäl, döma till lindrigare straff än som är föreskrivet för brottet.

Bestämmelser om fängelsestraffets längd när någon döms för flera brott finns i 26 kap. 2 § brottsbalken. Av detta följer att fängelse på viss tid inte får överstiga vare sig de högsta straffen för brotten sammanlagda med varandra eller arton år. Fängelsestraffet får inte heller överstiga det svåraste straffet med mer än ett år om det svåraste straffet är kortare än fängelse i fyra år. Om det

svåraste straffet är fängelse i fyra år men inte uppgår till fängelse i åtta år får det svåraste straffet överskridas med två år. Om slutligen det svåraste straffet är fängelse i åtta år eller längre får det svåraste straffet överskridas med fyra år. Det anförda innebär t.ex. att straffet för två eller flera fall av misshandel och/eller stöld maximalt är fängelse i tre år. Om det däremot är fråga om flera fall av t.ex. grov stöld är det maximala straffet fängelse i åtta år.

Av 30 kap. 3 § brottsbalken följer att rätten när någon döms för flera brott ska döma till gemensam påföljd för brotten, om inte något annat är föreskrivet. Om det finns särskilda skäl får rätten för ett eller flera brott döma till böter och samtidigt döma till annan påföljd för brottsligheten i övrigt. Vidare får rätten döma till fängelse för ett eller flera brott samtidigt som den dömer till villkorlig dom eller skyddstillsyn för brottsligheten i övrigt.

I 34 kap. brottsbalken finns bestämmelser om sammanträffande av brott och förändring av påföljd.

Pågående arbete m.m.

Regeringen gav i mars 2013 en särskild utredare i uppdrag att överväga och föreslå ändringar i straffskalorna för grov misshandel, rån, grovt rån och grov utpressning för att åstadkomma en höjd straffnivå för dessa brottstyper (dir. 2013:30). Utredningen har vidare haft i uppdrag att överväga ändringar i straffskalorna för andra allvarliga våldsbrott, om det finns skäl för det med hänsyn till intresset av en höjd straffnivå eller för att upprätthålla proportionalitet mellan brottstyperna. Utredningen har också haft möjlighet att identifiera och ta upp andra frågor som anknyter till uppdraget. Utredningen överlämnade i mars 2014 betänkandet *Straffskalorna för allvarliga våldsbrott* (SOU 2014:18). I betänkandet föreslår utredningen att straffen för vissa allvarliga våldsbrott ska skärpas. De lägsta föreskrivna straffen för respektive brottstyp ska enligt utredningens förslag uppgå till följande nivåer.

- Grovt olaga hot och grovt olaga tvång: fängelse i nio månader i stället för sex månader.
- Grov misshandel och grov utpressning: fängelse i ett år och sex månader i stället för ett år.
- Grovt rån och synnerligen grov misshandel: fängelse i fem år i stället för fyra år.
- Dråp: fängelse i åtta år i stället för sex år.

Inga förändringar föreslås av maximistraften för respektive brottstyp.

Utredningen föreslår att ett nytt brott införs i brottsbalken, dråp under förmildrande omständigheter, med straffet fängelse i högst åtta år. Detta brott är avsett att ersätta det nuvarande brottet barnadråp. Utredningen föreslår också att de olika straffskalorna för brott mot lagen (1982:316) med förbud mot könsstympning av kvinnor utformas på ett delvis annorlunda sätt. Förslaget innebär att straffet skärps väsentligt och att straffskalorna utformas

efter mönster från andra allvarliga våldsbrott. Justitiedepartementet har informerat om att betänkandet bereds i Regeringskansliet.

Påföljdsutredningen lämnade i maj 2012 sitt betänkande Nya påföljder (SOU 2012:34). Den hade i uppdrag att bl.a. analysera frågan om straffvärdesbestämningen vid flerfaldig brottslighet och vid behov lämna förslag som ger sådan brottslighet större genomslag vid påföljdsbestämningen eller som motverkar brottsligheten mer effektivt. Utredningen har därutöver bl.a. haft i uppdrag att se över de s.k. billighetsskäl i 29 kap. 5 § brottsbalken. I betänkandet föreslår utredningen att man gör skillnad mellan ny brottslighet och nyupptäckt brottslighet. Förslagen innebär bl.a. att brott som begåtts efter en tidigare dom (s.k. ny brottslighet) alltid ska beaktas som återfall och att regleringen om flerfaldig brottslighet (dvs. när straff ska bestämmas samtidigt för fler än ett brott) skärps på så sätt att dessa bestämmelser endast ska kunna tillämpas vid nyupptäckt brottslighet och inte vid återfall i brott. Konsekvensen blir att brott som begåtts i tiden efter en dom aldrig ska bedömas tillsammans med den brottslighet som omfattas av den tidigare domen. I stället ska brottsligheten beaktas som återfall med en försvärande betydelse vid påföljdsbestämningen. Justitiedepartementet har informerat om att betänkandet bereds i Regeringskansliet.

Av Regeringskansliets propositionsförteckning för riksmötet 2014/15 framgår att regeringen avser att överlämna en proposition om ny påföljd efter tidigare dom i juni 2015.

Utskottet har helt nyligen behandlat proposition 2014/15:37 Strafflindring vid medverkan till utredning av egen brottslighet. I propositionen föreslår regeringen att domstolen ska beakta om den tilltalade förorsakas men ”till följd av” utvisningen i stället för det nuvarande uttrycket ”genom” utvisningen. Bakgrunden är att det inte bara är utvisningen i sig som kan innebära ett men för den tilltalade utan även den följd som en utvisning regelmässigt ger upphov till i form av en registrering i Schengens informationssystemens spärlista. Utskottet tillstyrkte regeringens förslag (bet. 2014/15:JuU8). Riksdagen följde utskottet (rskr. 2014/15:111). Bestämmelsen träder i kraft den 1 april 2015.

Av Riksåklagarens riktlinjer för beräkning av dagsbotsbeloppet (RÅR 2007:2) framgår att den misstänktes egna uppgifter om sin årsinkomst ska godtas om de framstår som trovärdiga i förhållande till övrig utredning. En uppgift om taxerad inkomst ska finnas tillgänglig vid bedömningen, om det inte på grund av särskilda skäl finns anledning anta att en sådan uppgift skulle sakna betydelse. I de fall den misstänktes egna uppgifter inte framstår som trovärdiga ska årsinkomsten uppskattas till ett rimligt belopp utifrån den senast taxerade inkomsten och övriga tillgängliga uppgifter.

Arbetsmarknadsministern anförde den 18 februari 2015 i ett svar på en skriftlig fråga (2014/15:205) följande.

Ali Esbati har frågat mig om jag avser att tillsätta en utredning med uppdrag att ta fram förslag, eventuellt nya lagförslag, mot kränkande särbehandling, trakasserier och mobbning i arbetslivet.

Det är riktigt som Ali Esbati säger att riksdagen förra våren riktade ett tillkännagivande om att regeringen bör återkomma med förslag om hur

mobbning och trakasserier i arbetslivet ska minska. Det var ett initiativ som jag själv stod bakom och som jag fortsatt ser som angeläget.

Kränkande särbehandling, mobbning och trakasserier medför fruktansvärt lidande för de som drabbas och förgiftar de arbetsplatser där det sker.

Nu tar regeringen fram en ny strategi för arbetsmiljöpolitiken i nära samarbete med arbetsmarknadens parter. Ett viktigt fokusområde kommer vara den psykosociala arbetsmiljön och regeringen kommer i detta sammanhang bland annat under våren anordna ett kunskapsseminarium, som behandlar den psykosociala arbetsmiljön inklusive frågor om kränkande särbehandling och hur arbetsplatserna bäst kan rustas för att hantera psykiska arbetsmiljörisker.

Inom ramen för arbetet för strategin hoppas vi att fånga upp vilka behov av stöd som finns för att alla arbetsgivare ska kunna ta sitt ansvar. En viktig del i att minska mobbning och trakasserier i arbetslivet tror jag är relevanta och bra sätt att utbilda arbetsgivare, arbetsledare och skyddsombud så att de står väl rustade för att förebygga och lösa arbetsmiljörisker av psykosocial natur. Det är också så att Arbetsmiljöverket nu tar fram nya föreskrifter om organisatorisk och social arbetsmiljö, vilka även innefattar kränkande särbehandling. Beslutade föreskrifterna blir de ett nytt ramverk för att hantera dessa frågor. I nuläget ser jag mot bakgrund av ovan inte att det i dagsläget finns något behov av att tillsätta en utredning.

Tidigare utskottsbehandling

Utskottet behandlade i betänkande 2010/11:JuU8 (s. 52 f.) ett motionsyrkande om livstidsstraff utan möjlighet till benådning. Utskottet kunde inte ställa sig bakom motionsyrkandet, som avstyrktes. Riksdagen följde utskottet (prot. 2010/11:52).

Flera av de yrkanden som nu är aktuella behandlades i betänkande 2012/13:JuU10 (s. 43 f.). Således behandlade utskottet ett motionsyrkande om återgång till livstids fängelse vid ny brottslighet. Utskottet anförde att det inte var berett att ställa sig bakom ett sådant yrkande. Det var inte heller berett att ställa sig bakom ett yrkande om att det faktum att en gärningsman utvisas inte ska beaktas vid straffmätningen. Vidare avstyrkte utskottet ett motionsyrkande om åtgärder vid flerfaldig brottslighet med hänsyn till att den frågan behandlats av Påföljdsutredningen och att beredningen av betänkandet inte borde föregripas. Inte heller var utskottet berett att ställa sig bakom ett yrkande om att det faktum att otillåtna eller kränkande utredningsmetoder använts för att klarlägga en gärningsmans skuld inte ska beaktas i strafflindrande hänseende. Om förmildrande omständigheter förekommit får bedömas i varje enskilt fall, anförde utskottet. Slutligen behandlade utskottet ett motionsyrkande om att det ska ses som en försvårande omständighet att ett brott har begåtts under eller omedelbart efter en störning av den allmänna ordningen. Utskottet uttryckte en viss förståelse för motionärens synpunkt men ansåg inte att motionsyrkandet borde ge skäl till något initiativ från riksdagen. Riksdagen följde utskottet (prot. 2013/14:74).

Utskottets ställningstagande

Den 1 juli 2010 genomfördes en reform om straffmätning som syftade till att höja straffen för allvarliga våldsbrott och för grovt vållande till annans död, att öka spännvidden mellan straffen för brott i allmänhet och att skärpa straffen vid återfall i brott (prop. 2009/10:147, bet. 2009/10:JuU32, rskr. 2009/10:272). Det kan dock ifrågasättas om samhällets skärpta syn på allvarliga våldsbrott återspeglas i tillräcklig utsträckning i de lagstiftningsåtgärder som hittills har vidtagits och i domstolarnas praxis.

Som framgår ovan lämnade Utredningen om skärpta straff för allvarliga våldsbrott i mars 2014 betänkandet Straffskalorna för allvarliga våldsbrott (SOU 2014:18). Betänkandet har remissbehandlats. I betänkandet föreslås att straffen för vissa allvarliga våldsbrott skärps. Enligt utskottets uppfattning är det angeläget att utredningens lagförslag genomförs så snart som möjligt. Utskottet föreslår att riksdagen med bifall till motionerna 2014/15:2970 (M, C, FP, KD) yrkande 7 och 2014/15:2972 (M, C, FP, KD) yrkande 5 samt med delvis bifall till motionerna 2014/15:289 (M), 2014/15:1758 (M) och 2014/15:2524 (SD) yrkande 2 gör ett tillkännagivande om att regeringen senast den 1 oktober 2015 ska återkomma till riksdagen med förslag om att genomföra de lagförslag som framförs i betänkandet Straffskalorna för allvarliga våldsbrott (SOU 2014:18).

Utskottet är däremot inte berett att ställa sig bakom kraven på skärpta straff för de brott som tas upp i motion 2014/15:2871 (SD) yrkande 11 utan avstyrker motionen.

Utskottet är inte heller berett att ställa sig bakom motion 2014/15:300 (M) yrkande 1 om att överväga en översyn av tillämpningen av straffskalan för brott mot viss näringsverksamhet. Motionsyrkandet avstyrks.

Brottsbalkens bestämmelser om straffvärdesbestämning vid flerfaldig brottslighet innebär i praktiken att när en person döms för flera brott åtnjuter han eller hon en straffrabatt. Påslaget i straff blir i dessa fall proportionellt sett lägre för varje ny gärning som brottslingen döms för. Enligt utskottets uppfattning bör regelverket skärpas och ge uttryck för en strängare syn på flerfaldig brottslighet än vad som är fallet i dag. Utskottet föreslår att riksdagen med bifall till motion 2014/15:2970 (M, C, FP, KD) yrkande 4 och med delvis bifall till motionerna 2014/15:1904 (KD) yrkande 6 och 2014/15:2524 (SD) yrkande 22 gör ett tillkännagivande om att regeringen ska återkomma till riksdagen med ett förslag som tillgodoser vad utskottet anför.

Utskottet är inte berett att ställa sig bakom vad som anförs i motion 2014/15:2524 (SD) yrkande 23 om en s.k. kumulationsprincip vid vissa grova våldsbrott. Motionsyrkandet avstyrks.

Utskottet anser att frågan om sexuella trakasserier i arbetslivet måste tas på största allvar. Som framgår av det frågesvar som refereras ovan och som arbetsmarknadsministern lämnade den 18 februari 2015 pågår det ett aktivt arbete inom både Regeringskansliet och Arbetsmiljöverket när det gäller frågor om psykosocial arbetsmiljö. Utskottet är emellertid inte berett att

föreslå någon ändring i det straffrättsliga regelverket. Motion 2014/15:2871 (SD) yrkande 10 avstyrks därmed.

Utskottet är inte berett att ställa sig bakom vad som anförs i motion 2014/15:2524 (SD) yrkande 1 om livstidsstraff. Motionsyrkandet avstyrks. Utskottet avstyrker också yrkande 24 i samma motion om att i vissa fall införa en tredje-gången-gillt-princip. Utskottet vidhåller vidare sitt tidigare ställningstagande och är inte berett att ställa sig bakom förslaget att det faktum att otillåtna eller kränkande utredningsmetoder använts för att klarlägga en gärningsmans skuld inte ska beaktas i strafflindrande hänseende. Om förmildrande omständigheter förekommit får bedömas i varje enskilt fall. Yrkande 25 i samma motion avstyrks därmed. Likaså vidhåller utskottet sin inställning när det gäller yrkande 27 om att det ska ses som en försvårande omständighet att ett brott har begåtts under eller omedelbart efter en störning av den allmänna ordningen. Utskottet har en viss förståelse för synpunkten men anser inte att motionsyrkandet bör ge skäl till något initiativ från riksdagen. Motionsyrkandet avstyrks. Utskottet är inte heller berett att ställa sig bakom förslaget i yrkande 18 om att rätten inte i strafflindrande syfte ska beakta att den tilltalade utvisas. Även det motionsyrkandet avstyrks.

Som framgår ovan avser regeringen att överlämna en proposition om ny påföljd efter tidigare dom i juni 2015. Det finns därför inte någon anledning för riksdagen att ta något initiativ i denna fråga. Motion 2014/15:2524 (SD) yrkande 42 avstyrks därmed.

Utskottet är inte berett att ställa sig bakom förslaget i motion 2014/15:451 (M) om att avskaffa dagsböter som påföljd. Motionen avstyrks.

Riksåklagarens riktlinjer för beräkning av dagsbotsbeloppet är enligt utskottet väl avvägda. Det finns inte någon anledning för utskottet att föreslå ett tillkännagivande om att verka för att ändra Åklagarmyndighetens praxis i beräkningen av dagsbotsbeloppet vid strafföreläggande. Motion 2014/15:1265 (SD) avstyrks.

Motion 2014/15:1886 (M) tar upp frågan om skärpta straff för särskilt utsatta personer. Enligt utskottets uppfattning ger bestämmelserna i 29 kap. 2 § 3 brottsbalken tillräckliga möjligheter att i straffskärpande riktning beakta om gärningsmannen utnyttjat någon annans skyddslösa ställning eller svårigheter att värja sig. Motionen avstyrks därmed.

Solidariskt straffansvar för ledande personer i företag

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår en motion om solidariskt straffansvar för ledande personer i företag.

Motionerna

I motion 2014/15:1822 av Thomas Finnborg (M) föreslås att regeringen bör överväga att införa ett solidariskt straffansvar för firmatecknare, styrelseledamöter och verkställande ledning i de företag, organisationer och myndigheter där staten är ägare eller där andra påverkansformer är tillgängliga.

Bakgrund

Gällande rätt

Enligt 36 kap. 7 § brottsbalken ska en näringsidkare som har begått ett brott i näringsverksamheten få en företagsbot om en allmän åklagare yrkar på det eller om det för brottet är föreskrivet strängare straff än penningböter och näringsidkaren inte har gjort vad som skäligen hade kunnat krävas för att förebygga brottsligheten. Näringsidkaren kan även få en företagsbot om brottet har begåtts av en person i ledande ställning med befogenhet att företräda näringsidkaren eller att fatta beslut på näringsidkarens vägnar, eller en person som på något annat sätt har haft ett särskilt ansvar för tillsyn eller kontroll i verksamheten.

En företagsbot ska fastställas till lägst 5 000 kronor och högst 10 miljoner kronor (36 kap. 8 § brottsbalken). Enligt 36 kap. 9 § brottsbalken ska den som bestämmer storleken på företagsboten beakta straffskalan för brottet och ta särskild hänsyn till den skada eller fara som brottsligheten har inneburit samt till brottslighetens omfattning och förhållande till näringsverksamheten. Skälig hänsyn ska också tas till om näringsidkaren tidigare har ålagts att betala företagsbot.

Pågående arbete

Justitiedepartementet har informerat om att det för närvarande pågår ett arbete med att ta fram direktiv till en utredning om en översyn av företagsbotssystemet. Avsikten är att en utredning ska tillsättas under våren 2015.

Tidigare utskottsbehandling

Utskottet behandlade i betänkande 2012/13:JuU10 (s. 32) motionsyrkanden liknande det nu aktuella. Då anförde utskottet att när det gäller brott som

begåtts av näringsidkare inom näringsverksamheten finns, inom straffrätten, bestämmelser om företagsbot i 36 kap. 7 § brottsbalken. Utskottet ansåg inte att det fanns skäl för riksdagen att ge regeringen till känna att den borde överväga om ett sådant solidariskt straffansvar som begärdes i motionerna skulle införas. Motionerna avstyrktes. Riksdagen följde utskottet (prot. 2012/13:74).

Utskottets ställningstagande

Som framgår ovan är det regeringens avsikt att tillsätta en utredning om en översyn av företagsbotssystemet under våren 2015. Detta arbete bör inte föregripas. Motion 2014/15:1822 (M) avstyrks därmed.

Åtgärder mot grov organiserad brottslighet

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad utskottet anför om att regeringen ska återkomma till riksdagen med förslag om skärpta straff för brott som begåtts inom ramen för en organiserad kriminell verksamhet.

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad utskottet anför om vikten av att det snarast presenteras ett förslag som gör att det blir lättare att förverka kriminellas tillgångar.

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad utskottet anför om att skärpa och utvidga straffansvaret för underlåtenhet att avslöja och hindra brott ytterligare.

Riksdagen avslår övriga motionsyrkanden om åtgärder mot grov organiserad brottslighet.

Jämför reservationerna 35 (S, MP, V) och 36 (SD).

Motionerna

I motion 2014/15:2972 av Beatrice Ask m.fl. (M, C, FP, KD) yrkande 1 begärs ett tillkännagivande om att utöka kriminaliseringen för gärningar som begås inom ramen för organiserad kriminell verksamhet. I yrkande 3 anføres att det bör bli lättare att förverka kriminellas tillgångar. Motionärerna föreslår i yrkande 4 att straffansvaret skärps för underlåtenhet att avslöja och hindra brott när det gäller personer som har anknytning till den brottsliga verksamhet i vilken brottet har begåtts.

I motion 2014/15:1827 av Thomas Finnborg (M) anføres att möjligheten att utdöma strängare straff för inbrott som bedöms vara en del av organiserad brottslighet bör ses över.

I kommittémotion 2014/15:2535 av Kent Ekeröth och Adam Marttinen (båda SD) yrkande 5 anføres att en ny brottskategori bör införas. Enligt

motionärerna bör således en ny lag införas som kriminaliserar deltagande i kriminella organisationer eller nätverk samt uppvisande av kriminella mönster: deltagande i kriminell organisation (DIKO). I yrkande 1 begärs ett tillkännagivande om avgörande om DIKO-relaterad brottslighet. Åklagaren ska lämna in en begäran till domstol om att klassa en viss utredning som DIKO-relaterad. Domstolen ska då höra åklagarens framställning för att avgöra om det är rimligt att betrakta detta som DIKO-brottslighet. Finner domstolen att så är fallet blir DIKO-befogenheterna (dvs. utökade befogenheter att använda tvångsmedel) tillämpliga. I yrkande 6 anförs att det bör vara möjligt att åtala och fälla en person för organiserad brottslighet utan att han eller hon behöver bindas vid ett specifikt brott. Det ska i fall av organiserad brottslighet kunna räcka med att personen i fråga uppvisar ett kriminellt mönster av deltagande i en kriminell organisation eller ett kriminellt nätverk (DIKO-brott). I yrkande 7 anförs att straffet för övergrepp i rättssak bör skärpas.

I yrkande 10 efterfrågas en möjlighet till utvidgat förverkande vid DIKO-brott.

Bakgrund

Gällande rätt

Enligt 17 kap. 10 § brottsbalken döms den som med våld eller hot om våld angriper någon för att han eller hon gjort en anmälan, fört talan, avlagt vittnesmål eller annars vid förhör avgett en utsaga hos en domstol eller annan myndighet eller för att hindra någon från en sådan åtgärd, för övergrepp i rättssak till fängelse i högst fyra år eller, om brottet är ringa, till böter eller fängelse i högst sex månader. Detsamma ska gälla, om man med någon annan gärning, som medför lidande, skada eller olägenhet, eller med hot om en sådan gärning angriper någon för att han eller hon avlagt vittnesmål eller annars avgett en utsaga vid förhör hos en myndighet eller för att hindra honom eller henne från att avge en sådan utsaga. Är brottet grovt döms till fängelse, lägst två och högst åtta år.

Av 29 kap. 1 § första stycket brottsbalken ska straff, med beaktande av intresset av en enhetlig rättstillämpning, bestämmas inom ramen för den tillämpliga straffskalan efter brottets eller den samlade brottslighetens straffvärde. Av andra stycket följer att vid bedömningen av straffvärdet ska beaktas den skada, kränkning eller fara som gärningen inneburit, vad den tilltalade insett eller borde ha insett om detta samt de avsikter eller motiv som han eller hon haft. Det ska särskilt beaktas om gärningen inneburit ett allvarligt angrepp på någons liv eller hälsa eller trygghet till person. I förarbetena till bestämmelsen anges övergrepp i rättssak som exempel på ett av de brott som kan innebära ett allvarligt angrepp på någons liv eller hälsa eller trygghet till person (prop. 2009/10:147 s. 14 f.).

Sedan den 1 juli 2008 finns det i 36 kap. 1 b § brottsbalken en bestämmelse om förverkande av utbyte av brottslig verksamhet (s.k. utvidgat förverkande).

Bestämmelsen innebär att det i vissa fall är möjligt att förverka även utbyte som kommer från annat brottsligt handlande än det som den tilltalade döms för. Den innebär också att sambandet mellan egendomen och den brottsliga verksamheten inte behöver styrkas fullt ut. I stället är det tillräckligt att åklagaren uppfyller ett lägre ställt beviskrav.

Pågående arbete

Utredningen om skärpta straffrättsliga åtgärder mot organiserad brottslighet överlämnade i september 2014 betänkandet *Organiserad brottslighet – förfälts- och underlåtenhetsansvar, kvalifikationsgrunder m.m.* (SOU 2014:63). Utredningen föreslår bl.a. följande:

- Förstadier till allvarliga brott som är vanligt förekommande inom organiserad brottslighet ska kriminaliseras i större utsträckning än i dag. Framför allt gäller det stämpling, som t.ex. kan vara en överenskommelse om att begå brott. Bland annat ska stämpling till övergrepp i rättsak, grovt och synnerligen grovt vapenbrott, grovt olaga tvång och grov utpressning kriminaliseras.
- Straffskalan för förberedelse och stämpling till brott skärps genom att det i fler fall än i dag blir möjligt att gå över den begränsning på två års fängelse som gäller enligt nuvarande lagstiftning. Strängare straff än fängelse i två år ska kunna dömas ut om en viss gärning med hänsyn till omständigheterna är särskilt allvarlig.
- Den som har ett bestämmande inflytande i en sammanslutning ska kunna dömas för underlåtenhet att hindra brott om han eller hon underlåter att hindra ett brott inom ramen för sammanslutningen. Ansvar ska gälla sådana brott där underlåtenhet att avslöja brott i dag är straffbelagd.
- Vid bedömningen av om vissa brott, som är särskilt vanligt förekommande inom organiserad brottslighet, är grova ska anspelning på våldskapital beaktas. Likaså ska det förhållandet att en gärning har utförts med understöd av skjutvapen, sprängämne, vapenattrapp eller annat sådant hjälpmedel betraktas som kvalificerande vid bedömningen.

Justitiedepartementet har informerat om att betänkandet bereds i Regeringskansliet. Justitiedepartementet har vidare informerat om att det inom departementet har upprättats en promemoria, *Komplettering av förslagen i SOU 2014:63 – äktenskapstvång och olaga hot (Ju2014/7758-L5)*, som remitterats och för närvarande bereds i Regeringskansliet. I promemorian föreslås att förberedelse och stämpling till grovt olaga hot ska kriminaliseras.

Utredningen om informationsutbyte vid brottsbekämpning m.m. lämnade i december 2011 slutbetänkandet *Informationsutbyte vid samarbete mot grov organiserad brottslighet* (SOU 2011:80). Det har därefter gjorts en kompletterande inventering av behovet av författningsändringar för att underlätta informationsutbytet vid myndighetssamverkan mot grov organiserad brottslighet, (se departementspromemorian Ds 2014:30). I

promemorian lämnas förslag till en ny lag om uppgiftsskyldighet vid samverkan mot grov organiserad brottslighet och en förordning i samma ämne. Av Regeringskansliets propositionsförteckning för riksmötet 2014/15 framgår att regeringen avser att överlämna en proposition om informationsutbyte vid samverkan mot grov organiserad brottslighet i september 2015.

Regeringen beslutade den 8 februari 2013 att en särskild utredare ska redovisa hur reglerna om utvidgat förverkande har tillämpats och mot bakgrund av detta utvärdera bl.a. om tillämpningen har visat på problem eller svårigheter med regleringen (dir. 2013:14, utredning Ju 2013:07). Om det finns behov av författningsändringar ska utredaren lämna förslag till sådana ändringar. Genom tilläggsdirektiv fick utredaren i uppdrag att analysera behovet av och lämna förslag till författningsändringar som behövs för att genomföra Europaparlamentets och rådets kommande – men vid tilläggsdirektivens beslutande ännu inte formellt antagna – direktiv om frysning och förverkande av utbyte av brott (dir. 2014:22). Justitiedepartementet har informerat om att avsikten är att utredaren ska redovisa sitt arbete under våren 2015.

Slutligen kan nämnas att Kommittén om straffansvar för organiserad brottslighet m.m. i oktober 2000 lämnade betänkandet *Organiserad brottslighet, hets mot folkgrupp, hets mot homosexuella*, m.m. – straffansvarets räckvidd (SOU 2000:88). Kommittén, som bl.a. hade i uppdrag att utreda frågor om straffansvar för deltagande i organisationer som sysslar med brottslig verksamhet, gjorde bedömningen att övervägande skäl talade för att det kriminaliserade området inte borde utvidgas till deltagande i eller stöd till sammanslutningar där det förekommer brottslighet. Kommittén anförde bl.a. att ett grundläggande krav som måste ställas på en kriminalisering är att den avser endast straffvärda förfaranden. Av detta krav följer att det inte kan komma i fråga att straffbelägga allt deltagande i eller stöd till sammanslutningar där det förekommer brottslighet, anförde kommittén.

Tidigare utskottsbehandling

Utskottet anförde i det senaste budgetbetänkandet (bet. 2014/15:JuU1 s. 29 f.) följande.

Grov organiserad brottslighet utgör ett hot mot det demokratiska samhället och är en av samhällets stora utmaningar. Som regeringen anför finns det många olika typer av aktörer som ägnar sig åt sådan typ av brottslighet, allt från mer fasta grupperingar till löst sammansatta och snabbt föränderliga nätverk. Även brottsligheten kan ta sig olika uttryck, som t.ex. narkotikabrott, människohandel, vapenbrott, utpressning och ekonomisk brottslighet som skatte- och bokföringsbrott. För att bekämpa den grova organiserade brottsligheten krävs ett omfattande arbete på många olika plan. Enligt utskottets uppfattning måste bekämpningen av denna typ av brottslighet intensifieras, bl.a. genom att på olika sätt minska de kriminella vinsterna. Utskottet anser vidare, i likhet med regeringen, att en väl fungerande samverkan med Tullverket och Kustbevakningen är nödvändig i detta sammanhang.

I betänkande 2012/13:JuU10 (s. 26 f.) behandlade utskottet ett motionsyrkande om deltagande i en kriminell organisation. Utskottet ansåg inte att det borde införas en särskild lag om deltagande i kriminella organisationer. I samma betänkande behandlade utskottet ett motionsyrkande om att det i vissa fall ska vara möjligt att åtala och fälla en person för organiserad brottslighet utan att personen behöver bindas vid ett specifikt brott. Utskottet anförde att det ansåg att försiktighet måste iaktas när det är fråga om att lätta på beviskraven i brottmål. Utskottet noterade dock att den utredning som regeringen avsåg att tillsätta om hur straffrätten bidrar till att motverka organiserad brottslighet och gängrelaterad brottslighet, skulle kunna få i uppdrag att överväga olika aspekter på frågan om hur ansvaret för delaktighet i brottslig verksamhet skulle kunna skärpas. De aktuella motionsyrkandena avstyrktes. Riksdagen följde utskottet (prot. 2012/13:74).

Utskottets ställningstagande

Ett brott som begås överlagt och inom ramen för en organiserad kriminell verksamhet har i allmänhet ett betydligt högre straffvärde än ett motsvarande brott som exempelvis begås i vredesmod av någon som har haft svårt att besinna sig vid ett enstaka tillfälle. Utskottet anser inte att reglerna om vilka försvårande omständigheter som ska beaktas i straffskärpande riktning ger möjlighet att i tillräcklig utsträckning beakta skillnaden mellan dessa båda situationer. Straffen bör därför generellt skärpas för brott som begåtts inom ramen för en organiserad kriminell verksamhet. Utskottet föreslår att riksdagen med bifall till motion 2014/15:2972 (M, C, FP, KD) yrkande 1 och med delvis bifall till motion 2014/15:1827 (M) gör ett tillkännagivande om att regeringen ska återkomma till riksdagen med förslag om skärpta straff för brott som begåtts inom ramen för en organiserad kriminell verksamhet.

Drivkraften bakom den grova organiserade brottsligheten är möjligheten att tjäna pengar. Det har under senare år vidtagits åtgärder för att förbättra möjligheterna att komma åt brottsvinsterna. Myndigheterna prioriterar numera att komma åt de grovt kriminellas tillgångar. Detta har i sin tur underlättats genom de ökade lagliga möjligheterna till s.k. utvidgat förverkande som beskrivs ovan. Utskottet anser emellertid att såväl lagstiftningen som myndigheternas arbete kan förbättras. Utskottet noterar att Utredningen om utvidgat förverkande (Ju 2013:07) skulle ha slutredovisat sitt uppdrag den 1 september 2014 (se dir. 2014:22). Enligt uppgift från Justitiedepartementet ska uppdraget redovisas under våren 2015. Utskottet vill understryka vikten av att det snarast presenteras ett förslag som gör att det blir lättare att förverka kriminellas tillgångar. Vad utskottet nu anför bör riksdagen med bifall till motion 2014/15:2972 (M, C, FP, KD) yrkande 3 ge regeringen till känna.

Som framgår ovan överlämnade Utredningen om skärpta straffrättsliga åtgärder mot organiserad brottslighet i september 2014 betänkandet Organiserad brottslighet – förfälts- och underlåtenhetsansvar, kvalifikationsgrunder m.m. (SOU 2014:63). I betänkandet föreslås bl.a. att den

som har ett bestämmande inflytande i en sammanslutning ska kunna dömas för underlåtenhet att hindra brott om han eller hon underlåter att hindra ett brott inom ramen för sammanslutningen. Ansvaret ska gälla sådana brott där underlåtenhet att avslöja brott i dag är straffbelagd. Utskottet anser att det finns skäl att ytterligare skärpa och utvidga straffansvaret för underlåtenhet att avslöja och hindra brott. Utskottet föreslår att riksdagen med bifall till motion 2014/15:2972 (M, C, FP, KD) yrkande 4 gör ett tillkännagivande om att regeringen ska återkomma till riksdagen med ett lagförslag i enlighet med det anförda.

I motion 2014/15:2535 (SD) föreslår motionärerna att en ny lag införs som kriminaliserar delaktighet i organiserad brottslighet, kriminella nätverk eller organisationer: Deltagande i kriminell organisation (DIKO). Motionärerna föreslår vidare att ett särskilt regelverk införs för s.k. DIKO-relaterad brottslighet. Utskottet är inte berett att ställa sig bakom ett sådant system och avstyrker därför motion 2014/15:2535 (SD) yrkandena 1, 5–7 och 10.

Försök till häleri

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad utskottet anför om att regeringen ska återkomma till riksdagen med förslag om att kriminalisera försök till häleri av normalgraden.

Jämför reservation 37 (S, MP, V).

Motionen

I motion 2014/15:2972 av Beatrice Ask m.fl. (M, C, FP, KD) yrkande 8 föreslås att försök till häleri kriminaliseras. Motionärerna anför att det tidigare penninghäleribrottet nyligen har flyttats från brottsbalken och fått den nya rubriceringen penningtvättsbrott. Det nya penningtvättsbrottet är kriminaliserat på försöksstadiet, vilket innebär en utvidgad kriminalisering i förhållande till den tidigare regleringen i brottsbalken. Även försök till häleri bör enligt motionärerna kriminaliseras.

Bakgrund

Gällande rätt

I 9 kap. 6 § brottsbalken finns bestämmelser om häleri. Bestämmelsen har följande lydelse.

Den som

1. på ett sätt som är ägnat att försvåra ett återställande tar befattning med något som är frånhänt annan genom brott,
2. bereder sig otillbörlig vinning av annans brottsliga förvärv, eller
3. genom krav, överlåtelse eller på annat liknande sätt hävdar genom brott tillkommen fordran

döms för häleri till fängelse i högst två år.

För häleri döms likaledes den som i näringsverksamhet eller såsom led i en verksamhet, som bedrivs vanemässigt eller annars i större omfattning, på ett sätt som är ägnat att försvåra ett återställande förvärvar eller mottar något som skäligen kan antas vara frånhänt annan genom brott.

Är brott som anges i första eller andra stycket grovt, döms till fängelse, lägst sex månader och högst sex år.

Av 9 kap. 11 § brottsbalken följer att försök till grovt häleri är kriminaliserat.

I lagen (2014:397) om straff för penningtvättsbrott föreskrivs följande i 3 §.

För penningtvättsbrott döms, om åtgärden syftar till att dölja att pengar eller annan egendom härrör från brott eller brottslig verksamhet eller till att främja möjligheterna för någon att tillgodogöra sig egendomen eller dess värde, den som

1. överlåter, förvärvar, omsätter, förvarar eller vidtar annan sådan åtgärd med egendomen, eller

2. tillhandahåller, förvärvar eller upprättar en handling som kan ge en skenbar förklaring till innehavet av egendomen, deltar i transaktioner som utförs för skens skull, uppträder som bulvan eller vidtar annan sådan åtgärd.

Straffet är fängelse i högst två år.

Det framgår vidare av lagens 4 § att även den som, utan att åtgärden har ett sådant syfte som anges i 3 §, otillbörligen främjar möjligheterna för någon att omsätta pengar eller annan egendom som härrör från brott eller brottslig verksamhet ska dömas för penningtvättsbrott.

Av lagens 8 § följer att försök till penningtvättsbrott som inte är ringa är kriminaliserat.

Pågående arbete

Som anförts ovan har en särskild utredare haft i uppdrag att utreda ett straffrättsligt skydd för egendom (Egendomsskyddsutredningen). Utredaren redovisade sitt uppdrag i december 2013 i betänkandet Stärkt straffrättsligt skydd för egendom (SOU 2013:85). I betänkandet behandlades frågan om försök till häleri av normalgraden bör kriminaliseras. Utredarens slutsats var att det då inte fanns skäl att kriminalisera försök till häleri av normalgraden. Enligt utredaren var det tveksamt om de ytterligare gärningar som i praktiken skulle kunna bestraffas som försöksbrott motiverar en kriminalisering. Vidare anförde utredaren att Utredningen om skärpta straffrättsliga åtgärder mot organiserad brottslighet (dir. 2013:19) hade fått i uppdrag att bl.a. överväga om kriminaliseringen av brott på försöks-, förberedelse- och stämplingsstadiet bör utvidgas, för att på ett mer effektivt sätt motverka organiserad brottslighet. Beroende på bl.a. den utredningens överväganden skulle frågan om utvidgat straffansvar för häleri kunna komma i ett nytt ljus, men utredaren fann inte skäl att då föreslå att försök till häleri av normalgraden ska straffbeläggas. Justitiedepartementet har informerat om att betänkandet bereds i Regeringskansliet.

Som framgår ovan överlämnade Utredningen om skärpta straffrättsliga åtgärder mot organiserad brottslighet i september 2014 betänkandet

Organiserad brottslighet – förfälts- och underlåtenhetsansvar, kvalifikationsgrunder m.m. (SOU 2014:63). Justitiedepartementet har informerat om att betänkandet bereds i Regeringskansliet.

Utskottets ställningstagande

En ny lag om penningtvätt trädde i kraft den 1 juli 2014. Det tidigare penninghäleribrottet har flyttats från brottsbalken och fått den nya rubriceringen penningtvättsbrott. Det nya penningtvättsbrottet är kriminaliserat även på försöksstadiet, vilket innebär en utvidgad kriminalisering i förhållande till den tidigare regleringen i brottsbalken. Enligt utskottets mening finns det skäl att kriminalisera även häleri av normalgraden på försöksstadiet. Utskottet föreslår att riksdagen med bifall till motion 2014/15:2972 (M, C, FP, KD) yrkande 8 gör ett tillkännagivande om att regeringen ska återkomma till riksdagen med ett förslag om att kriminalisera försök till häleri av normalgraden.

Preskription

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsyrkande om att preskriptionstiden för vissa brott bör tas bort.

Jämför reservation 38 (SD).

Motionen

I motion 2014/15:2524 av Kent Ekeröth m.fl. (SD) yrkande 33 anförs att preskriptionstiden för vissa brott bör tas bort. Motionärerna anför att regeringen bör återkomma till riksdagen med ett lagförslag som innebär att reglerna om åtalspreskription, påföljdspreskription och absolut preskriptionstid inte ska gälla för vålds- och sexualbrott av allvarligare art, grova fridskränkingsbrott samt stöldbrott av allvarligare art, framför allt inbrottsstöld och liknande av mer kränkande karaktär.

Bakgrund

Gällande rätt

För brott enligt brottsbalken gäller de bestämmelser om åtals- och påföljdspreskription som följer av 35 kap. brottsbalken.

Enligt 35 kap. 1 § första stycket brottsbalken (åtalpreskription) gäller att påföljd för brott inte får dömas ut om inte den misstänkte häktats eller fått del av åtal för brottet inom

- två år, om det inte kan följa svårare straff på brottet än fängelse i ett år
- fem år, om svåraste straffet är högre men inte över fängelse i två år

- tio år, om svåraste straffet är högre men inte över fängelse i åtta år
- femton år, om svåraste straffet är fängelse på viss tid över åtta år
- tjugofem år, om fängelse på livstid kan följa på brottet.

Av bestämmelsens andra stycke framgår att om en handling innefattar flera brott får påföljd dömas ut för alla brotten så länge påföljd kan dömas ut för något av dem. Tiderna som anges ovan ska enligt 35 kap. 4 § samma balk som huvudregel räknas från den dag då brottet begicks.

Enligt 35 kap. 2 § brottsbalken gäller dock inte bestämmelserna om bortfallande av påföljd för vissa brott som anges särskilt i lagrummet, bl.a. mord och dråp, om gärningsmannen begått brotten efter det att han eller hon fyllt 21 år.

Vidare finns i 35 kap. 4 § brottsbalken bestämmelser om en senareläggning av utgångspunkten för preskriptionsberäkning för sexualbrott som riktat sig mot barn och brott mot lagen (1982:316) om förbud mot könsstympning av kvinnor och försök till sådana brott. Preskriptionstiden börjar i dessa fall att räknas från den dag då målsäganden fyller eller skulle ha fyllt 18 år.

I 35 kap. 6 § finns bestämmelser om absolut preskription, dvs. tider som gäller oberoende av om häktning skett eller åtal delgetts. Enligt lagrummet får inte i något fall påföljd dömas ut sedan det från den dagen som anges i 4 § (dvs. som huvudregel sedan den dag då brottet begicks) har förflutit

- fem år, om det inte kan följa svårare straff på brottet än böter och tid för att döma ut påföljd för brottet bestäms enligt 1 § 1
- femton år, om det svåraste straffet är högre men inte över fängelse i två år
- trettio år i övriga fall.

I 35 kap. 8 § finns bestämmelser om s.k. påföljdspreskription. Dessa regler innebär att ett fängelsestraff som inte har börjat verkställas inom en viss tid från det att domen vann laga kraft bortfaller. Ett fängelsestraff på högst ett år bortfaller således om det inte har börjat verkställas inom fem år från det att domen vann laga kraft. För ett fängelsestraff på livstid gäller en preskriptionstid på trettio år.

Tidigare utskottsbehandling

Utskottet behandlade i betänkande 2012/13:JuU10 (s. 41) ett par motionsyrkanden som är likalydande med de nu aktuella. Utskottet anförde att preskriptionstiden för ett antal grova brott är avskaffad sedan den 1 juli 2010 och att utskottet inte var berett att föreslå att preskriptionstiden ska avskaffas för ytterligare brott. Motionsyrkandena avstyrktes. Riksdagen följde utskottet (prot. 2012/13:74).

Socialutskottet behandlade under våren 2014 regeringens skrivelse 2013/14:91 Åtgärder för att stärka barnets rättigheter och uppväxtvillkor i Sverige. Med anledning av skrivelsen hade bl.a. ett motionsyrkande väckts om att se över om preskriptionstiden för sexualbrott och andra allvarliga brott mot barn kan tas bort. Justitieutskottet avstyrkte i ett yttrande till socialutskottet

bifall till motionsyrkandet. Socialutskottet anförde för sin del att det sammantaget kan finnas starka skäl för att särbehandla preskription av sexualbrott som riktats mot barn. Socialutskottet föreslog därför att regeringen skulle låta göra en översyn av om preskriptionstiden för sexualbrott och andra allvarliga övergrepp mot barn kan tas bort (bet. 2014/15:SoU23). Riksdagen följde utskottet (rskr. 2013/14:325–326).

Justitiedepartementet har informerat om att tillkännagivandet bereds i Regeringskansliet.

Utskottets ställningstagande

Som framgår ovan gjorde riksdagen våren 2014 ett tillkännagivande om att regeringen skulle låta göra en översyn av om preskriptionstiden för sexualbrott och andra allvarliga övergrepp mot barn kan tas bort. Tillkännagivandet bereds för närvarande i Regeringskansliet. Denna beredning bör inte föregripas. När det gäller preskriptionstiderna för de övriga brott som omfattas av motion 2014/15:2524 (SD) yrkande 33 anser utskottet att dessa är väl avvägda. Motionsyrkandet bör mot bakgrund av det anförda avslås.

Ersättning till frihetsberövade

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår en motion i vilken det föreslås att reglerna om ersättning vid frihetsberövanden och andra tvångsåtgärder ändras.

Motionen

I motion 2014/15:2482 av Richard Jomshof och Kent Ekeröth (båda SD) yrkande 1 föreslås att gärningsmän som frias, inte för att de är helt oskyldiga utan på grund av formella fel från statens sida, inte ska tilldömas ersättning för att de har suttit frihetsberövade. I yrkande 2 i motionen föreslås att, om ersättning ändå betalas ut i de situationer som beskrivs ovan, ska det vara brottsoffret som ska tilldömas ersättning och inte den frihetsberövade gärningsmannen.

Bakgrund

Gällande rätt

Enligt lagen (1998:714) om ersättning vid frihetsberövanden och andra tvångsåtgärder har bl.a. den som har varit häktad på grund av misstanke om brott under vissa förutsättningar – t.ex. om det meddelas en frikännande dom eller om förundersökningen avslutas utan att åtal väcks – rätt till ersättning från staten för skador som orsakas av frihetsberövanden och andra tvångsåtgärder. Av 6 § tredje stycket i lagen följer att ersättning kan vägras

eller sättas ned om den skadelidandes eget beteende har lett fram till beslutet om frihetsinskränkning eller om det med hänsyn till övriga omständigheter är oskäligt att ersättning betalas ut. Ersättning får dock inte vägras eller sättas ned enbart på den grunden att misstanke om brott kvarstår utan att skuldfrågan är klarlagd.

Tidigare utskottsbehandling

I betänkande 2013/14:JuU15 behandlade utskottet en motion med samma lydelse som den nu aktuella (s. 38). Utskottet anförde att det ansåg att lagen om ersättning vid frihetsberövanden och andra tvångsåtgärder har en lämplig utformning. Utskottet var därför inte berett att ställa sig bakom de förslag till ändringar i lagen som framfördes i motionen. Motionen avstyrktes. Riksdagen följde utskottet (rskr. 2013/14:159–160).

Utskottets ställningstagande

Utskottet vidhåller sin uppfattning att lagen om ersättning vid frihetsberövanden och andra tvångsåtgärder har en lämplig utformning. Motion 2014/15:2482 (SD) avstyrks.

Åtgärder för att förhindra och bekämpa terrorism

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad utskottet anför om att regeringen snarast bör besluta om tilläggsdirektiv för Utredningen om genomförande av vissa straffrättsliga åtaganden för att förhindra och bekämpa terrorism. Tilläggsdirektiven ska gälla att överväga det straffbara området i förhållande till deltagande i en väpnad konflikt utomlands när det sker inom ramen för en terroristorganisation.

Övriga motioner om åtgärder för att förhindra och bekämpa terrorism avslås.

Jämför reservation 39 (SD).

Motionerna

I motion 2014/15:2996 av Beatrice Ask m.fl. (M, C, FP, KD) yrkande 1 anfördes att det finns behov av åtgärder, inklusive ytterligare kriminalisering, mot förberedande av resor i syfte att delta i strid eller vapenträning utomlands för organisationer som terroriststämplats av EU eller FN. I yrkande 3 anfördes att en översyn bör göras av om kriminaliseringen av deltagande i väpnade aktiviteter med terroriststämplade organisationer, i Sverige eller utomlands, bör utvidgas.

I motion 2014/15:1529 av Mikael Cederbratt och Annicka Engblom (båda M) yrkande 1 anförs att lagstiftningen bör utvidgas och skärpas när det gäller kriminalisering av såväl förberedelse för som deltagande i väpnade aktiviteter med terroriststämplade organisationer. Även i kommittémotion 2014/15:2993 av Karin Enström m.fl. (M) yrkande 19 behandlas frågan om att skärpa straffen för personer som reser utomlands och strider tillsammans med terroriststämplade grupper.

I kommittémotion 2014/15:1005 av Kent Ekeroth m.fl. (SD) yrkande 4 anförs att s.k. jihadresor och dylikt bör kriminaliseras med kännbara straff som påföljd.

I kommittémotion 2014/15:2936 av Julia Kronlid m.fl. (SD) yrkande 8 anförs att regeringen bör verka för att Sverige på egen hand omedelbart tar ansvar genom att snarast möjligt införa lagstiftning som förhindrar eller åtminstone avskräcker eller försvårar för svenska medborgare att resa till konfliktområdena i Syrien och Irak för att strida för terroristorganisationer som Isis och al-Qaida.

I motion 2014/15:1795 av Per-Ingvar Johnsson och Eskil Erlandsson (C) anförs att man bör se över möjligheten att införa en straffpåföljd för dem som förbereder, finansierar och deltar i terroraktiviteter.

I motion 2014/15:1872 av Robert Hannah (FP) framförs att det bör utredas om rätten till ekonomiskt stöd genom socialförsäkringar, studiemedel, kommunalt försörjningsstöd och andra skattefinansierade förmåner under vissa förutsättningar bör gå förlorad under viss tid. Enligt motionären bör det således utredas om individer som konstateras delta eller ha deltagit i träning eller strider för en terroriststämplad organisation bör förlora sin rätt till ekonomiskt stöd genom socialförsäkringar, studiemedel, kommunalt försörjningsstöd och andra skattefinansierade förmåner under fem års tid (yrkande 1). I yrkande 2 framförs att det bör utredas om individer som konstateras rekrytera eller ha rekryterat andra till en terroriststämplad organisation bör förlora sin rätt till ekonomiskt stöd genom socialförsäkringar, studiemedel, kommunalt försörjningsstöd och andra skattefinansierade förmåner under fem års tid. I yrkande 3 anförs att det bör utredas om individer som konstateras ekonomiskt stödja en terroriststämplad organisation, en person som strider eller tränas för att strida för en terroriststämplad organisation eller som rekryterar till en terrororganisation bör förlora sin rätt till ekonomiskt stöd genom socialförsäkringar, studiemedel, kommunalt försörjningsstöd och andra skattefinansierade förmåner under fem års tid.

I partimotion 2014/15:1904 av Göran Hägglund m.fl. (KD) yrkande 3 anförs att medverkan i terroriststämplade organisationer bör kriminaliseras.

I motion 2014/15:1606 av Mikael Oscarsson (KD) framförs ett yrkande om behovet av aktiva åtgärder för att hindra svenska medborgares resor på s.k. jihadistiska uppdrag.

Bakgrund

Gällande rätt m.m.

Bestämmelser i svensk lagstiftning om terroristbrott och brott med anknytning till terrorism finns i lagen (2003:148) om straff för terroristbrott, lagen (2010:299) om straff för offentlig uppmaning, rekrytering och utbildning avseende terroristbrott och annan särskilt allvarlig brottslighet samt lagen (2002:444) om straff för finansiering av särskilt allvarlig brottslighet i vissa fall.

Den 24 september 2014 antog FN:s säkerhetsråd resolution 2178 (2014). Resolutionen är antagen i enlighet med kapitel VII i FN-stadgan och är därmed bindande för alla medlemsstater. Medlemsstaterna ska enligt paragraf 5, i överensstämmelse med internationella mänskliga rättigheter, internationell flyktingrätt och internationell humanitär rätt, förhindra och bekämpa rekrytering, organisering, transport eller utrustande av personer som reser till ett annat land i syfte att utföra, planera, förbereda eller delta i terroristhandlingar eller att ge eller få terroristträning. Detsamma gäller finansiering av deras resor och aktiviteter. I paragraf 6 ställs krav på att medlemsstaternas lagstiftning ska innehålla bestämmelser som gör det möjligt att åtala och bestraffa personer på ett sätt som återspeglar allvaret i vissa angivna brott.

Vidare har Sverige ett internationellt åtagande att kriminalisera finansiering av terrorism inom ramen för arbetsgruppen för finansiella åtgärder (Financial Action Task Force, FATF). FATF är en mellanstatlig organisation som har till syfte att fastställa standarder om och främja ett effektivt genomförande av rättsliga, administrativa och operativa åtgärder för att bekämpa penningtvätt, finansiering av terrorism och finansiering av spridning av massförstörelsevapen, liksom andra hot mot integriteten i de internationella finansiella systemen.

I socialförsäkringsbalken finns bestämmelser om social trygghet genom de sociala försäkringarna samt andra ersättnings- och bidragssystem. Det framgår av 4 kap. 3 § socialförsäkringsbalken att den är försäkrad som uppfyller vissa krav i fråga om bosättning, arbete eller andra omständigheter samt gällande krav på försäkringstider. För att omfattas av socialförsäkringsskyddet ska den försäkrade dessutom uppfylla de andra villkor som gäller för respektive förmån enligt balkens 5–7 kap.

Pågående arbete

Regeringen gav i december 2014 en särskild utredare i uppdrag (dir. 2014:155) att analysera behovet av lagändringar för att Sverige ska leva upp till de krav på straffrättslig reglering för att förhindra och bekämpa terrorism som ställs i FN:s säkerhetsråds resolution 2178 (2014). Om utredaren bedömer att det krävs lagändringar ska förslag till sådana lämnas.

Utredaren ska även ta ställning till om Sveriges straffrättsliga reglering för att förhindra och bekämpa finansiering av terrorism uppfyller de krav som FATF ställer och vid behov föreslå nödvändiga lagändringar.

Av direktiven framgår vidare att regeringen anser att det finns anledning att överväga det straffbara området i förhållande till deltagande i en väpnad konflikt utomlands när det sker inom ramen för en terroristorganisation. Denna fråga innefattar emellertid ett antal svåra överväganden som kräver ytterligare analys innan det är möjligt att lämna närmare anvisningar till utredaren. Eftersom det är angeläget att utredaren redan nu kan påbörja arbetet med anledning av de krav på kriminalisering som ställs i resolutionen har regeringen för avsikt att i ett senare skede återkomma med tilläggsdirektiv.

Uppdraget ska redovisas senast den 18 juni 2015.

Regeringen tillsatte i juni 2014 en nationell samordnare med uppdrag att värna demokratin mot våldsbejakande extremism (dir. 2014:103). Samordnaren ska förbättra samverkan mellan myndigheter, kommuner och organisationer på nationell, regional och lokal nivå när det gäller arbetet med att värna demokratin mot våldsbejakande extremism. Samordnaren ska även verka för att kunskapen om våldsbejakande extremism ökar och att förebyggande metoder utvecklas. I uppdraget ingår att

- stärka och stödja samverkan i arbetet med att värna demokratin mot våldsbejakande extremism på nationell och lokal nivå
- inrätta en referensgrupp för kunskaps- och informationsutbyte
- stödja aktörer som identifierar problem med våldsbejakande extremism lokalt
- genomföra riktade utbildningsinsatser.

Uppdraget ska redovisas senast den 15 juni 2016.

Utskottets ställningstagande

Utskottet ser allvarligt på problematiken med att personer reser till konfliktområden för att delta i terroristhandlingar. De som reser iväg utgör ett hot på platsen de reser till och utsätter även sig själva för fara. De som återvänder till Sverige kan också utgöra ett hot mot Sverige och svenska intressen. För att kunna motverka detta krävs en effektiv straffrättslig lagstiftning. Utskottet ser därför positivt på att regeringen tillsatt en särskild utredare som ska analysera behovet av lagändringar i detta sammanhang.

Som framgår ovan ska utredaren enligt sina direktiv analysera behovet av lagändringar för att Sverige ska leva upp till de krav på straffrättslig reglering för att förhindra och bekämpa terrorism som ställs i FN:s säkerhetsråds resolution 2178 (2014). Utredningens uppdrag i denna del är att ta ställning till hur långt resolutionens kriminaliseringskrav sträcker sig i fråga om att resa eller försöka resa i de syften som anges i resolutionen. Utredaren ska också analysera behovet av lagändringar för att Sverige ska leva upp till kravet i resolutionen samt lämna de lagförslag som är nödvändiga. Utredningen ska

redovisa sitt uppdrag senast den 18 juni 2015. Mot bakgrund av detta anser utskottet att riksdagen i nuläget inte bör ta något initiativ. Motionerna 2014/15:1005 (SD) yrkande 4, 2014/15:2936 (SD) yrkande 8 och 2014/15:2996 (M, C, FP, KD) yrkande 1 avstyrks därför.

Det framgår vidare av utredningens direktiv att regeringen anser att det finns anledning att överväga det straffbara området i förhållande till deltagande i en väpnad konflikt utomlands när det sker inom ramen för en terroristorganisation. Regeringen avser enligt direktiven att i ett senare skede återkomma med tilläggsdirektiv. Enligt utskottets uppfattning är det angeläget att en sådan översyn som omnämns i direktiven snarast kommer till stånd. Regeringen bör därför snarast besluta om tilläggsdirektiv i frågan. Vad utskottet nu anfört bör riksdagen med bifall till motion 2014/15:2996 (M, C, FP, KD) yrkande 3 och med delvis bifall till motionerna 2014/15:1529 (M) yrkande 1, 2014/15:1606 (KD), 2014/15:1795 (C), 2014/15:1904 (KD) yrkande 3 och 2014/15:2993 (M) yrkande 19 som sin mening ge regeringen till känna.

Utskottet är inte berett att ställa sig bakom de förslag som framförs i motion 2014/15:1872 (FP) yrkandena 1–3 om att rätten till stöd genom bl.a. socialförsäkring ska dras in under viss tid. Motionen avstyrks.

Det straffrättsliga skyddet för transpersoner

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motioner om det straffrättsliga skyddet för transpersoner.

Jämför särskilda yttrandena 7 (V) och 8 (FP).

Motioner

I partimotion 2014/15:2316 av Jan Björklund m.fl. (FP) yrkande 10 begärs ett tillkännagivande om förstärkning av lagstiftningen mot hatbrott. Motionärerna anför att transpersoner i dag inte omfattas av lagtexten om förbud mot hets mot folkgrupp (16 kap. 8 § brottsbalken). När det gäller straffskärpningsregeln i 29 kap. 2 § 7 brottsbalken kan den visserligen tillämpas även vid brott mot transpersoner, med stöd i lagens formulering ”annan liknande omständighet”. Kännedomen om denna möjlighet varierar dock, och rättstillämpningen riskerar därmed att bli godtycklig. Lagstiftningen måste enligt motionärerna tydliggöras så att transpersoner omfattas.

I kommittémotion 2014/15:190 av Linda Snecker m.fl. (V) yrkande 6 anfördes att bestämmelsen i brottsbalken om hets mot folkgrupp bör ändras så att könsidentitet och könsuttryck omfattas. I yrkande 7 begärs ett tillkännagivande om att åtalsbestämmelsen i 5 kap. 5 § brottsbalken ska utvidgas till att omfatta även könsidentitet och könsuttryck. I yrkande 8 anfördes

att bestämmelsen i brottsbalken om olaga diskriminering bör ändras så att könsidentitet och könsuttryck omfattas. I yrkande 9 anförs att regeringen bör ge rättsväsendets myndigheter i uppgift att öka kunskaperna om straffskärpningsparagrafens innebörd och användningsområde. I yrkande 10 anförs att regeringen bör lägga fram ett förslag till ändring som innebär att brott mot en individ eller grupp på grund av könsidentitet eller könsuttryck ska räknas som försvårande omständighet enligt 29 kap. 2 § 7 brottsbalken.

Bakgrund

Gällande rätt

Hatbrott är inte ett brott som uttryckligen regleras i brottsbalken. Avgörande för om ett brott är att anse som ett hatbrott är motivet till brottet.

I 16 kap. 8 § brottsbalken föreskrivs att den som i ett uttalande eller i ett annat meddelande som sprids hotar eller uttrycker missaktning för en folkgrupp eller en annan sådan grupp av personer med anspelning på ras, hudfärg, nationellt eller etniskt ursprung, trosbekännelse eller sexuell läggning, döms för hets mot folkgrupp till fängelse i högst två år eller, om brottet är ringa, till böter. Är brottet grovt döms till fängelse i lägst sex månader och högst fyra år. Vid bedömning av om brottet är grovt ska särskilt beaktas om meddelandet haft ett särskilt hotfullt eller kränkande innehåll och spritts till ett stort antal personer på ett sätt som varit ägnat att väcka betydande uppmärksamhet.

Genom en lagändring som trädde i kraft den 1 januari 2003 utvidgades bestämmelsen om hets mot folkgrupp till att avse även hets med anspelning på sexuell läggning. I ärendet, som avsåg bl.a. ändringar i tryckfrihetsförordningen, lämnade justitieutskottet ett yttrande till konstitutionsutskottet i de delar som avsåg hets mot folkgrupp m.m. Justitieutskottet lämnade samtidigt ett betänkande till kammaren om brottet övergrepp i rättssak m.m. (prop. 2001/02:59, yttr. 2001/02:JuU4y, bet. 2001/02:JuU12, rskr. 2001/02:164, rskr. 2002/03:8, SFS 2002:800).

I samband med lagändringen uttalade sig justitieutskottet om huruvida även anspelning på sexuell identitet skulle omfattas av bestämmelsen. Utskottet framhöll att man inte ifrågasatte att enskilda transpersoner ofta drabbas av hot, våld och andra kränkningar och att detta naturligtvis inte var acceptabelt. Enligt utskottet tog bestämmelsen om hets mot folkgrupp dock inte sikte på denna typ av övergrepp mot enskilda. Sådana gärningar är kriminaliserade enligt andra bestämmelser. Utskottet ville understryka att de personer som ingår i beteckningen transpersoner naturligtvis inte är mindre skyddsvärda än andra. Men även om det skulle förekomma hetspropaganda mot transpersoner som grupp saknades det enligt utskottet i varje fall belägg för att detta skulle ha skett på ett sådant sätt att det då skulle kunna motivera någon ytterligare begränsning av yttrandefriheten. Denna grupp borde inte vid denna tidpunkt föras in i bestämmelsen om hets mot folkgrupp. Utskottets ställningstagande innebar att regeringens förslag tillstyrktes.

Alla brott som inte uttryckligen är undantagna faller enligt 20 kap. 3 § rättegångsbalken under allmänt åtal. Att ett brott faller under allmänt åtal innebär att målsäganden inte behöver ange brottet till åtal för att åklagaren ska väcka åtal. I brottsbalken är ärekränkingsbrotten i 5 kap. undantagna från allmänt åtal. Det innebär bl.a. att förolämpning inte får åtalas av någon annan än målsäganden. Detta gäller dock inte undantagslöst. Om brottet riktar sig mot någon som är under arton år eller om målsäganden anger brottet till åtal och det anses påkallat från allmän synpunkt, får åklagare enligt 5 kap. 5 § 3 bl.a. åtala för förolämpning mot någon med anspelning på hans eller hennes ras, hudfärg, nationella eller etniska ursprung eller trosbekännelse samt, som stadgas i samma bestämmelse punkt 4, för förolämpning med anspelning på hans eller hennes sexuella läggning. Det tidigare uttryckssättet ”homosexuella läggning” i punkt 4 ersattes genom en lagändring som trädde i kraft den 1 januari 2009 med ”sexuella läggning” (prop. 2007/08:95, bet. 2007/08:AU7, rskr. 2007/08:219). Vidare togs kravet på särskilda skäl för att allmänt åtal ska kunna väckas bort genom en lagändring som trädde i kraft den 1 juli 2014 (prop. 2013/14:47, bet. 2013/14:KU17, rskr. 2013/14:211, SFS 2014:222).

I 16 kap. 9 § första stycket brottsbalken föreskrivs att en näringsidkare som i sin verksamhet diskriminerar någon på grund av hans eller hennes ras, hudfärg, nationella eller etniska ursprung eller trosbekännelse genom att inte gå honom eller henne till handa på de villkor som näringsidkaren i sin verksamhet tillämpar i förhållande till andra, ska dömas för olaga diskriminering. Straffet för brottet är böter eller fängelse i högst ett år.

Enligt paragrafens andra stycke tillämpas den nämnda bestämmelsen också på den som är anställd i en näringsverksamhet eller annars handlar på en näringsidkares vägnar samt på den som är anställd i allmän tjänst eller har ett allmänt uppdrag. Vidare gäller, enligt paragrafens tredje stycke, att ansvar för olaga diskriminering också drabbar en anordnare av en allmän sammankomst eller offentlig tillställning och en medhjälpare till en sådan anordnare, om han eller hon diskriminerar någon på grund av hans eller hennes ras, hudfärg, nationella eller etniska ursprung eller trosbekännelse genom att vägra honom eller henne tillträde till sammankomsten eller tillställningen på de villkor som gäller för andra. Slutligen gäller, enligt paragrafens fjärde stycke, att om någon som avses i paragrafens första till tredje stycken på sätt som där sägs diskriminerar någon annan på grund av hans eller hennes sexuella läggning, inträder också ansvar för olaga diskriminering.

Av 29 kap. 1 § brottsbalken framgår att straff, med beaktande av intresset av en enhetlig rättstillämpning, ska bestämmas inom ramen för den tillämpliga straffskalan efter brottets eller den samlade brottslighetens straffvärde. Vid bedömningen av straffvärdet ska beaktas bl.a. den kränkning som gärningen inneburit, vad den tilltalade insett eller borde ha insett om detta samt de avsikter eller motiv som han eller hon haft.

Av 29 kap. 2 § 7 brottsbalken följer att det vid bedömningen av straffvärdet för ett brott ska ses som en försvårande omständighet om ett motiv för brottet varit att kränka en person, en folkgrupp eller en annan sådan grupp av personer

på grund av ras, hudfärg, nationellt eller etniskt ursprung, trosbekännelse, sexuell läggning eller annan liknande omständighet. Bestämmelsen omfattar således kränkningar av individer och grupper på grund av andra omständigheter som är hänförliga till individen eller gruppen, som liknar de specifika omständigheter som räknas upp i bestämmelsen. Som exempel på sådana omständigheter har i förarbetena nämnts transvestism och transsexualism (prop. 2001/02:59 s. 61).

Pågående arbete

Regeringen beslutade den 31 juli 2014 att en särskild utredare ska överväga om det straffrättsliga skyddet för transpersoner ska stärkas (dir. 2014:115). Utredaren ska vidare överväga om termen könsöverskridande identitet eller uttryck ska ändras i de författningar där den förekommer och om termerna ras och rasmässig ska utmönstras ur lagstiftningen. I uppdraget ingår att

- ta ställning till om transpersoner bör höra till de grupper eller personkretsar som omfattas av tryckfrihetsförordningens, yttrandefrihetsgrundlagens och brottsbalkens bestämmelser om hets mot folkgrupp samt brottsbalkens bestämmelser om olaga diskriminering och åtal för förolämpning
- ta ställning till om eventuella ändringar i de nämnda bestämmelserna bör medföra någon ändring i straffskärpningsregeln i 29 kap. 2 § 7 brottsbalken
- ta ställning till behovet av en ändring av termen könsöverskridande identitet eller uttryck och definitionen i diskrimineringslagen och andra författningar där uttrycket förekommer
- ta ställning till om termerna ras och rasmässig, använda om människor, bör tas bort från de lagar där de fortfarande förekommer och eventuellt ersättas med något annat uttryck
- lämna nödvändiga författningsförslag.

Uppdraget ska redovisas senast den 7 december 2015.

Polismyndigheten har haft i uppdrag att utveckla arbetet för att bekämpa hatbrott (Ju2014/1684/PO). I uppdraget ingick också att i samråd med Åklagarmyndigheten och Brå verka för en enhetlig praktisk tillämpning av begreppet hatbrott. Uppdraget redovisades den 4 mars 2015 (rapport A121.608/2014). I rapporten anför Polismyndigheten bl.a. följande.

Utöver att stärka förmågan att bekämpa hatbrott i enlighet med regeringsuppdraget, kommer Polismyndigheten (polisen) därför att ta ett samlat grepp kring de brott som har den gemensamma faktorn att de hotar de grundläggande fri- och rättigheterna. Polisens åtgärder på detta område tangerar till en del Säkerhetspolisens uppdrag och därför förstärks också det samarbetet ytterligare genom regelbundna avstämningar på nationell och regional nivå.

Polisen kommer att höja sin ambitionsnivå ytterligare och vidga uppdraget från utredning och lagföring till att omfatta ett mer utvecklat brottsförebyggande arbete, främst genom att ta en utökad kontakt och dialog med utsatta grupper, organisationer och personer.

Av Polismyndighetens regleringsbrev för 2015 framgår att regeringen, efter att uppdraget har redovisats, avser att återkomma om hur arbetet med att bekämpa hatbrott bör stärkas.

Regeringen beslutade i januari 2002 att tillsätta en parlamentariskt sammansatt kommitté (Diskrimineringskommittén) med uppdrag att överväga en sammanhållen diskrimineringslagstiftning. Diskrimineringskommittén hade även i uppdrag att överväga om straffbestämmelsen om olaga diskriminering i 16 kap. 9 § brottsbalken borde ersättas med någon annan typ av reglering. Kommittén anförde i sitt slutbetänkande En sammanhållen diskrimineringslagstiftning (SOU 2006:22) bl.a. att den straffrättsliga bestämmelsen om olaga diskriminering i 16 kap. 9 § brottsbalken inte borde upphävas. En avkriminalisering var enligt utredningen olämplig både ur allmänpreventiv synvinkel och på grund av kriminaliseringens symbolfunktion. Enligt utredningen borde frågan om en förstärkning av bestämmelsen om olaga diskriminering utredas vidare i särskild ordning. I det sammanhanget borde det övervägas om straffansvar borde införas även för den som diskriminerar en person på grund av kön, könsidentitet, funktionsnedsättning eller ålder. Utredningen föreslog vidare att kön och könsidentitet skulle införas som diskrimineringsgrund, vilket skulle innebära att diskrimineringslagstiftningen kom att omfatta gruppen transpersoner. Dessutom föreslogs att termen ”homosexuell läggning” skulle ersättas med termen ”sexuell läggning” bl.a. i 5 kap. 5 § första stycket och 16 kap. 9 § fjärde stycket brottsbalken (s. 26 f.). Riksdagen beslutade i maj 2008 (prop. 2007/08:95, bet. 2007/08:AU7, rskr. 2007/08:219, SFS 2008:569), i enlighet med Diskrimineringskommitténs förslag, att ersätta det tidigare uttryckssättet ”homosexuella läggning” i de respektive lagrummen med ”sexuella läggning”. Ändringen trädde i kraft den 1 januari 2009. När det gäller de övriga föreslagna ändringarna i 16 kap. 9 § anför regeringen i proposition 2007/08:95 (s. 90) att den avser att återkomma till frågan om en översyn av bestämmelsen i ett annat sammanhang.

Tidigare utskottsbehandling

Utskottet behandlade motionsyrkanden delvis liknande de nu aktuella i betänkande 2010/11:JuU8 (s. 11 f.). Utskottet anförde då att det hade förståelse för synpunkterna om anspelning på sexuell identitet (könsidentitet) och könsuttryck men såg då inte anledning att föra in anspelningar på detta i bestämmelsen om hets mot folkgrupp. Utskottet, som konstaterade att sexuell läggning sedan den 1 januari 2009 är en av de undantagssituationer som omfattas av 5 kap. 5 § brottsbalken, ansåg vidare inte att riksdagen borde ta något initiativ för att utvidga antalet undantagssituationer som omfattas av bestämmelsen. När det gällde bestämmelsen om olaga diskriminering noterade utskottet att regeringen i ett uttalande, som enligt vad utskottet informerats om alljämt ägde giltighet, anförde att den avsåg att återkomma till frågan i ett annat sammanhang. Utskottet anförde slutligen att straffskärpningsbestämmelsen i

29 kap. 2 § 7 brottsbalken torde vara tillämplig på situationer där en person eller en grupp av personer kränks på grund av t.ex. transsexualism. Motionsyrkandena avstyrktes. Riksdagen följde utskottet (prot. 2010/11:52).

Utskottets ställningstagande

Som framgår ovan har en särskild utredare fått i uppdrag att överväga om det straffrättsliga skyddet för transpersoner ska stärkas. Detta arbete bör inte föregripas. Utskottet avstyrker därför motionerna 2014/15:190 (V) yrkandena 6–8 och 10 och 2014/15:2316 (FP) yrkande 10.

Som också framgår ovan har Polismyndigheten haft i uppdrag att utveckla arbetet för att bekämpa hatbrott. I uppdraget har vidare ingått att i samråd med Åklagarmyndigheten och Brå verka för en enhetlig praktisk tillämpning av begreppet hatbrott. Uppdraget har helt nyligen redovisats. Av Polismyndighetens regleringsbrev framgår att regeringen, efter att uppdraget har redovisats, avser att återkomma om hur arbetet med att bekämpa hatbrott bör stärkas. Därför finns det i nuläget inte någon anledning för riksdagen att ta något initiativ. Motion 2014/15:190 (V) yrkande 9 avstyrks.

Reservationer

1. Mord, punkt 1 (SD)

av Kent Ekeroth (SD) och Adam Marttinen (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2014/15:2493 av Richard Jomshof och Kent Ekeroth (SD) yrkandena 1 och 2.

Ställningstagande

Den förra regeringen valde att skärpa straffet för mord. Syftet med ändringen var att livstidsstraffet ska kunna användas i betydligt större utsträckning och utgöra ett normalstraff i den bemärkelsen att det förutses dömas ut i en majoritet av fallen. Det är dock viktigt att poängtera att den genomförda straffskärpningen sannolikt inte kommer att innebära något mer än en återgång till en praxis snarlik den vi hade för bara några år sedan. År 2006 var siffran för andelen utdömda livstidsstraff för mord nämligen 44 procent, vilket får anses ligga mycket nära vad som förutsågs i samband med lagändringen. Straffskärpningen får därför anses vara mer av reparativ karaktär än en reell straffskärpning.

Vi anser att straffet för mord ska skärpas till fängelse i exempelvis mellan 18 och 40 år. Vidare anser vi att livstidsstraffet ska vara förbehållet de allra värsta mördarna, men att straffet till skillnad mot hur det är i dag i regel inte ska omvandlas till ett tidsbestämt straff. Vi menar att livstidsstraffet just ska vara ett riktigt livstidsstraff. Regeringen bör återkomma med ett förslag som tillgodoser vad vi nu anfört.

2. Starka laserpekare, punkt 2 (SD)

av Kent Ekeroth (SD) och Adam Marttinen (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2014/15:2524 av Kent Ekeroth m.fl. (SD) yrkande 26.2.

Ställningstagande

De laserpekare i fickformat, där s.k. gröna lasrar är mest kända, är mycket kraftiga och har egentligen bara ett enda användningsområde, nämligen att skada synen på människor eller djur. Andra svagare laserpekare uppfyller syftet att peka.

Om en person blir belyst med med grön laser kan det leda till att personen blir blind eller drabbas av andra bestående ögonskador. Likaså kan allvarliga olyckor bli följden om det är en bilförare som bländas. Vi vill i sammanhanget betona att skador på ögonen hör till de mest allvarliga skador man kan få. Det är angeläget att domstolarna har kunskap om de allvarliga konsekvenser grön laser kan få och tar hänsyn till detta vid rättstillämpningen. Ett avsiktligt användande av grön laser mot en annan person bör enligt min mening i allmänhet rubriceras som synnerligen grov misshandel eller försök till sådant brott. Regeringen bör vidta de åtgärder som behövs för att tillgodose vad vi nu anfört.

3. Barnmisshandelsbrott, punkt 3 (C)

av Johan Hedin (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2014/15:2456 av Johan Hedin (C) yrkande 1.

Ställningstagande

Barn är en grupp som behöver extra skydd, och politiken bör alltid sätta barnen främst. Polisen får in allt fler anmälningar om barnmisshandel – de senaste 30 åren har antalet tredubblats. De flesta anmälningarna gäller barn mellan 7 och 14 år. År 2013 anmäldes sammantaget 17 500 misshandelsbrott mot barn i åldern 0–17 år. Det motsvarar vart femte av alla anmälda misshandelsbrott. Av dessa riktades 60 procent mot pojkar och 40 procent mot flickor. För att motverka denna utveckling och för att visa hur allvarligt samhället ser på brott mot en av våra mest utsatta grupper anser jag att ett nytt barnmisshandelsbrott, som inkluderar såväl fysisk som psykisk misshandel, ska införas i brottsbalken. Regeringen bör återkomma med ett sådant förslag.

4. Misshandel av gravida, punkt 4 (SD)

av Kent Ekeröth (SD) och Adam Marttinen (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2014/15:1542 av Johnny Skalin (SD) och 2014/15:2524 av Kent Ekeröth m.fl. (SD) yrkande 3.

Ställningstagande

I såväl den svenska som utländska debatten råder det delade meningar om när ett befruktat ägg räknas som en människa. Men alldeles oavsett när kvinnor i laglig mening har eller ska ha rätt att göra abort bör varje gravid kvinna som inte har för avsikt att avsluta graviditeten ha rätten att själv få räkna sin graviditet som ett resultat av ett nytt liv. Mot den bakgrunden bör rättspraxis kring synen på våld mot gravida ändras så att våld mot gravida ses som inte enbart misshandel mot en individ utan mot två individer – och detta oavsett om gärningsmannen kände till att den misshandlade kvinnan var gravid eller inte.

Våldsbrott mot gravida bör i allmänhet bedömas som grov misshandel eftersom det måg om särskild hänsynslöshet då våld mot gravida även drabbar ytterligare en individ som under alla omständigheter är oskyldig och som dessutom helt saknar möjlighet att värja sig mot attacken. Om graviditeten avbryts på grund av våldet eller om embryot eller fostret skadas är det givetvis en omständighet som gör att gärningen ska bedömas som ännu allvarligare. När det gäller straffvärdesbedömningen finns det dessutom anledning att erinra om bestämmelsen i 29 kap. 2 § brottsbalken om att det särskilt ska beaktas om någon visat stor hänsynslöshet eller utnyttjat någon annans skyddslösa ställning eller svårigheter att värja sig.

Vi vill framhålla vikten av att de ovanstående bestämmelserna tillämpas i de situationer vi beskrivit. Regeringen bör vidta de åtgärder som behövs för att tillgodose vad vi nu anfört.

5. Straffbestämmelsen om människohandel, punkt 5 (C)

av Johan Hedin (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2014/15:2456 av Johan Hedin (C) yrkande 13 och avslår motion 2014/15:1711 av Tuve Skånberg (KD) yrkande 6.

Ställningstagande

Människohandeln är i dag större än den någonsin tidigare har varit i mänsklighetens historia, men ändå är det väldigt sällan någon döms för detta brott. Regeringen bör ta tydliga steg mot en effektivare lagstiftning som är tillämpbar för alla sorters människohandel och för alla de led som är inblandade i människohandeln.

6. Skärpta straff för människohandel och koppleri, punkt 6 (S, MP, V)

av Annika Hirvonen (MP), Helene Petersson i Stockaryd (S), Elin Lundgren (S), Arhe Hamednaca (S), Susanne Eberstein (S), Petter Löberg (S), Linda Snecker (V) och Lawen Redar (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen avslår motionerna

2014/15:2524 av Kent Ekeroth m.fl. (SD) yrkande 37 och

2014/15:2972 av Beatrice Ask m.fl. (M, C, FP, KD) yrkande 2.

Ställningstagande

I september 2014 tillsattes en utredning som bl.a. ska utvärdera tillämpningen av bestämmelsen om människohandelsbrott och vid behov föreslå de förändringar som behövs för att säkerställa ett starkt och ändamålsenligt skydd mot människohandel (dir. 2014:128). Uppdraget ska redovisas senast den 9 mars 2016. Denna redovisning bör inte föregripas. Riksdagen bör därför inte göra något tillkännagivande i frågan.

7. Nationell handlingsplan mot människohandel, punkt 8 (C)

av Johan Hedin (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 8 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2014/15:2456 av Johan Hedin (C) yrkande 10.

Ställningstagande

Människohandel är ett vidrigt brott och står i stark kontrast mot de värden som vår demokrati står för. Människors frihet, deras rådande över sin tanke och tid,

sin kropp och sin själ, är grundläggande rättigheter som måste försvaras med kraft. All människohandel är oacceptabel, oavsett i vilket syfte människohandeln sker. Regeringen bör därför agera för att se till att Sverige får en nationell handlingsplan mot alla former av människohandel.

8. Utvärdering av straffskärpning för fridskränkingsbrott, punkt 11 (M, C, FP, KD)

av Beatrice Ask (M), Krister Hammarbergh (M), Anti Avsan (M), Johan Hedin (C), Anders Hansson (M), Roger Haddad (FP) och Andreas Carlson (KD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 11 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2014/15:2973 av Beatrice Ask m.fl. (M, C, FP, KD) yrkande 6.

Ställningstagande

Det är angeläget att rättsväsendet har ändamålsenliga verktyg för att skydda brottsoffren. Straffen för grov fridskränkning och grov kvinnofridskränkning skärptes den 1 juli 2013. Vi anser att effekterna av den straffskärpningen bör utvärderas. Om reformen inte fått avsedd effekt kan det bli aktuellt att skärpa straffen ytterligare. Regeringen bör således låta utvärdera de nu aktuella lagändringarna.

9. Barnfridskränkingsbrott, punkt 12 (C)

av Johan Hedin (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 12 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2014/15:2456 av Johan Hedin (C) yrkande 2.

Ställningstagande

Barn behöver lugn och stabilitet under uppväxten, och de ska kunna leva fritt från hot och övergrepp. Dessvärre förekommer det att barn utsätts för upprepade brott i form av misshandel, olaga förföljelse, olaga hot och liknande, inte sällan från en vårdnadshavare. Ett nytt barnfridskränkingsbrott,

med en högre straffskala än vad som gäller för andra fridskränkingsbrott, bör därför införas i brottsbalken. Detta skulle visa hur allvarligt samhället ser på brott mot barn. Regeringen bör återkomma med ett sådant lagförslag.

10. Våldtäktsbrottets utformning m.m., punkt 17 (M, C, FP, KD)

av Beatrice Ask (M), Krister Hammarbergh (M), Anti Avsan (M), Johan Hedin (C), Anders Hansson (M), Roger Haddad (FP) och Andreas Carlson (KD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 17 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2014/15:2973 av Beatrice Ask m.fl. (M, C, FP, KD) yrkande 9,

bifaller delvis motionerna

2014/15:2 av Karin Karlsbro (FP),

2014/15:287 av Edward Riedl (M),

2014/15:2456 av Johan Hedin (C) yrkande 4 och

2014/15:2876 av Fredrik Schulte (M) samt

avslår motionerna

2014/15:137 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkandena 1–3,

2014/15:756 av Yasmine Larsson (S),

2014/15:2163 av Veronica Lindholm m.fl. (S) yrkandena 1 och 2,

2014/15:2291 av Hillevi Larsson (S),

2014/15:2446 av Désirée Pethrus (KD) yrkande 4 och

2014/15:2456 av Johan Hedin (C) yrkande 8.

Ställningstagande

Den förra regeringen tillsatte i augusti 2014 en utredning om översyn av våldtäktsbrottet (dir. 2014:123). I uppdraget ingår att göra en praxisgenomgång i syfte att kartlägga hur våldtäktsbrottet har tolkats och tillämpats. Utredaren ska vidare lämna förslag på hur en reglering av ett särskilt straffansvar för oaktsamhetsbrott i fråga om våldtäkt bör utformas samt överväga om det bör införas en samtyckesbaserad regleringsmodell för våldtäkt. Därutöver ska utredaren granska och analysera hur de brottsbekämpande myndigheterna utreder våldtäktsärenden och hur rättsväsendet i övrigt hanterar sådana ärenden samt analysera varför så få våldtäktsanmälningar leder till åtal och fällande dom. Översynen innefattar även att utredaren ska överväga åtgärder för hur rättsväsendet ytterligare kan förbättra sitt arbete på området. Det är viktigt att utredningen genomförs i enlighet med dessa direktiv.

11. Våldtäktsbrottets utformning m.m., punkt 17 (V)

av Linda Snecker (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 17 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2014/15:137 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkandena 1 och 3 samt avslår motionerna

2014/15:2 av Karin Karlsbro (FP),

2014/15:137 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkande 2,

2014/15:287 av Edward Riedl (M),

2014/15:756 av Yasmine Larsson (S),

2014/15:2163 av Veronica Lindholm m.fl. (S) yrkandena 1 och 2,

2014/15:2291 av Hillevi Larsson (S),

2014/15:2446 av Désirée Pethrus (KD) yrkande 4,

2014/15:2456 av Johan Hedin (C) yrkandena 4 och 8,

2014/15:2876 av Fredrik Schulte (M) och

2014/15:2973 av Beatrice Ask m.fl. (M, C, FP, KD) yrkande 9.

Ställningstagande

En utredning om en översyn av våldtäktsbrottet tillsattes i augusti 2014. Utredningen ska bl.a. överväga om det bör införas en samtyckesbaserad regleringsmodell för våldtäkt (dir. 2014:123).

Jag vill framhålla att frågan om ett samtyckeskrav har utretts tidigare, senast av 2008 års sexualbrottsutredning. I det betänkande som utredningen presenterade i oktober 2010 (SOU 2010:71) rekommenderade utredningen att en kompletterande samtyckesbaserad bestämmelse borde införas för att den svenska lagstiftningen skulle leva upp till de krav som ställs i artikel 3 och 8 i Europakonventionen så som de kommit till uttryck i den s.k. Bulgariendomen (M.C. v. Bulgaria). Kraven innebär att den materiella straffrätten ska täcka varje sexuell handling som skett utan samtycke.

Europakonventionen är sedan 1995 svensk lag, och därför måste vår lagstiftning alltid prövas mot de krav som konventionen ställer upp till skydd för människor. I 2008 års sexualbrottsutredning framhölls att det är kränkningen som ska vara i fokus och inte det hot eller tvång som används, vilket är fallet i vår nuvarande sexualbrottslagstiftning.

Den 1 augusti 2014 trädde Europarådets konvention om förebyggande och bekämpning av våld mot kvinnor och av våld i hemmet (Istanbulkonventionen) i kraft. Den antogs den 11 maj 2011, och hittills har 14 länder, däribland Sverige, ratificerat konventionen och därmed förbundit

sig att straffbelägga uppsåtliga sexuella gärningar där samtycke saknas. Istanbulkonventionen slår bl.a. fast att samtycke ska lämnas av egen fri vilja och bedömas med hänsyn till förhållandena i det enskilda fallet.

Det kan således konstateras att Sverige i dag inte har en sexualbrottslagstiftning som lever upp till de krav som bl.a. Europakonventionen ställer, eftersom vår materiella straffrätt inte täcker varje sexuell handling som skett utan samtycke. Det finns tvärtom många luckor i vår sexualbrottslagstiftning där ansvar inte kan utkrävas.

Jag anser att införandet av ett samtyckeskraV inte kan vänta längre. Lagstiftningen ska klargöra att sex kräver frivillighet och samtycke från alla deltagande parter. Jag anser därför att regeringen omgående bör återkomma med ett förslag till riksdagen i enlighet med det alternativa lagförslag som lades fram i bilaga 3 till betänkandet av 2008 års sexualbrottsutredning.

Jag vill också framhålla vikten av kompetenshöjning inom rättsväsendet. Enligt min mening finns det i dag kompetensbrister inom rättsväsendet när det gäller sexualbrott. I flera uppmärksammade fall anser jag att det har varit tydligt att rätten låtit rådande föreställningar om kön och sexualitet stå i vägen för en korrekt och objektiv bedömning. Följden har blivit att domstolarnas bedömningar inte stämmer överens med lagstiftarnas intentioner. Kunskapen om våldtäkt och sexuella övergrepp behöver intensifieras inom hela rättskedjan. Jag anser därför att regeringen bör se till att det vidtas ytterligare åtgärder för att höja kompetensen när det gäller sexualbrott inom rättsväsendet.

12. Hedersrelaterade brott, punkt 25 (M, C, FP, KD)

av Beatrice Ask (M), Krister Hammarbergh (M), Anti Avsan (M), Johan Hedin (C), Anders Hansson (M), Roger Haddad (FP) och Andreas Carlson (KD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 25 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2014/15:2973 av Beatrice Ask m.fl. (M, C, FP, KD) yrkande 3 och avslår motionerna

2014/15:1725 av Désirée Pethrus (KD) och

2014/15:1888 av Robert Hannah m.fl. (FP).

Ställningstagande

Tusentals personer lever under hot från sina anhöriga på grund av en s.k. hederskultur. Detta är oacceptabelt. Samhället ska markera med kraft mot dessa brott. Individuella fri- och rättigheter är universella, och ingen

inskränkning ska kunna rättfärdigas med kultur eller tradition. Det är angeläget att rättsväsendet har verktyg för att skydda brottsoffren. Regeringen bör överväga och vidta åtgärder som krävs för att bättre kunna bekämpa denna typ av brottslighet. Det kan handla om såväl ökade prioriteringar som skärpta straff.

13. Inbrottsstöld, punkt 26 (S, MP, V)

av Annika Hirvonen (MP), Helene Petersson i Stockaryd (S), Elin Lundgren (S), Arhe Hamednaca (S), Susanne Eberstein (S), Petter Löberg (S), Linda Snecker (V) och Lawen Redar (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 26 borde ha följande lydelse:

Riksdagen avslår motionerna

2014/15:2246 av Tina Ghasemi (M) och

2014/15:2970 av Beatrice Ask m.fl. (M, C, FP, KD) yrkande 2.

Ställningstagande

Egendomsskyddsutredningen föreslog i sitt betänkande SOU 2013:85 att när det gäller vad som ska bedömas som grov stöld bör inte bara intrång i en permanentbostad beaktas utan även intrång i annat liknande boende. Utredningen bereds för närvarande i Regeringskansliet. Denna utredning bör inte föregripas. Det finns inte någon anledning för riksdagen att göra ett tillkännagivande.

14. Ringa stöld, punkt 27 (M, C, FP, KD)

av Beatrice Ask (M), Krister Hammarbergh (M), Anti Avsan (M), Johan Hedin (C), Anders Hansson (M), Roger Haddad (FP) och Andreas Carlson (KD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 27 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2014/15:2970 av Beatrice Ask m.fl. (M, C, FP, KD) yrkande 3.

Ställningstagande

Egendomsskyddsutredningen föreslog i sitt betänkande SOU 2013:85 att brottsbeteckningen snatteri skulle bytas ut mot ringa stöld. Vi anser att denna

förändring är angelägen eftersom den markerar allvaret i brottsligheten. Regeringen bör återkomma med ett lagförslag som tillgodoser detta.

15. Metallstölder, punkt 29 (M, C, FP, KD)

av Beatrice Ask (M), Krister Hammarbergh (M), Anti Avsan (M), Johan Hedin (C), Anders Hansson (M), Roger Haddad (FP) och Andreas Carlson (KD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 29 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2014/15:43 av Johan Pehrson (FP) yrkande 2 och 2014/15:2970 av Beatrice Ask m.fl. (M, C, FP, KD) yrkande 5.

Ställningstagande

Stölder av koppar och metaller har blivit ett allt större problem under senare tid. I många fall leder dessa stölder till allvarliga följdverkningar. Det kan t.ex. handla om en gammal kyrka som till följd av en takstöld drabbas av omfattande vattenskador eller att stöld av metaller från en järnväg leder till stora förseningar eller allvarliga olyckor. Sådana omständigheter måste leda till att domstolarna ser allvarligt på gärningar av detta slag. Även i övrigt bör samhällets insatser för att motverka den här typen av brottslighet förstärkas. Regeringen bör vidta åtgärder som tillgodoser vad vi nu anført.

16. Skärpning av straffet för bedrägeri m.m., punkt 30 (S, MP, V)

av Annika Hirvonen (MP), Helene Petersson i Stockaryd (S), Elin Lundgren (S), Arhe Hamednaca (S), Susanne Eberstein (S), Petter Löberg (S), Linda Snecker (V) och Lawen Redar (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 30 borde ha följande lydelse:

Riksdagen avslår motionerna 2014/15:197 av Roger Haddad (FP) och 2014/15:2969 av Beatrice Ask m.fl. (M, C, FP, KD) yrkande 4.

Ställningstagande

Egendomsskyddsutredningen har lagt fram en rad förslag för att stärka det straffrättsliga skyddet för egendom (SOU 2013:85). Betänkandet bereds i Regeringskansliet. Vi konstaterar att utredningen kommit fram till att de nuvarande straffskalorna för egendomsbrott är tillräckligt vida för att täcka även omfattande och systematisk brottslighet, men att de inte utnyttjas i den utsträckning som lagstiftaren avsett och som skulle vara möjlig. Detsamma gäller enligt utredningen den förhöjda straffskala som får tillämpas vid flera brott. Enligt vår uppfattning bör riksdagen inte i nuläget ta något initiativ till skärpning av straffen. Vi är inte heller beredda att ställa oss bakom förslaget om en översyn av bedrägeribrottet utan anser att beredningen av betänkandet bör avvaktas. Något tillkännagivande till regeringen bör därmed inte göras.

17. Identitetsstöld, punkt 31 (S, MP, V)

av Annika Hirvonen (MP), Helene Petersson i Stockaryd (S), Elin Lundgren (S), Arhe Hamednaca (S), Susanne Eberstein (S), Petter Löberg (S), Linda Snecker (V) och Lawen Redar (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 31 borde ha följande lydelse:

Riksdagen avslår motionerna

2014/15:1617 av Sofia Damm (KD),

2014/15:2413 av Finn Bengtsson m.fl. (M) och

2014/15:2969 av Beatrice Ask m.fl. (M, C, FP, KD) yrkande 3.

Ställningstagande

Vi anser att det är angeläget att identitetsstöld kriminaliseras. Egendomsskyddsutredningen har lagt fram förslag om bl.a. identitetsstölder (SOU 2013:85). Betänkandet bereds i Regeringskansliet, och justitie- och migrationsministern uttalade i en interpellationsdebatt i slutet av januari 2015 att regeringen avser att lägga fram ett förslag till kriminalisering under våren (ip. 2014/15:193). En proposition är enligt Regeringskansliets propositionsförteckning för riksmötet 2014/15 planerad till september 2015. Någon anledning för riksdagen att nu göra ett tillkännagivande i frågan finns därmed inte.

18. Systematiska fakturabedrägerier, punkt 33 (S, MP, V)

av Annika Hirvonen (MP), Helene Petersson i Stockaryd (S), Elin Lundgren (S), Arhe Hamednaca (S), Susanne Eberstein (S), Petter Löberg (S), Linda Snecker (V) och Lawen Redar (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 33 borde ha följande lydelse:

Riksdagen avslår motionerna

2014/15:843 av Lars-Arne Staxäng m.fl. (M),

2014/15:2969 av Beatrice Ask m.fl. (M, C, FP, KD) yrkande 5 och

2014/15:2972 av Beatrice Ask m.fl. (M, C, FP, KD) yrkande 7.

Ställningstagande

Vi anser att det är mycket angeläget att det straffrättsliga skyddet mot systematiska fakturabedrägerier stärks. Egendomsskyddsutredningen överlämnade i december 2013 betänkande SOU 2013:85 till regeringen. I betänkandet lämnas bl.a. förslag på en ny straffbestämmelse som tar sikte på systematiska fakturabedrägerier, grovt fordringsbedrägeri. Utredningens förslag har remitterats, och många remissinstanser är positiva till förslagen. Remissinstanserna lämnar emellertid också en rad synpunkter som nog måste övervägas i den fortsatta beredningen. Eftersom det således pågår ett arbete i Regeringskansliet i frågan saknas det anledning för riksdagen att i nuläget ta något initiativ.

19. Djurplågeri, punkt 34 (SD)

av Kent Ekeröth (SD) och Adam Martinen (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 34 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna

2014/15:2784 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkandena 2 och 3 samt

2014/15:2926 av Richard Jomshof m.fl. (SD) yrkande 1 och

avslår motion

2014/15:2926 av Richard Jomshof m.fl. (SD) yrkande 2.

Ställningstagande

Maximistrafvet för djurplågeri har aldrig dömts ut, trots att det finns exempel på fall där tortyrliknande metoder använts. Det absolut vanligaste straffet för djurplågeri är dagsböter. Vi anser att straffen bör skärpas så att brottslighetens allvar tydliggörs. För att möjliggöra detta förordar vi införandet av brottsrubriceringen ”grovt djurplågeri” med en strängare straffskala än vad som gäller för brott av normalgraden. Regeringen bör återkomma med ett lagförslag som tillgodoser vad vi nu anfört.

20. Hot mot förtroendevalda, punkt 35 (SD)

av Kent Ekeroth (SD) och Adam Marttinen (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 35 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2014/15:2524 av Kent Ekeroth m.fl. (SD) yrkande 36 och avslår motionerna

2014/15:183 av Maria Malmer Stenergard och Annicka Engblom (M) yrkandena 1 och 2,

2014/15:336 av Andreas Norlén och Finn Bengtsson (M) och

2014/15:2326 av Birgitta Ohlsson (FP).

Ställningstagande

Sverige har i dag ett speciellt skydd för exempelvis poliser, tulltjänstemän, ordningsvakter, väktare och trafiktjänstemän. Skyddet regleras i 17 kap. brottsbalken om brott mot allmän verksamhet, och skyddsintresset rör personer som fullgör myndighetsutövning. Högsta domstolen har i en dom förklarat att de kategorier som avses är befattningshavare som utövar funktioner som är viktiga för det allmänna. Högsta domstolen beskriver även en gärning mot en tjänsteman som ett artbrott med en stark presumtion för fängelse eftersom befattningshavare som utövar funktioner som är viktiga för det allmänna inte ska hindras att utöva dessa effektivt och opartiskt. Detta skydd täcker emellertid inte folkvalda politiker. Vi menar dock att folkvalda politiker på samma sätt som poliser, väktare och trafiktjänstemän utför viktiga funktioner för samhället och att de därmed bör omfattas av det extra skydd som lagen i dagsläget ger för tjänstemän. Deras uppgifter är centrala i det demokratiska systemet, och hot eller våld mot dessa måste anses vara minst lika allvarligt som hot mot tjänstemän. Vi anser därför att politiker som är folkvalda till kommunerna, landstingen, regionerna eller riksdagen ska omfattas av skyddet i 17 kap. brottsbalken om brott mot allmän verksamhet. Regeringen bör återkomma med ett lagförslag som tillgodoser vad vi nu anfört.

21. Hot mot förtroendevalda, punkt 35 (FP)

av Roger Haddad (FP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 35 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2014/15:2326 av Birgitta Ohlsson (FP),

bifaller delvis motion

2014/15:336 av Andreas Norlén och Finn Bengtsson (M) och

avslår motionerna

2014/15:183 av Maria Malmer Stenergard och Annicka Engblom (M) yrkandena 1 och 2 samt

2014/15:2524 av Kent Ekeröth m.fl. (SD) yrkande 36.

Ställningstagande

Demokratin bygger på att människor kan, vill och vågar engagera sig. Ett angrepp mot en förtroendevald, oavsett om det sker genom hot eller våld, är också ett angrepp mot demokratin. Var femte förtroendevald i riksdagen och kommunfullmäktige utsattes under 2012 för hot, trakasserier och våld i samband med sina politiska uppdrag, visar Brottsförebyggande rådets rapporter. Detta påverkar det politiska engagemanget. Mer än var tionde förtroendevald har därför undvikit att engagera sig i eller uttala sig i en specifik fråga på grund av att de redan är utsatta eller är rädda för att bli utsatta.

Justitiedepartementet gav i januari 2014 en utredare i uppdrag att genomföra en kartläggning av domar för brott mot politiskt förtroendevalda (Ju2014/235/P). Enligt utredningen saknas fokus på att gärningen inte enbart riktats mot den förtroendevalde som enskild person, utan även mot det demokratiska system som han eller hon företräder. Detta är enligt min uppfattning allvarligt.

Det krävs en straffskärpning när det gäller våld, hot och trakasserier mot förtroendevalda. Regeringen bör återkomma med ett förslag som tillgodoser vad jag nu anfört.

22. Drogen kat, punkt 37 (SD)

av Kent Ekeröth (SD) och Adam Marttinen (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 37 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2014/15:2524 av Kent Ekeröth m.fl. (SD) yrkande 35.

Ställningstagande

Kat är narkotikaklassat i Sverige sedan 1989, men smugglingen av drogen har ökat markant sedan 2000. Enligt uppgift har den ökade användningen av kat i Europa fått till följd att bönder i Etiopien nu skiftar gröda från kaffe till kat. I

Sverige leder katmissbruket till svåra integrationsproblem inom vissa befolkningsgrupper. Trots detta tillämpas bestämmelserna om grov narkotikasmuggling först vid en insmugglad mängd på 200 kilo kat. Enligt vår mening bör bestämmelserna om grov narkotikasmuggling tillämpas när det är fråga är om 20 kilo kat eller mer. Regeringen bör återkomma med ett förslag som tillgodoser vad vi nu anför.

23. Skärpta straff för vissa allvarliga våldsbrott, punkt 45 (S, MP, V)

av Annika Hirvonen (MP), Helene Petersson i Stockaryd (S), Elin Lundgren (S), Arhe Hamednaca (S), Susanne Eberstein (S), Petter Löberg (S), Linda Snecker (V) och Lawen Redar (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 45 borde ha följande lydelse:

Riksdagen avslår motionerna

2014/15:289 av Edward Riedl (M),

2014/15:1758 av Lars Hjalmered (M),

2014/15:2524 av Kent Ekeroth m.fl. (SD) yrkande 2,

2014/15:2970 av Beatrice Ask m.fl. (M, C, FP, KD) yrkande 7 och

2014/15:2972 av Beatrice Ask m.fl. (M, C, FP, KD) yrkande 5.

Ställningstagande

I betänkandet Straffskalorna för allvarliga våldsbrott (SOU 2014:18) föreslås att straffen för en rad allvarliga våldsbrott skärps. Betänkandet bereds för närvarande i Regeringskansliet. Denna beredning bör inte föregripas. Riksdagen bör därför inte göra något tillkännagivande i frågan.

24. Skärpta straff för vissa brott som särskilt drabbar kvinnor, punkt 46 (SD)

av Kent Ekeroth (SD) och Adam Marttinen (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 46 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2014/15:2871 av Mattias Karlsson m.fl. (SD) yrkande 11.

Ställningstagande

Vissa typer av brottskategorier utmärker sig som särskilt knutna till kvinnovåld. Sexualbrott, olaga förföljelse och fridskränkingsbrott riktar sig oftast mot kvinnor. Detta visar också att dessa brott utgör betydande komponenter i kvinnovåldets struktur. Även brottens natur vittnar om detta: våld i nära relationer, förföljelse, våldtäkter och sexuellt ofredande. Att motverka dessa brott är en viktig del i arbetet med att motverka kvinnovåld och öka kvinnors trygghet.

Vi vill kraftigt skärpa straffen för dessa mycket integritetskränkande brott. Straffen bör skärpas så att de både upplevs som avskräckande och samtidigt skyddar samhället. I kombination med övriga åtgärder – t.ex. kameraövervakning – är skärpta straff en nyckel till ett tryggare samhälle. Regeringen bör återkomma med ett förslag som tillgodoser det vi nu anfört.

25. Straffvärdesbestämning vid flerfaldig brottslighet, punkt 48 (S, MP, V)

av Annika Hirvonen (MP), Helene Petersson i Stockaryd (S), Elin Lundgren (S), Arhe Hamednaca (S), Susanne Eberstein (S), Petter Löberg (S), Linda Snecker (V) och Lawen Redar (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 48 borde ha följande lydelse:

Riksdagen avslår motionerna

2014/15:1904 av Göran Hägglund m.fl. (KD) yrkande 6,

2014/15:2524 av Kent Ekeroth m.fl. (SD) yrkande 22 och

2014/15:2970 av Beatrice Ask m.fl. (M, C, FP, KD) yrkande 4.

Ställningstagande

Frågan om straffvärdesbestämning vid flerfaldig brottslighet behandlas i Påföljdsutredningens betänkande Nya påföljder (SOU 2012:34). Betänkandet bereds för närvarande i Regeringskansliet. Denna beredning bör inte föregripas. Riksdagen bör därför inte göra något tillkännagivande i frågan.

26. Kumulationsprincip vid vissa grova brott, punkt 49 (SD)

av Kent Ekeroth (SD) och Adam Marttinen (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 49 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2014/15:2524 av Kent Ekeroth m.fl. (SD) yrkande 23.

Ställningstagande

Som framgår av betänkandet ställer vi oss bakom utskottets tillkännagivande om att skärpa reglerna om straffvärdesbestämning vid flerfaldig brottslighet. Effekten av en sådan lagskärpning skulle bli att den s.k. straffrabatten minskas, vilket vi ser som ett positivt första steg mot en strängare syn på flerfaldig brottslighet. Vi anser emellertid dessutom att det i vissa fall finns ett behov av att frångå reglerna om straffvärdesbestämning vid flerfaldig brottslighet. Har en person begått flera grova våldsbrott och sedan blir ställd inför rätta ska kumulationsprincipen kunna användas, vilket innebär att våldsbrottslingen får sina straff adderade på varandra. Regeringen bör återkomma med ett förslag som tillgodoser det vi nu anfört.

27. Brott av sexuell karaktär mot arbetstagare, punkt 50 (SD)

av Kent Ekeroth (SD) och Adam Marttinen (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 50 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2014/15:2871 av Mattias Karlsson m.fl. (SD) yrkande 10.

Ställningstagande

Vi anser att samhället skarpare måste markera att alla former av sexuella trakasserier på arbetsplatser är oacceptabla. Vi anser därför att bestämmelserna i 29 kap. 2 § brottsbalken om vilka omständigheter som ska anses som försvårande bör kompletteras i följande avseende. Det ska anses som försvårande om en gärningsman begått ett brott av sexuell karaktär, t.ex. sexuellt ofredande eller grövre, om offret drabbats inom ramen för sin yrkesutövning. Visserligen kan det redan i dag ses som en försvårande omständighet om någon missbrukar sin tjänsteutövning. Dagens reglering har dock sin utgångspunkt i gärningsmannens befattning och inte offrets. Vi vill stärka skyddet så att det anses som försvårande om ett sexualbrott begås av en utomstående person mot en arbetstagare (exempelvis om en restaurangkund begår brott mot en servitris). För att även markera skarpare mot dem som begår brotten i egenskap av att vara chef eller kollega till den drabbade vill vi även slopa dagens ordning där påföljd och straff sänks om gärningsmannen sägs upp till följd av brottsligheten. Regeringen bör återkomma med ett förslag som tillgodoser det vi nu anfört.

28. Livstidsstraff utan möjlighet till benådning m.m., punkt 51 (SD)

av Kent Ekeroth (SD) och Adam Marttinen (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 51 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2014/15:2524 av Kent Ekeroth m.fl. (SD) yrkande 1.

Ställningstagande

Vi anser att behovet av ett verkligt livstidsstraff utan möjlighet till benådning eller tidsbestämning är mycket stort. De brott som vi anser ska rendera ett sådant livstidsstraff är grova brott mot person där oprovocerat, hänsynslöst eller sadistiskt våld använts.

Denna typ av livstidsstraff ska kunna utdömas för brott som i dag enligt brottsbalken kan medföra livstidsstraff. Utöver detta ska sådana livstidsstraff kunna utdömas för upprepade grova vålds- eller sexualbrott av särskilt hänsynslös eller våldsam natur där offren åsamkas permanenta fysiska eller psykiska skador av allvarigare art. Regeringen bör återkomma med ett förslag som tillgodoser det vi nu anfört.

29. Införande av en s.k. tredje-gången-gillt-princip, punkt 52 (SD)

av Kent Ekeroth (SD) och Adam Marttinen (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 52 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2014/15:2524 av Kent Ekeroth m.fl. (SD) yrkande 24.

Ställningstagande

Vi anser att principen ”tredje gången gillt” bör gälla för allvarliga brott. Principen innebär att gärningsmannen vid dom döms till maximistraffet för det brott som har det högsta maximistraffet plus det maximitillägg som ges vid flerfaldig brottslighet.

Endast de brott som tidigare inneburit en dom på fängelse ska vara förenade med en tredje-gången-gillt-princip. Detta ska även begränsas till allvarligare brott såsom våldsbrott, sexualbrott, stöld-, rån- och häleribrott samt brott som är relaterade till organiserad brottslighet. Tredje-gången-gillt-principen ska även vara förenad med en tidsram så att den begränsas i tid i relation till när brotten begicks, detta för att undvika orimliga effekter om en person begått två brott i unga år och sedan haft en lång tid av laglydighet. Regeringen bör återkomma med ett förslag som tillgodoser det vi nu anfört.

30. Användning av otillåtna utredningsmetoder i vissa fall, punkt 53 (SD)

av Kent Ekeroth (SD) och Adam Marttinen (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 53 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2014/15:2524 av Kent Ekeroth m.fl. (SD) yrkande 25.

Ställningstagande

I oktober 2005 anmäldes en kvinna i Motala försvunnen. Ett brott misstänktes ligga bakom försvinnandet, men någon kropp återfanns inte och förundersökningen lades ned. Polisen misstänkte en viss person. Personen anhölls men släpptes i avsaknad av bevis.

Under 2010 vände sig polisen till Rikskriminalpolisen för att få hjälp med detta s.k. cold case. Genom en framgångsrik s.k. infiltration lurades den tidigare anhållna personen att avslöja var den försvunna kvinnans kropp fanns. Samma person dömdes sedermera av tingsrätten till tio års fängelse för mord. Domen överklagades till hovrätten, som sänkte straffet till sju års fängelse. Skälet till straffsänkningen var att mördarens rätt till en rättvis rättegång ansågs ha kränkts genom polisens otillåtna utredningsmetoder.

Vi anser inte att detta stämmer överens med den allmänna rättsuppfattningen. Att bevisning har framkommit genom otillåtna utredningsmetoder bör inte påverka påföljden. Utredningsmetoderna gör i sig inte brottet mindre svårt, och brottet ska därför rendera ett lika svårt straff oavsett hur bevisningen har framkommit.

Otillåtna utredningsmetoder bör i stället behandlas och utredas som ett separat ärende. Det kan t.ex. göras i en polisiär internutredning om tjänstefel eller på annat lämpligt sätt. Regeringen bör återkomma med ett förslag som tillgodoser det vi nu anfört.

31. Begående av brott i samband med störande av allmän ordning, punkt 54 (SD)

av Kent Ekeroth (SD) och Adam Marttinen (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 54 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2014/15:2524 av Kent Ekeroth m.fl. (SD) yrkande 27.

Ställningstagande

Vi lever i dag i en mer globaliserad värld än förr. Det är en värld där kontakter, hinder, restider och resekostnader mellan länder har minskat avsevärt. Vid sidan av de många fördelarna denna utveckling har medfört finns det också många nackdelar. En nackdel är att stora evenemang på kort tid kan samla hitresta demonstranter från övriga Europa och hela världen för den delen.

En värld i förändring kräver också förändrad lagstiftning. Danmark ligger steget före Sverige och införde 2009 den s.k. lymmellagstiftningen inför det stora klimatmötet COP 15 i Köpenhamn. Till skillnad från i Sverige ses det i Danmark numera som en försvårande omständighet att ha begått ett brott under eller omedelbart efter en allvarlig störning av den allmänna ordningen.

Det är hög tid att även Sverige uppdaterar sin lagstiftning. Urartade demonstrationer och kravaller innebär inte bara stora kostnader för privatpersoner, företag och staten i form av förstörd egendom, de innebär också fara för liv och säkerhet. Vid sådana situationer är det sällan några enstaka personer som bär ansvaret utan ett stort antal personer som genom enskilda gärningar bidrar till och bildar ett farligt kaotiskt och laglöst tillstånd.

Sådana händelser när polisens resurser är upptagna är också ett ypperligt tillfälle för yrkeskriminella att passa på att begå brott på andra platser där polisens tillsyn för tillfället är försvagad. För att möta de utmaningar som redogjorts för ovan anser jag att vi bör följa Danmarks exempel och tillägga en ny försvårande omständighet till 29 kap. 2 § brottsbalken. Med denna ska det ses som försvårande att begå ett brott under, eller omedelbart efter, en allvarlig störning av den allmänna ordningen. Regeringen bör återkomma med ett förslag som tillgodoser det vi nu anför.

32. Utvisning till men för den tilltalade, punkt 55 (SD)

av Kent Ekeroth (SD) och Adam Marttinen (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 55 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2014/15:2524 av Kent Ekeröth m.fl. (SD) yrkande 18.

Ställningstagande

Det är ingen självklarhet att få vistas i vårt land, lika lite som det är en självklarhet att få bli inbjuden till någon annans hem. Av detta skäl bör inte heller ett straffs stränghet kopplas ihop med ett beslut om utvisning. I dag förhåller det sig emellertid så, att i det fåtal fall en åklagare faktiskt yrkar på utvisning och detta utdöms, blir resultatet ofta ett sänkt straff.

Vi anser inte att den typen av straffsänkningar är rimliga. Bestämmelsen i 29 kap. 5 § brottsbalken om att det ska ses som en förmildrande omständighet om den tilltalade förorsakas men till följd av att han eller hon på grund av brottet utvisas ur riket ska enligt vår uppfattning upphävas. Regeringen bör återkomma med ett förslag som tillgodoser det vi nu anfört.

33. Ny påföljd efter tidigare dom, punkt 56 (SD)

av Kent Ekeröth (SD) och Adam Marttinen (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 56 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2014/15:2524 av Kent Ekeröth m.fl. (SD) yrkande 42.

Ställningstagande

En person som har dömts till livstids fängelse kan få ett tidsbestämt straff och därefter bli villkorligt frigiven. Under 2011 begick en tidigare livstidsdömd man ett flertal nya brott under sin villkorliga frigivning, bl.a. en grov våldtäkt mot barn. Före barnvåldtäkten hade han bl.a. dömts till ett kort fängelsestraff för narkotikabrott. Vi anser att det är ett grovt systemfel när en livstidsdömd brottsling av denna typ kan frigives villkorligt och begå nya allvarliga brott under prøvotiden utan att återgå till livstidsstraff.

Det finns en rad olika omständigheter som rätten beaktar vid beslut om en villkorligt frigiven brottsling ska återgå till sitt tidigare straff eller inte. Vi anser att lagen bör ha en mindre tillåtande inställning när en brottsling begår nya brott under den villkorliga frigivningen. Större vikt bör läggas på hur allvarlig den tidigare brottsligheten varit och vilken typ av brott som begåtts

under den villkorliga frigivningen, om det är fråga om brottslighet för vilken fängelse kan följa, framför allt brott mot en person eller narkotikabrottslighet. Samtidigt bör även de tidigare farlighetsbedömningarna och tidsbestämningarna av fängelsestraffet upphävas.

Det nuvarande systemfelet måste åtgärdas för att skydda samhället från grova brottslingar som villkorligt frigetts på grund av bedömningar som senare visat sig vara felaktiga. Regeringen bör återkomma med ett förslag som tillgodoser det vi nu anför.

34. Beräkning av dagsbotsbelopp, punkt 58 (SD)

av Kent Ekeröth (SD) och Adam Marttinen (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 58 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförts i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2014/15:1265 av Adam Marttinen och Angelika Bengtsson (SD).

Ställningstagande

I Åklagarmyndighetens riktlinjer för beräkning av dagsbotsbelopp anges att den misstänktes egna uppgifter om hans eller hennes ekonomiska förhållanden i allmänhet bör godtas när beloppet ska fastställas. Denna skrivning är enligt vår uppfattning för vag, även om det i den följande texten anges att en kontroll ska göras vid misstänkta fall av felaktiga uppgifter. En kontroll bör alltid göras av den misstänktes inkomster för att kunna basera dagsbotsbeloppet på så riktiga uppgifter som möjligt. Regeringen bör vidta åtgärder för att tillgodose det vi nu anför.

35. Skärpt straffansvar vid underlåtenhet att avslöja och hindra brott i vissa fall, punkt 63 (S, MP, V)

av Annika Hirvonen (MP), Helene Petersson i Stockaryd (S), Elin Lundgren (S), Arhe Hamednaca (S), Susanne Eberstein (S), Petter Löberg (S), Linda Snecker (V) och Lawen Redar (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 63 borde ha följande lydelse:

Riksdagen avslår motion

2014/15:2972 av Beatrice Ask m.fl. (M, C, FP, KD) yrkande 4.

Ställningstagande

Utredningen om skärpta straffrättsliga åtgärder mot organiserad brottslighet överlämnade i september 2014 betänkandet Organiserad brottslighet – förfälts- och underlåtenhetsansvar, kvalifikationsgrunder m.m. (SOU 2014:63). I utredningen behandlas bl.a. frågan om underlåtenhet att avslöja eller hindra brott. Betänkandet bereds för närvarande i Regeringskansliet. Denna beredning bör inte föregripas. Riksdagen bör därför inte göra något tillkännagivande i frågan.

36. Deltagande i kriminell organisation och därmed sammanhängande frågor, punkt 64 (SD)

av Kent Ekeröth (SD) och Adam Marttinen (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 64 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2014/15:2535 av Kent Ekeröth och Adam Marttinen (SD) yrkandena 1, 5–7 och 10.

Ställningstagande

Vi föreslår att en ny lag införs som kriminaliserar delaktighet i organiserad brottslighet, kriminella nätverk eller organisationer: Deltagande i kriminell organisation (DIKO). För att DIKO-befogenheterna ska träda in måste det först avgöras om det är fråga om ett DIKO-ärende. Detta ska gå till på så sätt att åklagare lämnar in en begäran till domstol om att en viss utredning ska klassas som DIKO-relaterad. Domstolen ska då höra åklagarens framställning för att avgöra om det är rimligt att betrakta ärendet som DIKO-brottslighet. Finner domstolen att så är fallet träder DIKO-befogenheterna in för utredningen. I brådskande fall ska åklagaren kunna fatta ett interimistiskt beslut i frågan som då snarast ska prövas i domstol.

Om domstolen beslutat att det rör sig om DIKO-relaterad brottslighet ska miniminivån på straffvärdet vara hög. Maxstraffet för ett grovt DIKO-brott ska kunna ge ett reellt livstidsstraff. Vidare ska inte villkorlig frigivning tillämpas. Dessutom bör utvisning efter avtjänat straff göras obligatoriskt om den dömde är utländsk medborgare.

Det centrala i förslaget handlar om att införa möjligheten att åtala och fälla en person utan att han eller hon behöver bindas vid ett specifikt brott. I stället ska det, när det rör sig om organiserad brottslighet, kunna räcka med att personen i fråga uppvisar ett kriminellt mönster av deltagande i en kriminell organisation eller nätverk (DIKO-brott). I dag är det ofta det s.k. fotfolket som fälls i domstol medan de drivande bakom ett kriminellt nätverk ofta slipper

undan då domstolen inte kan binda personerna vid något specifikt brott. Med vårt förslag blir det således olagligt att vara medlem i en kriminell organisation såväl som att vara en del av dess verksamhet eller aktiv i ett kriminellt nätverk. Denna typ av lagstiftning finns sedan 70-talet i bl.a. USA och går där under beteckningen Racketeer Influenced and Corrupt Organizations Act (RICO). Förslaget bör utredas, och det måste noga framgå av lagstiftningen på vilket sätt mönstret av deltagande i organiserad kriminalitet ska definieras.

Vidare bör övergrepp i rättssak när det handlar om organiserad brottslighet klassas som ett allvarligt brott i ännu högre utsträckning än vad som nu är fallet eftersom kriminella nätverk och organisationer har, eller kan uppfattas ha, större möjligheter att sätta sina hot i verket och därmed också större möjlighet att påverka viljan att polisanmäla brott, avlägga vittnesmål och liknande.

För att öka tryggheten för brottsoffer och vittnen, samt för att markera mot dem som överväger att begå övergrepp i rättssak, bör lagen ändras när det gäller straffpåföljden. Lagändringen ska innebära att för övergrepp i rättssak vid en DIKO-rättegång bör minimistraffet för ringa brott alltid vara fängelse, dvs. minst ett års fängelse. Därmed bör även minimi- och maxstraffen för normalgraden samt det grova brottet justeras uppåt.

Vi anser att lagstiftningen om förverkande är alldeles för snäv. Vi föreslår därför att förverkande av en DIKO-dömd persons tillgångar underlättas. Detta är nödvändigt för att rättsväsendet ska kunna agera mot grovt kriminella som på ett flagrant sätt gör stora vinster på sin kriminella livsstil men i nuläget ligger steget före rättvisan. De utökade befogenheterna är inte tänkta att drabba vanliga medborgare som varken är grovt kriminella eller befattar sig med tillgångar från grov kriminell verksamhet.

Regeringen bör vidta åtgärder som tillgodoser vad vi nu anför.

37. Försök till häleri, punkt 65 (S, MP, V)

av Annika Hirvonen (MP), Helene Petersson i Stockaryd (S), Elin Lundgren (S), Arhe Hamednaca (S), Susanne Eberstein (S), Petter Löberg (S), Linda Snecker (V) och Lawen Redar (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 65 borde ha följande lydelse:

Riksdagen avslår motion

2014/15:2972 av Beatrice Ask m.fl. (M, C, FP, KD) yrkande 8.

Ställningstagande

Egendomsskyddsutredningen behandlade i sitt betänkande SOU 2013:85 frågan om att kriminalisera försök till häleri av normalgraden. Utredarens slutsats var att det inte då fanns skäl för en sådan kriminalisering. Enligt utredaren var det tveksamt om de ytterligare gärningar som i praktiken skulle

kunna bestraffas som försöksbrott motiverar en kriminalisering. Dessutom ansåg utredaren att det fanns skäl att beakta de överväganden som Utredningen om skärpta straffrättsliga åtgärder mot organiserad brottslighet skulle komma att göra. Den utredningen har nu som påpekats ovan överlämnat sitt betänkande (SOU 2013:63) till regeringen. Beredningen av de bägge betänkandena bör inte föregripas. Riksdagen bör därför inte göra något tillkännagivande i frågan.

38. Preskription, punkt 66 (SD)

av Kent Ekeröth (SD) och Adam Martinen (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 66 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2014/15:2524 av Kent Ekeröth m.fl. (SD) yrkande 33.

Ställningstagande

Vi anser inte att det är rimligt att våldsvärkare som har utsatt andra människor för stort lidande ska kunna vänta ut rättssystemet. En grov misshandel mot en annan människa kan ge permanenta fysiska skador och lär om inte annat ge permanenta psykiska men. Detta gäller självfallet även för dem som blivit utsatta för våldtäkt.

Preskription avskaffades för vissa allvarliga brott den 1 juli 2010. I lagstiftningsärendet (prop. 2009/10:50) anförde regeringen (s. 13) bl.a. att reglerna om straffrättslig preskription främst motiverats av rättspolitiska, humanitära och praktiska skäl. Regeringen anförde (s. 22) att det faktum att det rör sig om brott som anses särskilt integritetskränkande eller har ett högt straffvärde inte i sig utgör så tunga skäl att preskriptionstiden bör slopas. Inte heller den omständigheten att kriminaltekniken medfört att möjligheten att klara upp vissa brott har ökat var enligt regeringen ensamt ett berättigat skäl för att frånga principen om ett samband mellan brottets straffvärde och preskriptionstidens längd. Regeringen ansåg sammanfattningsvis i propositionen att det inte fanns tillräckliga skäl för att avskaffa eller förlänga preskriptionstiderna för våldtäkt, grova våldsbrott, könsstympning av barn eller grova fridskränkingsbrott.

Vi delar inte regeringens uppfattning. Dels handlar straff om att andra människor ska känna och veta att samhället gör sin moraliska plikt och straffar brottslingar, dels är offren och deras anhöriga ännu viktigare i detta avseende. Det faktum att det gått tio år sedan en våldtäkt ägde rum gör inte att offret eller offrets anhöriga nödvändigtvis har mindre intresse av att se gärningsmannen dömd. Men även det faktum att samhället inte ”glömmer bort” ett begånget

brott skulle sända ut tydliga signaler till såväl brottslingarna och offren som till allmänheten.

Argumentet att det med tiden kan vara svårare att bevisa ett brott är relevant men egentligen inte tillräckligt eftersom brottslingens skuld prövas i rätten i sedvanlig ordning. Anses det vid detta tillfälle att bevisningen inte är tillräcklig kommer personen i fråga att gå fri, annars inte.

Vi anser därför att regeringen bör ges i uppdrag att snarast lämna ett lagförslag som tar bort åtalspreskription, påföljdspreskription och absolut preskription för vålds- och sexualbrott av allvarligare art, grova fridskränkingsbrott samt stöldbrott av allvarligare art, framför allt inbrottsstöld och liknande av mer kränkande karaktär.

39. Resor utomlands i syfte att delta i terroristhandlingar eller terroristträning, punkt 68 (SD)

av Kent Ekeröth (SD) och Adam Marttinen (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 68 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2014/15:1005 av Kent Ekeröth m.fl. (SD) yrkande 4 och
bifaller delvis motionerna

2014/15:2936 av Julia Kronlid m.fl. (SD) yrkande 8 och

2014/15:2996 av Beatrice Ask m.fl. (M, C, FP, KD) yrkande 1.

Ställningstagande

Vi anser att det de resor som görs till konfliktområden i syfte att delta i terroristrelaterad träning och strid innebär ett mycket stort problem.

Av regeringens skrivelse 2012/13:43 (2012 års redogörelse för tillämpningen av lagen om särskild utlänningskontroll) framgår Sakerhetspolisens bedömning av terroristhotet mot Sverige. Varken utländska separatister, vänster- eller högerextrema grupper utgör något konkret hot. Det gör däremot islamisterna. Av skrivelsen framgår följande (s. 6): "Individer inom de våldsbejakande islamistiska miljöerna i Sverige har under det senaste året fortsatt att ha kontakt med utländska terroristnätverk. Kontakterna rör sig om [...] rekrytering av individer som vill resa till konfliktområden i syfte att delta i terroristrelaterad träning och strid [...] I samband med denna typ av resande utsätts individer sannolikt för påverkan av aktörer med en uttalad attentatsavsikt mot västvärlden. Såväl resenärer som befinner sig utomlands och har kontakt med aktörer i Sverige, som återvändare som upprätthåller kontakt med utländska terroristnätverk, utgör ett potentiellt attentatshot mot Sverige."

Vi anser att det är självklart att resor som görs till konfliktområden i syfte att delta i terroristrelaterad träning och strid ska kriminaliseras. På så sätt visar vi med en tydlig markering att islamistiska extremister inte är välkomna i Sverige. Regeringen bör omgående återkomma med ett förslag som tillgodoser vad jag nu anför.

Särskilda yttranden

1. Betänketid för återhämtning, punkt 10 (C)

Johan Hedin (C) anför:

Enligt Europarådets konvention om bekämpande av människohandel har personer som utsatts för människohandel rätt till 30 dagars reflexionsperiod för vila och återhämtning. Enligt vad jag har erfarit låter Sverige emellertid inte sällan bli att följa konventionen på denna punkt. Den brottsdrabbade ska ges information om rättigheter och möjligheter till stöd så att personen sedan själv kan avgöra om han eller hon vill delta i en rättslig process. Jag vill understryka vikten av reflexionsperioden och det angelägna i att den tillämpas. Jag väljer dock i nuläget att inte reservera mig, men kommer att noga följa frågan.

2. Det straffrättsliga skyddet för enskildas personliga integritet, punkt 14 (S, MP)

Annika Hirvonen (MP), Helene Petersson i Stockaryd (S), Elin Lundgren (S), Arhe Hamednaca (S), Susanne Eberstein (S), Petter Löberg (S) och Lawen Redar (S) anför:

Den förra regeringen gav i maj 2014 en särskild utredare i uppdrag att göra en bred översyn av det straffrättsliga skyddet för enskildas personliga integritet, särskilt när det gäller hot och andra kränkningar (dir. 2014:74). Utredaren beräknas avsluta sitt arbete senast den 31 januari 2016. De frågor som berörs i tillkännagivandet är således föremål för översyn. Ett tillkännagivande kan därför framstå som onödigt. Vi har emellertid inte något i sak att invända mot innehållet i tillkännagivandet och avstår därför från att reservera oss.

3. Våldtäktsbrottets utformning m.m., punkt 17 (V)

Linda Snecker (V) anför:

I många våldtäktsfall frias gärningsmännen för att det inte går att bevisa att de haft uppsåt att våldta. Därför skulle det vara en viktig komplettering till en samtyckesbaserad våldtäktslagstiftning om ett oaktsamhetsbrott infördes. Med ett oaktsamhetsbrott kan antalet fällande domar ökas utan att beviskraven sänks. En sådan konstruktion fångar in fall där gärningspersonen borde ha förstått att handlandet var oförsvarligt. För många andra brottsliga gärningar är det en självklarhet att kombinera kravet på uppsåt med ett oaktsamhetsbrott.

2014 års sexualbrottskommitté har bl.a. fått i uppdrag att lämna förslag på hur en reglering av ett särskilt straffansvar för oaktsamhetsbrott i fråga om våldtäkt bör utformas. Utredningen ska redovisa sitt uppdrag senast den 1 februari 2016. Eftersom utredningen pågår har jag valt att inte reservera mig.

Jag avser dock att noga följa frågorna och återkomma med förslag om det finns skäl för det.

4. Köp av sexuell handling av barn, punkt 18 (S, MP)

Annika Hirvonen (MP), Helene Petersson i Stockaryd (S), Elin Lundgren (S), Arhe Hamednaca (S), Susanne Eberstein (S), Petter Löberg (S) och Lawen Redar (S) anför:

Den förra regeringen beslutade den 4 september 2014 att en särskild utredare ska undersöka om det finns behov av åtgärder för att säkerställa ett starkt straffrättsligt skydd mot människohandel, köp av sexuell tjänst och köp av sexuell handling av barn (dir. 2014:128). Utredaren ska bl.a. överväga om straffskalan för köp av sexuell handling av barn bör ändras och i det sammanhanget särskilt överväga en höjning av brottets straffminimum genom att ta bort böter i straffskalan. Uppdraget ska redovisas senast den 9 mars 2016. De frågor som berörs i tillkännagivandet är således föremål för översyn. Ett tillkännagivande kan därför framstå som onödigt. Vi har emellertid inte något i sak att invända mot innehållet i tillkännagivandet och avstår därför från att reservera oss.

5. Köp av sexuell tjänst, punkt 19 (S, MP)

Annika Hirvonen (MP), Helene Petersson i Stockaryd (S), Elin Lundgren (S), Arhe Hamednaca (S), Susanne Eberstein (S), Petter Löberg (S) och Lawen Redar (S) anför:

Den förra regeringen beslutade den 4 september 2014 att en särskild utredare ska undersöka om det finns behov av åtgärder för att säkerställa ett starkt straffrättsligt skydd mot människohandel, köp av sexuell tjänst och köp av sexuell handling av barn (dir. 2014:128). I uppdraget ingår bl.a. att analysera och ta ställning till om det finns behov av att förändra straffbestämmelsen om köp av sexuell tjänst för att säkerställa att försvårande omständigheter får genomslag vid straffvärdebedömningen, och i det sammanhanget särskilt överväga en höjning av straffminimum genom att ta bort böter i straffskalan vid allvarliga fall av köp av sexuell tjänst. Uppdraget ska redovisas senast den 9 mars 2016. De frågor som berörs i tillkännagivandet är således föremål för översyn. Ett tillkännagivande kan därför framstå som onödigt. Vi har emellertid inte något i sak att invända mot innehållet i tillkännagivandet och avstår därför från att reservera oss.

6. Kontakt med barn i sexuellt syfte, punkt 20 (S, MP)

Annika Hirvonen (MP), Helene Petersson i Stockaryd (S), Elin Lundgren (S), Arhe Hamednaca (S), Susanne Eberstein (S), Petter Löberg (S) och Lawen Redar (S) anför:

En utredare har fått i uppdrag att biträda Justitiedepartementet med att se över bestämmelsen om kontakt med barn i sexuellt syfte (Ju2014/4084/P). Utredaren ska särskilt analysera och ta ställning till om straffskalan för brottet bör ändras. Uppdraget ska redovisas senast den 10 juni 2015. De frågor som berörs i tillkännagivandet är således föremål för översyn. Ett tillkännagivande kan därför framstå som onödigt. Vi har emellertid inte något i sak att invända mot innehållet i tillkännagivandet och avstår därför från att reservera oss.

7. Det straffrättsliga skyddet för transpersoner, punkt 71 (V)

Linda Snecker (V) anför:

Det straffrättsliga skyddet för transpersoner har i nuläget flera brister. Vänsterpartiet har under lång tid drivit frågor om att stärka detta skydd. Jag ser därför positivt på att en utredning om stärkt skydd för transpersoner tillsattes sommaren 2014. Utredningen ska redovisa sitt uppdrag senast den 7 december 2015. Eftersom utredningen pågår har jag valt att inte reservera mig. Jag avser dock att noga följa frågorna och återkomma med förslag om det finns skäl för det.

8. Det straffrättsliga skyddet för transpersoner, punkt 71 (FP)

Roger Haddad (FP) anför:

Den straffrättsliga lagstiftningen behöver kompletteras och förtydligas så att transpersoner omfattas. Folkpartiet har under lång tid drivit dessa frågor. Det är därför mycket tillfredsställande att den förra regeringen sommaren 2014 tillsatte en utredning om stärkt skydd för transpersoner. Utredningen ska redovisa sitt uppdrag senast den 7 december 2015. Eftersom utredningen pågår har jag valt att inte reservera mig. Jag avser dock att noga följa frågorna och återkomma med förslag om det finns skäl för det.

9. Straffrättsliga frågor – politikens inriktning (SD)

Kent Ekeröth (SD) och Adam Marttinen (SD) anför:

Sverigedemokraterna är tydliga i sin syn på kriminalpolitiken. Vi sätter offren och deras anhöriga inte de kriminella i fokus. Vi anser att dagens straffnivåer på flera områden ligger klart under vad som kan motiveras utifrån brottens allvar, offrens lidande eller samhällets skyldighet att bestraffa brottslingar.

I detta betänkande har vi i ett flertal fall valt att stödja förslag från M, C, FP och KD som därmed fått majoritet i utskottet. De förslag som vi valt att stödja ligger i linje med vår kriminalpolitik, även om vi i många fall skulle vilja se mer ingripande förändringar av lagstiftningen.

BILAGA

Förteckning över behandlade förslag

Motioner från allmänna motionstiden 2014/15

2014/15:2 av Karin Karlsbro (FP):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av en ny sexualbrottslagstiftning.

2014/15:43 av Johan Pehrson (FP):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att det bör göras en översyn av de straffrättsliga påföljderna vid stöld av metall.

2014/15:137 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen omgående bör återkomma med förslag till riksdagen i enlighet med det alternativa lagförslag som framlades i bilaga 3 till betänkandet av 2008 års sexualbrottsutredning (SOU 2010:71).
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma till riksdagen med ett förslag som innebär att ett oaktsamhetsbrott införs i sexualbrottslagstiftningen.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör sörja för att det vidtas ytterligare åtgärder för att höja kompetensen om sexualbrott inom rättsväsendet.

2014/15:183 av Maria Malmer Stenergard och Annicka Engblom (M):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att en utvidgning av det straffbara området för hot mot tjänsteman bör utredas.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att minimistraffet för hot och våld mot tjänsteman bör höjas till fängelse i ett år.

2014/15:190 av Linda Snecker m.fl. (V):

6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör lägga fram ett förslag till ändring som innebär att könsidentitet och könsuttryck ska omfattas av bestämmelserna om hets mot folkgrupp i 16 kap. 8 § brottsbalken.

7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma med ett förslag till lagändring som innebär att 5 kap. 5 § första stycket 3 brottsbalken ska omfatta könsidentitet och könsuttryck.
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör lägga fram förslag till ändring som innebär att könsidentitet och könsuttryck ska omfattas av 16 kap. 9 § brottsbalken.
9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör ge rättsväsendets myndigheter i uppgift att öka kunskaperna om straffskärpningsparagrafens innebörd och användningsområde.
10. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör lägga fram förslag till ändring som innebär att brott mot en individ eller grupp på grund av könsidentitet eller könsuttryck ska räknas som en försvårande omständighet enligt 29 kap. 2 § 7 brottsbalken.

2014/15:197 av Roger Haddad (FP):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att förebygga bedrägeribrott genom att skärpa id-kontrollen.

2014/15:287 av Edward Riedl (M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att se över möjligheten att skärpa straffpåföljden för våldtäkt.

2014/15:288 av Edward Riedl (M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att se över möjligheten att skärpa straffpåföljden vid försäljning av narkotika.

2014/15:289 av Edward Riedl (M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att se över möjligheten att skärpa straffpåföljden för grova våldsbrott.

2014/15:300 av Cecilia Widegren (M):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att överväga en översyn av tillämpningen av straffskalan för vissa brott mot viss näringsverksamhet.

2014/15:336 av Andreas Norlén och Finn Bengtsson (M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att motverka hot mot förtroendevalda och journalister och att ge förtroendevalda och journalister förstärkt straffrättsligt skydd.

2014/15:451 av Boriana Åberg (M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att avskaffa dagsböter som straffpåföljd.

2014/15:547 av Ola Johansson och Helena Lindahl (C):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att se över lagstiftningen mot trakasserier och mobbning.

2014/15:682 av Jan Ericson (M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att återinföra det personliga ansvaret för offentliganställda vid grova tjänstefel i samband med myndighetsutövning.

2014/15:756 av Yasmine Larsson (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en samtyckeslagstiftning.

2014/15:836 av Boriana Åberg (M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en översyn av lagen om grooming.

2014/15:843 av Lars-Arne Staxäng m.fl. (M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av krafttag för att motverka bluffakturor till privatpersoner och företag.

2014/15:863 av Lars-Axel Nordell (KD):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att lagstifta mot s.k. eftersupning.

2014/15:888 av Tuve Skånberg (KD):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att återinföra ett generellt förbud för lärare att ha sexuellt umgänge med underåriga elever i åldern 15–18 år.

2014/15:987 av Annika Carlsson och Ulrika Carlsson i Skövde (C):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att ett förbud mot trakasserier och mobbning bör införas.

2014/15:1005 av Kent Ekeröth m.fl. (SD):

4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att kriminalisera s.k. Jihadresor och dylikt med kännbara straff som påföljd.

2014/15:1099 av Johnny Skalin (SD):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att tillsätta en utredning om hur identitetsstölders effektivare ska beivras.

2014/15:1186 av Jennie Nilsson (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av gränsöverskridande åtgärder för att bekämpa människohandel.

2014/15:1265 av Adam Marttinen och Angelika Bengtsson (SD):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att verka för att ändra Åklagarmyndighetens praxis för beräkningen av dagsbotsbeloppet vid strafföreläggande.

2014/15:1489 av Andreas Norlén och Finn Bengtsson (M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om höjt maximistraff för olaga hot.

2014/15:1529 av Mikael Cederbratt och Annicka Engblom (M):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att utvidga och skärpa lagstiftningen när det gäller kriminalisering av såväl förberedelse för som deltagande i väpnade aktiviteter med terroriststämplade organisationer.

2014/15:1542 av Johnny Skalin (SD):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att straffen för misshandel av gravida bör skärpas.

2014/15:1543 av Johnny Skalin (SD):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om noll promille.

2014/15:1606 av Mikael Oscarsson (KD):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om aktiva åtgärder för att hindra svenska medborgares resor på jihadistiska uppdrag.

2014/15:1617 av Sofia Damm (KD):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör utreda om medborgare och företagare kan skyddas från kriminella som kapar deras identitet.

2014/15:1653 av Annika Lillemets m.fl. (MP):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om ecocide.

2014/15:1689 av Stefan Nilsson (MP):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av lagstiftning mot hets till suicid.

2014/15:1696 av Désirée Pethrus (KD):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att utreda möjligheten att göra ett undantag i regeln om dubbel straffbarhet så att köp av sexuella tjänster utomlands blir straffbart.

2014/15:1711 av Tuve Skånberg (KD):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att straffskalan för köp av sexuella tjänster bör likställas med sexuellt utnyttjande.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att i de fall som sexköpet rör en person som fallit offer för människohandel bör brottet likställas med våldtäkt.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att utnyttjande av barn för sexuell posering via internet ska, med hänsyn tagen till den stora spridningen, anses som ett grovt brott och minimistraffet höjas från böter till fängelse.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att fenomenet med sajter som ansluter kunder till direktsända sexshower via webbkameror och som någon tjänar pengar på är en ny form av koppleri och ska lagföras därefter.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att öka trycket inom EU för att straffbelägga köp av sexuella tjänster i EU:s ramlagstiftning mot människohandel.

6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att kravet på ”otillbörliga medel” bör slopas även för vuxna över 18 år eftersom människohandel annars kan justeras till koppleri.

2014/15:1725 av Désirée Pethrus (KD):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att i brottsbalken införa lagstiftning som särreglerar hedersbrott.

2014/15:1726 av Désirée Pethrus (KD):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av att brottsrubriceringen människohandel används när barn säljs för sexuella ändamål, i stället för brottsrubriceringen koppleri.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att det vid utdömande av straff mot sexköpare inte ska tas hänsyn till att sexköparen hävdar att brottsoffret verkade äldre än sin verkliga ålder.

2014/15:1758 av Lars Hjalmered (M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen skyndsamt bör återkomma till riksdagen med förslag till skärpta straff för brott som dråp, synnerligen grov misshandel, grovt rån, grov utpressning, grovt olaga hot, grovt olaga tvång, narkotikabrott samt köp av sexuell handling av barn.

2014/15:1782 av Åsa Lindestam (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att se över de lagar som reglerar människors handlingar på internet.

2014/15:1795 av Per-Ingvar Johnsson och Eskil Erlandsson (C):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att se över möjligheten att införa en straffpåföljd för de som förbereder, finansierar och deltar i terroraktiviteter.

2014/15:1822 av Thomas Finnborg (M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att överväga att införa solidariskt straffansvar för firmatecknare, styrelseledamöter och verkställande ledning i de företag, organisationer och myndigheter där staten är ägare eller där andra påverkansformer är tillgängliga.

2014/15:1827 av Thomas Finnborg (M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att se över möjligheten att utdöma strängare straff för inbrott som bedöms vara en del av organiserad brottslighet.

2014/15:1872 av Robert Hannah (FP):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att utreda om individer som finnes delta eller ha deltagit i träning eller strider för en terroriststämplad organisation bör förlora sin rätt till ekonomiskt stöd genom socialförsäkringar, studiemedel, kommunalt försörjningsstöd och andra skattefinansierade förmåner under fem års tid.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att utreda om individer som finnes rekrytera eller ha rekryterat andra till en terroriststämplad organisation bör förlora sin rätt till ekonomiskt stöd genom socialförsäkringar, studiemedel, kommunalt försörjningsstöd och andra skattefinansierade förmåner under fem års tid.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att utreda om individer som finnes ekonomiskt stödja en terroriststämplad organisation, en person som strider eller tränas för att strida för en terroriststämplad organisation eller som rekryterar till en terrororganisation bör förlora sin rätt till ekonomiskt stöd genom socialförsäkringar, studiemedel, kommunalt försörjningsstöd och andra skattefinansierade förmåner under fem års tid.

2014/15:1886 av Lars-Arne Staxäng (M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om skärpta straff för brott mot särskilt utsatta personer.

2014/15:1888 av Robert Hannah m.fl. (FP):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att i 29 kap. 2 § brottsbalken införa en straffskärpning om ett av den tilltalades motiv för ett brott har varit att skydda sin eller någon eller några närstående personers heder baserat på offrets livsstil, ”lex Fadime”.

2014/15:1904 av Göran Hägglund m.fl. (KD):

3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om vikten av att kriminalisera medverkan i terroriststämplade organisationer.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om vikten av att skärpa straffen för seriebrott.

2014/15:2039 av Hans Hoff (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om kontakt med barn i sexuellt syfte.

2014/15:2121 av Markus Wiechel (SD):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att utreda införandet av en civilkuragelag.

2014/15:2163 av Veronica Lindholm m.fl. (S):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att se över den svenska sexualbrottslagen i sin helhet.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att se över en samtyckeslagstiftning.

2014/15:2246 av Tina Ghasemi (M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att införa inbrottsstöld som ny brottsrubricering.

2014/15:2291 av Hillevi Larsson (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om åtgärder för bättre upprättelse för våldtäktsoffer.

2014/15:2313 av Sofia Damm (KD):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att utreda möjligheten att kriminalisera grova kränkningar på internet.

2014/15:2316 av Jan Björklund m.fl. (FP):

10. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att förstärka lagstiftningen mot hatbrott.

2014/15:2319 av Sofia Damm (KD):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en översyn av om böter ska förekomma i straffskalor för sexualbrott mot barn.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att se över straffsatserna för sexualbrott mot barn i syfte att skärpa straffen.

2014/15:2326 av Birgitta Ohlsson (FP):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om straffskärpning vid våld, hot och trakasserier mot förtroendevalda.

2014/15:2413 av Finn Bengtsson m.fl. (M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om lagändringar m.m. för att bättre kunna bekämpa identitetsstöld.

2014/15:2446 av Désirée Pethrus (KD):

4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att en samtyckeslagstiftning i någon form snarast bör införas i svensk lagstiftning.

2014/15:2456 av Johan Hedin (C):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att ett nytt barnmisshandelsbrott som inkluderar såväl fysisk som psykisk misshandel införs i brottsbalken.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att ett nytt barnfridskränkingsbrott med högre straffskala än för annat fridskränkingsbrott införs i brottsbalken.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att införa oaktsamhetsbrott avseende våldtäkt som nytt brott, att se över våldtäktsbrottet och överväga att införa ett krav på samtycke.
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att avskaffa brottet mindre grov våldtäkt (brottsbalken 6 kap. 1 § tredje stycket).
9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige ska följa Europakonventionens krav på 30 dagars reflexionsperiod för vila och återhämtning för offer för människohandel.
10. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en samlad nationell handlingsplan mot alla former av människohandel.
13. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en effektivare lagstiftning som är tillämpbar för alla sorters människohandel och för alla de led som är inblandade i människohandeln.

2014/15:2481 av Eva Lohman (M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om systematiska snatteribrott.

2014/15:2482 av Richard Jomshof och Kent Ekeroth (SD):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att gärningsmän som frias, inte för att de är helt oskyldiga utan på grund av formella fel från statens och rättsväsendets sida, inte ska tilldömas ersättning för att de har suttit frihetsberövade.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att det i ärenden enligt yrkande 1 ska stadgas att det är brottsoffret som ska tilldömas ersättning från staten och inte den frihetsberövade gärningsmannen.

2014/15:2488 av Richard Jomshof och Kent Ekeroth (SD):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen ska återkomma med ett lagförslag som ger fängelse som lägsta straff för illegalt gatuspel om pengar och utvisning ur landet efter avtjänat straff för detta brott.

2014/15:2493 av Richard Jomshof och Kent Ekeroth (SD):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att straffet för mord ska skärpas i enlighet med Sverigedemokraternas förslag.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att livstidsstraff, utan möjlighet att omvandlas till ett tidsbestämt straff, ska kunna utdömas för de allvarligaste morderna.

2014/15:2506 av Per Bill (M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om medel för att stoppa rattfylleri och återfall i rattfylleri.

2014/15:2508 av Richard Jomshof och Kent Ekeroth (SD):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att grovt sexköpsbrott med fängelse som minimistraff ska införas i straffskalan.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att minimistraffet för köp av sexuell tjänst av barn ska ändras från böter till fängelse.

2014/15:2524 av Kent Ekeroth m.fl. (SD):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att införa riktiga livstidsstraff.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen ska återkomma med lagförslag som ska

- resultera i strängare straff för framförallt vålds-, sexual- och narkotikabrott samt för stöld, rån och inbrott.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om straffskärpning för misshandel av gravida.
 18. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att inte sänka straffen på grund av att gärningsmannen kommer att bli utvisad i samband med domen.
 22. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om åtgärder vid flerfaldig brottslighet.
 23. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att använda kumulationsprincipen vid vissa brott.
 24. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att införa en ”tredje gången gillt”-princip.
 25. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att säker bevisning där skuldfrågan står klar och som tillkommit genom otillåtna eller kränkande utredningsmetoder ska ge samma straffpåföljd som om bevisningen tillkommit genom tillåtna utredningsmetoder.
 26. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att vapenklassa farliga laserpekare och undersöka hur användning av dessa mot andra människor ska klassas som synnerligen grov misshandel.
 27. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om försvårande att begå ett brott under eller omedelbart efter en allvarlig störning av den allmänna ordningen.
 32. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att minimistraffet för köp av sexuell tjänst av barn ska ändras från böter till fängelse.
 33. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att ta bort preskriptionstiden för vissa brott.
 35. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att gränsen för grov narkotikasmuggling sätts till mängden 20 kg för drogen kat.
 36. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att folkvalda politiker ska omfattas av det skydd som anges i 17 kap. brottsbalken om brott mot allmän verksamhet.
 37. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att skärpa straffen för trafficking.
 42. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om återgång till tidigare straff vid ny brottslighet.

2014/15:2535 av Kent Ekeröth och Adam Marttinen (SD):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om avgörande om DIKO-relaterad brottslighet.

5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om införandet av en ny brottskategori.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att åtala och fälla någon för organiserad brottslighet utan att binda denne vid ett specifikt brott.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om skärpta straff för övergrepp i rättssak.
10. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att göra det lättare att förverka tillgångar för personer dömda för DIKO-brott.

2014/15:2784 av Martin Kinnunen m.fl. (SD):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att införa brottsrubriceringen grovt djurplågeri.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att straffet för djurplågeri ska höjas.

2014/15:2828 av Leif Nysmed och Lars Mejern Larsson (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att göra en helhetsöversyn av ekobrottsligheten i Sverige.

2014/15:2871 av Mattias Karlsson m.fl. (SD):

10. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om skydd mot våld av sexuell karaktär för yrkesutövare i allmänhet.
11. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om skärpta straff för sexualbrott, olaga förföljelse och grov kvinnofridskränkning.

2014/15:2876 av Fredrik Schulte (M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av att skärpa straffen för våldtäkt.

2014/15:2926 av Richard Jomshof m.fl. (SD):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att införa brottet ”grovt djurplågeri”.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att straffet för ”grovt djurplågeri” ska vara lägst ett års fängelse och högst fyra års fängelse.

2014/15:2936 av Julia Kronlid m.fl. (SD):

8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör verka för att Sverige på egen hand omedelbart tar ansvar, genom att snarast möjligt införa lagstiftning som förhindrar, eller i vart fall avskräcker eller försvårar, för svenska medborgare att resa till konfliktområdena i Syrien och Irak i syfte att strida för terroristorganisationer som Isis och al-Qaida.

2014/15:2969 av Beatrice Ask m.fl. (M, C, FP, KD):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att skärpa straffet för grooming.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att införa en särskild bestämmelse i brottsbalken som kriminaliserar s.k. identitetsstöld.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att skärpa straffen för bedrägeribrott med systematiska inslag och om behovet av att se över bedrägeribrottets utformning för att säkerställa en god anpassning till it-relaterade brott.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att senast den 1 juni 2015 återkomma till riksdagen med förslag om en ny straffbestämmelse – grovt fordringsbedrägeri – som tar sikte på systematiska fakturabedrägerier.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att förtydliga och modernisera brotten olaga hot, ofredande, förtal och förolämpning.

2014/15:2970 av Beatrice Ask m.fl. (M, C, FP, KD):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att införa brottet inbrottsstöld, med ministraffet fängelse i ett år.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att införa brottet ringa stöld.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en strängare syn på återfall i likartad brottslighet när straff ska bestämmas.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att överväga skärpta åtgärder mot metallstöld.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att senast den 1 juni 2015 återkomma till riksdagen med förslag som innebär skärpta straff för allvarliga våldsbrott.
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om skärpt straff för köp av sexuella handlingar av barn.

9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att överväga skärpt straff för grova köp av sexuella tjänster.
10. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att införa ett synnerligen grovt narkotikabrott.

2014/15:2972 av Beatrice Ask m.fl. (M, C, FP, KD):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att utöka kriminaliseringen för brott som begås inom ramen för organiserad, kriminell verksamhet.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att skärpa straffen för människohandel och koppleri.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att göra det lättare att förverka kriminellas tillgångar.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att skärpa straffansvaret för underlåtenhet att avslöja och hindra brott för personer som har anknytning till den brottsliga verksamhet där brottet har begåtts.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen senast den 1 juni 2015 ska återkomma till riksdagen med förslag om skärpta straff för dråp, synnerligen grov misshandel, grov misshandel, grovt rån, grov utpressning, grovt olaga hot och grovt olaga tvång.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att skärpa straffen för narkotikabrott.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen senast den 1 juni 2015 ska återkomma till riksdagen med förslag om att utöka kriminaliseringen av systematiska fakturabedrägerier genom införandet av ett särskilt brott, grovt fordringsbedrägeri.
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att kriminalisera försök till häleri.

2014/15:2973 av Beatrice Ask m.fl. (M, C, FP, KD):

3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att stävja och lagföra hedersbrott.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att utvärdera effekterna av straffskärpningen avseende grov kvinnofridskränkning.
9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att införa synnerligen grov våldtäkt och oaktshetsbrott avseende våldtäkt som nya brott, att se över våldtäktsbrottet och överväga frågan om brist på samtycke.

2014/15:2993 av Karin Enström m.fl. (M):

19. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen i avsnitt 4.3 Kampen mot terrorismen och dess drivkrafter.

2014/15:2996 av Beatrice Ask m.fl. (M, C, FP, KD):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att se över behovet av åtgärder, inklusive ytterligare kriminalisering, mot förberedande av resor i syfte att delta i strid eller vapenträning utomlands för terroriststämplade organisationer i enlighet med vad EU eller FN har beslutat.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att göra en översyn av om kriminaliseringen av deltagande i väpnade aktiviteter med terroriststämplade organisationer, i Sverige eller utomlands, ytterligare bör utvidgas.